

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä rikosrekisterilain ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikosrekisterilakia ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia. Laeilla pantaisiin täytäntöön jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisälöstä tehty neuvoston puitepäättös.

Laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sisältäisi puitepäättöksessä edellytetyt säännökset rikosrekisteritietojen vaihdosta. Laissa säädettäisiin sekä rikosrekisteritietojen säilyttämisestä että luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Koko menettelyn osalta keskeistä olisi yhteistyön toteuttaminen siten, että tietoja vaihdettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sähköisessä muodossa. Säännökset sähköisestä tietojenvaihtojärjestelmästä sisältyvät puitepäättöstä täydentävään neuvoston päätökseen eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta.

Täytäntöönpantava puitepäättös edellyttää rikosrekisteritietojen toimittamista siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on. Myös nykyisin rikosrekisteritiedot tulee toimittaa tuomitun kansalaisuusvaltioon, mutta uutta aikaisempaan verrattuna on se, että rikosrekisteritiedot on tuomitun kansalaisuusjäsenvaltiossa säilytettävä muiden jäsenvaltioiden oikeusapupyynnöjä varten sellaisina kuin tuomiojäsenvaltio on ne kansalaisuusjäsenvaltioon toimittanut. Tämä velvoite esitetään toteutettavaksi säännöksillä säilytysrekisteristä, joka perustettaisiin puitepäättökseen

sä tarkoitettuja rikosrekisteritietojen luovuttamistilanteita silmällä pitäen. Kansallista rikosrekisterijärjestelmää ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi.

Lakiin otettaisiin säännökset myös tuomioistuimen määräämiä sakkorangaistuksia koskevien tietojen luovuttamisesta tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon. Myöskään sakko- rekisteriin merkittyjen tietojen osalta kansallista järjestelmää ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi.

Laki sisältäisi lisäksi säännökset yksittäisiin pyyntöihin perustuvasta rikostuomioita koskevien tietojen luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Tietoja luovutettaisiin rikosasian käsittelemiseksi varten. Aikaisemmasta poiketen laki mahdollistaisi rikostuomioita koskevien tietojen luovuttamisen toiseen jäsenvaltioon myös yksityisen henkilön omia rikosrekisteritietojaan koskevan pyynnön täyttämiseksi.

Puitepäättöksessä tarkoitettu tietojenvaihto tapahtuisi jäsenvaltioiden keskusviranomais- ten välityksellä. Suomessa keskusviranomaisena toimisi Oikeusrekisterikeskus, jolla nykyisinkin on keskeinen asema jäsenvaltioiden välisessä rikosrekisteritietojen vaihtoon liittyvässä yhteistyössä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi rikosrekisterilain muuttamista. Myös rikosrekisterilakiin lisättäisiin säännökset mahdollisuudesta luovuttaa rikosrekisteritietoja toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi. Lisäksi muutettaisiin rikosrekisterilain säännöistä rikosrekisteriin merkittävistä tiedoista sekä otettaisiin lakiin nykyistä tarkemmat säännökset rikosrekisteritietojen poistamisesta.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi puitepäättöksen täytäntöönpanoon liittyviä lähinnä teknisiä muutoksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan huhtikuussa 2012, jolloin puitepäättös on viimeistään pantava jäsenvaltioissa täytäntöön.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT	5
1 JOHDANTO	5
2 NYKYTILA	6
2.1 Lainsäädäntö ja kansainväliset velvoitteet	6
2.2 Käytäntö.....	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	12
4.1 Taloudelliset vaikutukset	12
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
5 ASIAN VALMISTELU.....	13
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	13
YKSIYTIKOHTAISET PERUSTELUT	15
1 PUITEPÄÄTÖKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	15
2 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	56
2.1 Laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.....	56
1 luku Yleiset säännökset.....	56
2 luku Rekisteritietojen toimittaminen Suomesta tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon	58
3 luku Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien tietojen säilyttäminen	59
4 luku Rekisteritietojen luovuttaminen pyynnön perusteella	61
5 luku Rekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön esittäminen toiselle jäsenvaltiolle.....	63
6 luku Voimaantulo.....	65
2.2 Rikosrekisterilaki	65
2.3 Laki rikosrekisterilain 4 a §:n ja 6 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta	67
2.4 Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa	67
3 PUITEPÄÄTÖKSEN NOJALLA TEHTÄVÄT ILMOITUKSET	68
4 VOIMAANTULO.....	68
5 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	68
LAKIEHDOTUKSET	70
1. Laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä	70
2. Laki rikosrekisterilain muuttamisesta.....	76
3. Laki rikosrekisterilain 4 a §:n ja 6 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta	79
4. Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta	80
LIITE	81
RINNAKKAISTEKSTIT	81
2. Laki rikosrekisterilain muuttamisesta.....	81

4. Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta	87
LIITE	88
ASETUSLUONNOKSET	88
Valtioneuvoston asetus kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta	88
Valtioneuvoston asetus rikosrekisteriasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta	88

LIITE: NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2009/315/YOS, tehty 26 päivänä helmikuuta 2009,
jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esitys sisältää ehdotuksen jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tehdyn neuvoston puitepäättöksen (2009/315/YOS; EUVL L 93, 7.4.2009; jäljempänä *puitepäättös*) kansallisesta täytäntöönpanosta. Puitepäättös hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 26 päivänä helmikuuta 2009. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet puitepäättöksen noudattamiseksi 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

Puitepäättös on osa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa. Yhteistyö on aiemmin perustunut ennen 1 päivää joulukuuta 2009 voimassa olleen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä *unionisopimus*, VI osaston määräyksiin. Unionisopimuksen 34 artiklan mukaan neuvosto voi tehdä puitepäättöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäättös velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansallisten viranomaisten harkittavaksi muodon ja keinot. Puitepäättöksestä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta ja se pannaan täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Lissabonissa 13 päivänä joulukuuta 2007 tehty *Lissabonin sopimus* on tullut voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009. Lissabonin sopimuksella oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa on siirretty osaksi unionin yleistä oikeudellista viitekehystä ja rikosoikeudellisessa yhteistyössä käytettyjen erityisten oikeudellisten välineiden tilalle ovat tulleet unionin kaikille poliitikoille yhteiset säädöstyypit. Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen puitepäättös ei ole käytössä oleva oikeudellinen väline, mutta jo hyväksytyt puitepäättökset pannaan täytäntöön ilman erityisiä menettelyitä.

Aloitteen puitepäättökseksi on tehnyt sekä komissio että Belgian kuningaskunta. Komission aloite perustuu komission antamalle

valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM (2005) 10 lopullinen). Puitepäättös perustuu myös Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin, joiden mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen tulisi olla oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä siviili- että rikosoikeudellisissa asioissa. Neuvosto hyväksyi 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti toimenpideohjelman rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen täytäntöönpanemiseksi. Ohjelman toimenpiteessä 3 kehoitetaan vahvistamaan vakiolomake rikosrekisteritietojen pyytämistä varten. Haagissa 4 ja 5 päivänä joulukuuta 2004 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi ohjelman vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamisesta Euroopan unionissa. Ohjelmassa kehoitetaan lisäämään tuomioita ja oikeudenmenetyksiä koskevien kansallisten rekisteritietojen vaihtoa.

Puitepäättös tehostaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikosrekisteritietojen vaihdossa erityisesti siten, että se mahdollistaa tietojenvaihdon atk-pohjaisen tietojärjestelmän avulla. Lisäksi puitepäättöksessä määritellään voimassaolevia sopimusvelvoitteita laajemmin ja tarkemmin jäsenvaltioiden velvoitteet rikosrekisteritietojen toimittamisessa toiseen jäsenvaltioon sekä tietojen säilyttämisessä ja luovuttamisessa. Puitepäättös edellyttää, että jäsenvaltio, joka on antanut tuomion toisen jäsenvaltion kansalaiselle, ilmoittaa tästä sille jäsenvaltiolle, jonka kansalainen tuomittu henkilö on. Tuomioista ilmoitetaan sellaisina kuin ne on merkitty kansalliseen rikosrekisteriin (4 artikla). Jäsenvaltiolla, jonka kansalainen tuomittu henkilö on, on taas velvollisuus säilyttää toisten jäsenvaltioiden toimittamat rikosrekisteritiedot tuomioista (5 artikla). Tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltioiden kansalaisten osalta tietoa kaikkien jäsenvaltioiden rikosrekistereihin merkityistä tuomioista säilytetään kootusti siinä jäsenval-

tiossa, jonka kansalainen tuomittu henkilö on. Puitepäätos sisältää myös säännökset siitä, millä edellytyksillä toisen jäsenvaltion rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön vastataan (7 artikla). Puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä keskeisessä asemassa olisivat jokaisen jäsenvaltion nimeämät keskusviranomaiset (3 artikla).

Esityksessä ehdotetaan, että puitepäätos pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä, jäljempänä *EU-rikosrekisterilaki*. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikosrekisterilakia ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia.

Puitepääöstä täydentää neuvoston päätös 2009/316/YOS eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 artiklan mukaisesti, jäljempänä *ECRIS-päätös* (EUVL L 93, 7.4.2009). Päätös hyväksyttiin Euroopan unionin neuvostossa 6 päivänä huhtikuuta 2009. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet päätöksen noudattamiseksi 7 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

Unionisopimuksen 34 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla tehdyt neuvoston päätökset ovat velvoittavia, mutta niillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta. Siltä osin kuin päätökset eivät edellytä tarkentavaa sääntelyä kansallisessa lainsäädännössä, ne velvoittavat suoraan kansallisia viranomaisia.

ECRIS-päätös täydentää puitepäätöksen periaatteita tekniseltä kannalta ja sen tarkoituksena on mahdollistaa käytännössä atk-pohjaisen tietojenvaihtojärjestelmän perustaminen. Päätöksellä ensinnäkin perustetaan eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä (European Criminal Records Information System), jäljempänä *ECRIS*. Järjestelmän tarkoituksena on vaihtaa tietoja sähköisesti vakio muodossa. Keskeistä on, että ECRIS on hajautettu tietotekniikkajärjestelmä, eikä tarkoituksena ole perustaa jäsenvaltioiden keskusrikosrekisteriä. Rikosrekisteritietoja säilytettäisiin ainoastaan jäsenvaltioiden hallinnoimissa tietokannoissa eikä muiden jäsenvaltioiden rikosrekisteritietokantoihin saa olla suoraa pääsyä verkossa (3 artiklan 2 ja

3 kohta). ECRIS koostuu liitännäishjelmistosta, joka mahdollistaa tietojenvaihdon jäsenvaltioiden rikosrekisteritietokantojen välillä, sekä yhteisestä viestintäinfrastruktuurista, joka toimii suojatussa verkossa. Liitännäishjelmisto ja rikosrekisteritietojen tallentamiseen, lähettämiseen ja vastaanottamiseen tarkoitettujen tietokantojen toiminta on asianomaisen jäsenvaltion vastuulla. Komissio taas vastaa yhteisen viestintäinfrastruktuurin toiminnasta. ECRIS-päätös edellyttää, että kun jäsenvaltiot toimittavat puitepäätöksen mukaisesti rikosrekisteritietoja toiseen jäsenvaltioon, tietojen tulee olla kooditettuja (4 artikla). ECRIS-päätös sisältää sekä rikosnimikkeitä että seuraamusten ja toimenpiteiden luokittelua koskevat viitetaulukot ja koodit. Taulukoiden on määrä helpottaa konekääntämistä ja mahdollistaa siten koodijärjestelmän avulla välitettyjen tietojen yhteinen tulkinta. Tarkoituksena on lisäksi laatia yhteistyötä helpottava käsikirja, jolla ei olisi sitovaa vaikutusta (5 artikla).

ECRIS-päätös ei edellytä lainsäädäntömuutoksia. Sen sisällöllä on kuitenkin keskeinen merkitys puitepäätöksen täytäntöönpanolle käytännössä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja kansainväliset velvoitteet

Rikosrekisteritietojen luovuttamista toiselle valtiolle ja pyytämistä toiselta valtiolta sääntelee kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva säännöstö.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva keskeinen sääntely sisältyy kansainvälisestä rikosoikeusavusta annettuun lakiin (4/1994), jäljempänä *rikosoikeusapulaki*. Rikosoikeusapulaki on kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva yhtenäinen säännöstö, jonka perusteella Suomen viranomaiset voivat antaa ja pyytää oikeusapua toisen valtion viranomaisilta. Lain periaatteena on, että Suomen viranomaiset voivat lain nojalla antaa toisen valtion viranomaisille oikeusapua siitä riippumatta, onko Suomen ja oikeusapua pyytäneen valtion välillä voimassa valtiosopimusta. Suomen ja muiden valtioiden väliset kan-

sainväliset velvoitteet antaa toisilleen oikeusapua perustuvat kuitenkin valtiosopimuksiin tai muihin oikeudellisesti sitoviin velvoitteisiin. Rikosoikeusapulain suhteesta kansainvälisiin sopimuksiin säädetään lain 30 §:ssä, jonka mukaan lain säännösten estämättä kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa annetaan myös siten kuin oikeusavun antamisesta on erikseen sovittu tai säädetty.

Rikosoikeusapulain lisäksi rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevia säännöksiä sisältyy rikosrekisterilakiin (770/1993), rikosrekisteriasetukseen (772/1993) sekä asetukseen kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa (13/1994), jäljempänä *rikosoikeusapuasetus*.

Kansainvälisten velvoitteiden osalta rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevia määräyksiä sisältyy vuoden 1959 eurooppalaiseen yleisopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa (SopS 30/1981), jäljempänä *eurooppalainen oikeusapusopimus*, sekä sen 17 maaliskuuta 1978 tehtyyn lisäpöytäkirjaan (SopS 14/1985), jäljempänä *eurooppalaisen oikeusapusopimuksen lisäpöytäkirja*.

Euroopan unionissa tehtävän yhteistyön osalta rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevia säännöksiä sisältyy vuonna 2000 tehtyyn yleissopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (SopS 88/2005), jäljempänä *vuoden 2000 sopimus*, sekä neuvoston päätöksen 2005/876/YOS rikosrekisteritietojen vaihtamisesta (EUVL L 322, 9.12.2005). Lisäksi neuvoston puitepäätos 2008/675/YOS sisältää säännökset Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa (EUVL L 220, 15.8.2008).

Voimassaoleva lainsäädäntö koskee ainoastaan rikosrekisteritietojen vaihtamista. Oikeusrekisterikeskus ylläpitää myös sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 5 luvun mukaista sakkorekisteriä, mutta sen sisältämät tiedot eivät kuulu voimassaolevan sääntelyn soveltamisalaan.

Kansainvälisten velvoitteiden osalta keskeiset määräykset sisältyvät eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 ja 22 artiklaan. Artiklojen määräykset koskevat kahta erityyppistä yhteistyötä. Mainittu 13 artikla sisältää määräykset yksittäisten rikosrekisteritietojen koskevien oikeusapupyyntöjen täyttämisestä.

Sopimuksen 22 artikla sisältää sitä vastoin määräykset rangaistuspäätöksiä koskevien tietojen yleisestä vaihtamisesta, jolloin kyse ei siis ole yksittäisistä oikeusapupyynnöistä.

Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen mukaan pyynnön vastaanottaneen osapuolen tulee antaa rikosrekisteriotteita, joita toisen sopimuspuolen oikeusviranomaiset pyytävät rikosasian käsittelyä varten. Rikosrekisteriotteita tulee antaa samassa laajuudessa kuin pyynnön vastaanottaneen osapuolen omat oikeusviranomaiset ovat vastaavanlaisissa asioissa oikeutettuja niitä saamaan. Artiklan 2 kappaleen mukaan muissa kuin artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa eli muissa kuin rikosasian käsittelyä koskevissa tapauksissa pyyntö tulee täyttää pyynnön vastaanottaneen osapuolen lainsäädännön, määräysten tai käytännön mukaisesti.

Rikosoikeusapulain 24 § sisältää mainittua 13 artiklaa vastaavan säännöksen, joka koskee rikosrekisteritietojen luovuttamista toisen valtion esittämän yksittäistä rikosasiaa koskevan pyynnön perusteella. Sen mukaan vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä voidaan luovuttaa rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää oikeusministeriö. Rikosoikeusapulain 24 § ei kuitenkaan aseta oikeusministeriölle veloitetta luovuttaa rikosrekisteritietoja, vaan luovuttaminen on harkinnanvaraista. Jos kuitenkin pyynnön esittänyt valtio on eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuoli, on oikeusministeriö myös velvollinen luovuttamaan rikosrekisteritietoja sopimuksessa määrättyin edellytyksin. Velvollisuus luovuttamiseen saattaa perustua myös johonkin muuhun kansainväliseen veloitteeseen tai erityiseen lain säännökseen.

Rikosrekisterilain 4 §:n 2 momenttiin sisältyy eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklassa tarkoitettua yhteistyötä täydentävä viittaussäännös. Tämän mukaan rikosrekisteritietoja luovutetaan vieraan valtion viranomaiselle rikosasian käsittelyä varten, siten kuin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklassa määrätään taikka siitä erikseen sovitaan tai säädetään.

Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukainen yhteistyö sitä vastoin koskee yleistä rikosrekisteritietojen vaihtoa. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolen tulee ilmoittaa jokaiselle muulle sopimuspuolelle sellaisista viimeksi mainitun osapuolen kansalaisia koskevista rangaistuspäätöksistä ja niistä johtuvista toimenpiteistä, jotka merkitään sen rikosrekisteriin. Oikeusministeriöiden tulee toimittaa toisilleen sanotut ilmoitukset vähintään kerran vuodessa. Jos henkilön katsotaan olevan kahden tai useamman sopimuspuolen kansalainen, ilmoitus on toimitettava jokaiselle tällaiselle osapuolelle, ellei henkilö ole sen osapuolen kansalainen, jonka alueella hänet on tuomittu.

Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen lisäpöytäkirjan 4 artiklalla lisätyn 22 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolen, joka on antanut edellä mainitut ilmoitukset, tulee toimittaa asianomaiselle toiselle sopimuspuolelle kussakin tapauksessa tämän pyynnöstä jäljennökset päätöksistä ja toimenpiteistä sekä muita niihin liittyviä tietoja, jotta tämä voi harkita, vaativatko ne valtiosisäisiä toimenpiteitä. Tämäkin tietojen vaihto tapahtuu asianomaisten oikeusministeriöiden välillä. Lisäksi Suomi on antanut eurooppalaiseen oikeusapusopimukseen selityksen, jonka mukaan Suomi ilmoittaa muille sopimuspuolille 22 artiklassa tarkoitetuista rangaistuspäätöksistä vain sikäli kuin mainitut tiedot ovat saatavana rikosrekisterilain nojalla. Suomi ei ilmoita rangaistuspäätöksen jälkeen seuraneista toimenpiteistä (asetus 287/1981).

Rikosoikeusapulaki ei sisällä erityistä säännöstä eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaisesta yhteistyöstä, vaan mainittua sopimusartiklaa sovelletaan suoraan. Rikosrekisterilain 8 § sisältää kuitenkin täydentävän viittaussäännöksen, jonka mukaan rikosrekisterin tietoja luovutetaan eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuolena olevalle valtiolle yleissopimuksen 22 artiklan mukaisesti. Lisäksi rikosrekisteriasetuksen 12 §:n mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuolena olevan valtion kansalaisesta rikosrekisteriin tehdyn merkinnän jälkeen viipymättä ilmoitettava tämän valtion viranomaisille tiedot merkinnästä.

Rikosrekisterilain 2 §:n 2 momenttiin sekä rikosrekisteriasetuksen 3 §:ään sisältyy lisäksi säännökset siitä, millä edellytyksillä ulkomailla tuomittua rangaistusta koskeva tieto merkitään rikosrekisteriin. Rikosrekisteriin merkitään tiedot tuomioistuinratkaisuksista, joilla Suomen kansalainen ja Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen on ulkomailla tuomittu seuraamukseen, joka vastaa seuraamusta, joka rikosrekisterilain mukaan merkitäisiin rikosrekisteriin. Rikosrekisteriasetuksen 3 §:n mukaan rekisterinpitäjä harkitsee, vastaako ulkomailla tuomittu rangaistus sellaista seuraamusta, joka rikosrekisterilain 2 §:n nojalla merkitäisiin Suomessa rikosrekisteriin. Rikosrekisterilain 10 §:n 3 momenttiin sisältyy taas säännökset siitä, millä edellytyksillä ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan rikosrekisteristä. Sen mukaan ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan noudattamalla soveltuvin osin Suomessa tuomittuja seuraamuksia koskevia periaatteita.

Vuoden 2000 sopimus sisältää yhden määräyksen, joka koskee erityisesti rikosrekisteritietoja. Sopimuksen 6 artiklan 8 kohdan b alakohdassa määrätään, että eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklassa tarkoitettua rangaistuspäätöksiä koskevat tiedot toimitetaan keskusviranomaisten välityksellä. Tämä vastaa jo eurooppalaisessa oikeusapusopimuksessa sovittua. Määräys muodostaa yhteistyön luonteesta johtuvan perustellun poikkeuksen vuoden 2000 sopimuksen periaatteeseen suorien yhteyksien käytöstä. Mainitun b alakohdan mukaan eurooppalaisen oikeusapusopimuksen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa tarkoitettua pyynnöt päätösten ja toimenpiteiden jäljennöksistä voidaan kuitenkin osoittaa suoraan toimivaltaisille viranomaisille. Myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaiset yksittäiset rikosrekisteritiedot koskevat oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaiset yksittäiset rikosrekisteritiedot toimitetaan suoraan toimivaltaisille viranomaisille vuoden 2000 oikeusapusopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 15 artiklan 3 kohta sisältää pyyntöjen toimitamista koskevan määräyksen.

Euroopan unionin yhteistyössä annettu neuvoston päätös 2005/876/YOS rikosrekis-

teritietojen vaihtamisesta sisältää säännökset siitä, että EU:n jäsenvaltioiden on nimettävä keskusviranomaisen päätöksessä tarkoitettua yhteistyötä varten. Suomi on nimennyt keskusviranomaiseksi oikeusministeriön / Oikeusrekisterikeskuksen. Keskusviranomaiselle on asetettu velvollisuus ilmoittaa viipymättä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tämän kansalaisia koskevat rikostuomiot, jotka merkitään rikosrekisteriin. Edellä mainittu rikosrekisteriasetuksen 12 § on muutettu vastaamaan päätöksen sisältöä. Päätös sisältää myös määräykset muun muassa tietojen pyytämisestä keskusviranomaisten välillä, lomakkeen käytöstä ja noudatettavista määräajoista. Rikosoikeusapuasetuksen 3 § on muutettu vastaamaan näiden määräysten sisältöä. Päätös täydentää voimassaolevia kansainvälisiä sopimuksia.

Pohjoismaiden osalta rikosrekisteritietojen vaihtoa koskevat säännökset sisältyvät asetukseen Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosrekisterin pitämisessä (598/1963). Asetuksen 5 §:n mukaan Suomen rikosrekisterin pitäjän on ilmoitettava Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan rikosrekisteriä pitävälle viranomaiselle rekisteriin merkityt tiedot, jotka koskevat mainitun maan kansalaiselle tai pysyvästi mainitussa maassa asuvalle ulkomaalaiselle tuomittua seuraamusta tai sen täytäntöönpanoa. Asetus sisältää myös säännökset siitä, millä edellytyksillä Suomen kansalaista tai Suomessa pysyvästi asuvaa ulkomaalaista koskevat tiedot merkitään Suomen rikosrekisteriin.

Euroopan unionin yhteistyössä annetun neuvoston puitepäätöksen 2008/675/YOS lähtökohtana on, että toisessa jäsenvaltiossa annettu aiempi tuomio tulee kansallisen lainsäädännön mukaisesti ottaa samassa määrin huomioon kuin vastaavat kansalliset tuomiot. Mainittu puitepäätöksen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön on tehty hallituksen esityksessä 261/2009 vp esitetyn perusteella. Nyt täytäntöön pantavan puitepäätöksen ja päätöksen edellyttämällä tehokkaalla atk-pohjaisella tietojenvaihdolla mahdollistetaan luotettavasti tiedon saaminen toisessa jäsenvaltiossa annettusta aiemmasta tuomiosta, jotta se voidaan ottaa huomioon siten kuin puitepäätös

2008/675/YOS tuomioiden huomioon ottamisesta edellyttää.

2.2 Käytäntö

Vuonna 2010 Oikeusrekisterikeskus toimitti jäsenvaltioiden rikosrekisteriviranomaisille eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan sekä Euroopan unionin neuvoston päätöksen 2005/876/YOS mukaisia ilmoituksia niiden kansalaisille annetuista rikosrekisteriin merkityistä tuomioista yhteensä 2114. Eniten ilmoituksia on toimitettu Viroon (703), Ruotsiin (137) ja Romaniaan (132).

Vastaavasti samana vuonna Oikeusrekisterikeskukseen saapui Suomen kansalaisille annetuista tuomioista 2374 ilmoitusta. Eniten ilmoituksia on toimitettu Ruotsista (2156), Saksasta (67) ja Yhdistyneestä kuningaskunnasta (47).

Ilmoitusmenettelyn ulkopuolella tietoja ulkomailla annetuista tuomioista saadaan rikosrekisteriin merkittäväksi myös oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen tuomion täytäntöönpanon siirtoa koskevista päätöksistä. Erityisesti Virossa suomalaisille annetut tuomiot saadaan tätä kautta merkittäväksi.

Suomessa ilmoitusten lähettäminen perustuu tuomioistuimen ratkaisuilmoitukseen tekemään merkintään tuomitun kansalaisuudesta. Rikosrekisteristä tulostetaan ulkomaan kansalaisille annetuista tuomioista otteet ja ne postitetaan lähetekirjeen kanssa tuomitun kansalaisuusvaltioon kahden viikon kuluessa siitä, kun tieto lainvoimaisesta tuomiosta on rekisteröity rikosrekisteriin.

Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä käytännöt rikosrekisteritietojen vaihdossa ovat vakiintuneet ja toimivat hyvin. Suomen rikosrekisteristä lähetetään noin kerran viikossa Ruotsiin ilmoituksia Ruotsin kansalaisille annetuista rikostuomioista. Vastaavasti Ruotsista saadaan tiedot Suomen kansalaisille ja Suomessa pysyvästi asuville ulkomaalaisille tuomituista rangaistuksista. Muissa pohjoismaissa tuomitut seuraamukset vastaavat yleensä Suomessa rikosrekisteriin merkittäviä seuraamuksia, joten tuomion tiedot yleensä voidaan merkitä rikosrekisteriin. Pohjoismaisista rikosrekisteritiedoista rekisteriin merkitään Suomessa myös tiedot rangaistuksen suorittamisesta.

Suurin osa ulkomailta lähetettyjen tuomioiden tiedoista jää pohjoismaisia tuomioita lukuun ottamatta rikosrekisteriin merkitsemättä, koska niissä määrätty seuraamukset eivät vastaa Suomessa rikosrekisteriin merkittäviä seuraamuksia. Suomessa tuomittuja seuraamuksia vastaavienkin ulkomaisten tuomioiden merkitseminen rikosrekisteriin on sattumanvaraista ilmoittamatta jättämisen lisäksi siitä syystä, että toimitetut tiedot ovat muutoin puutteellisia tai niiden muoto ei vastaa Suomen rikosrekisterijärjestelmän vaatimuksia.

Jäsenvaltioiden keskusviranomaiset lähettivät Oikeusrekisterikeskukselle vuonna 2005 neuvoston päätöksen 2005/876/YOS mukaisilla lomakkeilla 31 rikosrekisteritietopyyntöä. Pyyntöjen määrä on vuosittain kasvanut päätöksen voimassaolon ajan. Suomesta pyyntöjä ei tehdä keskusviranomaisen toimesta. Syytäjien ja tuomioistuimien tekemien pyyntöjen määrästä ei ole tilastoja.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on, että puitepäätos pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Tarkoituksenmukaiseksi on katsottu, että puitepäätos pantaisiin täytäntöön säätämällä erillinen EU-rikosrekisterilaki, joka sisältäisi puitepäättöksen edellyttämän EU:n jäsenvaltioita koskevan sääntelyn. Koska puitepäätos ei ole suoraan sovellettavaa oikeutta, EU-rikosrekisterilaki sisältää kattavasti puitepäättöksen sisältöä vastaavan sääntelyn. Puitepäätos velvoittaa Suomea saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansalliseen harkintaan toteuttamisen muodot ja keinot.

Ratkaisu vastaa perustuslakivaliokunnan kantaa, jonka mukaan kansallisia täytäntöönpanotoimia edellyttävät Euroopan unionin säädökset tulee pääsääntöisesti sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön EU-säädösten asiasisältöä vastaavilla kansallisilla säännöksillä (PeVL 50/2006 vp ja PeVL 23/2007 vp).

Useiden rikosoikeudellista yhteistyötä koskevien puitepäättösten täytäntöönpanossa (HE 142/2006 vp, HE 47/2007 vp ja HE 268/2009 vp) on käytetty niin sanottua sekamuotoista täytäntöönpanolakia, jossa ensinnäkin säädetään puitepäättöksen lainsäädän-

nön alaan kuuluvat säännökset Suomessa lakina noudatettaviksi. Lisäksi tällainen täytäntöönpanolaki sisältää puitepäättöksen täytäntöönpanon ja soveltamisen kannalta tarpeellisia asiasisältöisiä säännöksiä. Kansainvälisen rikosoikeusapuyhteistyön osalta lakivaliokunta on mietinnössään LaVM 7/2010 vp todennut, että sekamuotoiseen täytäntöönpanotapaan olisi syytä turvautua vain harkitusti ottaen huomioon muun ohella oikeus- turvakysymysten keskeinen asema tietyssä oikeusapuyhteistyössä.

Esityksessä ei ole päädytty käyttämään sekamuotoista täytäntöönpanolakia lähinnä siitä syystä, että puitepäättöksen täytäntöönpanoon liittyvä sääntely on hajaantunut useaan eri lakiin ja kansainväliseen sopimukseen, jolloin sekamuotoinen täytäntöönpanolaki olisi johtanut siihen, että sääntely olisi muodostunut hyvin vaikeasti hahmotettavaksi. Lisäksi suhteellisen suuri osa puitepäättöksen säännöksistä olisi edellyttänyt myös kansallista sääntelyä, eikä ainoastaan puitepäättöksen soveltamisen varaan olisi jäänyt selkeää säännöskokonaisuutta.

Kuten edellä on todettu, voimassaolevassa lainsäädännössä rikosrekisteritietojen vaihtoa koskeva sääntely sisältyy rikosoikeusapulakiin ja -asetukseen. Esityksen mukaan jatkossa jäsenvaltioita koskevat säännökset sisältyisivät EU-rikosrekisterilakiin. Muiden kuin jäsenvaltioiden osalta sääntely säilyisi rikosoikeusapulaissa ja -asetuksessa. Rikosrekisterilaissa oleviin rikosrekisteritietojen vaihtoa koskeviin säännöksiin lisättäisiin tarvittavat viittaussäännökset EU-rikosrekisterilakiin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että rikosrekisteriasetukseen sisältyvät säännökset rikosrekisteritietojen vaihdosta sekä rikosrekisteriin merkittävistä tiedoista siirrettäisiin rikosrekisterilakiin ja nostettaisiin näin lain tasolle.

Puitepäätos korvaa edellä mainitun eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaiset määräykset rikosrekisteritietojen yleisestä vaihtamisesta (12 artiklan 3 kohta). Yksittäisten oikeusapupyyntöjen osalta puitepäätos ei sitä vastoin korvaa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaista menettelyä vaan täydentää sitä (12 artiklan 1 ja 2 kohta). Näin ollen puitepäätos ei sisällä kattavia säännöksiä rikosre-

kisteritietojen vaihtamisesta jäsenvaltioiden välillä, vaan yksittäisten pyyntöjen osalta noudatettaisiin myös jo voimassa olevia kansainvälisiä velvoitteita ja kansallista lainsäädäntöä.

EU-rikosrekisterilain osalta keskeistä on, että Oikeusrekisterikeskus toimii laissa tarkoitettuna keskusviranomaisena (1 §), joka huolehtii laissa säädetystä rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamiseen liittyvistä tehtävistä.

EU-rikosrekisterilaki sisältäisi säännökset ensinnäkin rekisteritietojen toimittamisesta Suomesta tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon (2 luku). Säännökset tietojen toimittamisesta olisivat nykyistä sääntelyä yksityiskohtaisemmat. Voimassaolevan yhteistyön ala ei kuitenkaan merkittävästi muuttuisi, sillä jo nykyisin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan nojalla rikosrekisteritiedot toimitetaan kansalaisuusvaltioon. Tietojen toimittaminen jäsenvaltiosta toiseen kuitenkin tehostuisi erityisesti siksi, että tietoja toimitettaisiin puitepäättöksen edellyttämällä tavalla sähköisessä muodossa. Keskeinen uudistus olisi myös se, että Suomesta toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon myös sakkorekisteriin sisältyviä tietoja, joita ei ole aikaisemmin toimitettu toisille valtioille. Sakkorekisterin kansallista järjestelmää ei kuitenkaan esityksessä ehdoteta muutettavaksi. EU-rikosrekisterilain 3 §:ssä määriteltäisiin yksityiskohtaisesti, mitä tietoja rikosrekisteristä ja sakkorekisteristä toimitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle. Erityisesti sakkorekisterin osalta merkittävä olisi raja, jonka mukaan siihen sisältyviä ratkaisuja koskevia tietoja toimitettaisiin toisille jäsenvaltioille ainoastaan, jos kyse olisi tuomioistuimen lainvoimaisista päätöksistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tuomitsemista rikoksesta.

Lisäksi EU-rikosrekisterilaki sisältäisi säännökset Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien tietojen säilyttämisestä (3 luku). Tältä osin keskeistä olisi, että Suomeen perustettaisiin säilytysrekisteri, johon talletettaisiin toisten jäsenvaltioiden toimittamat tiedot Suomen kansalaisille mainituissa jäsenvaltioissa annetuista ja rekisteriin kirjatuihin rikostuomioistuinten lainvoimaisista tuomioista. Säilytysrekisterin perustaminen täyttäisi puitepäättöksen jäsenvaltioille aset-

taman uuden velvoitteen, jonka mukaan rikosrekisteritiedot on tuomitun kansalaisuusvaltiossa säilytettävä sellaisina kuin tuomiovaltio on ne kansalaisuusvaltioon toimittanut. Vaikka voimassaoleva sääntely ei edellytä toisten jäsenvaltioiden toimittamien tietojen säilyttämistä, toisista valtioista saadut tiedot merkitään nykyisen menettelyssä rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Myös jatkossa nykyisen menettelyä vastaavasti säilytysrekisterin tiedot merkitäisiin myös rikosrekisteriin, jos rikosrekisterilaissa merkitsemiselle säädetty edellytykset täyttyisivät (EU-rikosrekisterilain 10 §). Ehdotetun uuden menettelyn ero nykyisen menettelyyn ei siis olisi merkittävä. Säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja luovutettaisiin rajoitetusti. Keskeistä olisi tietojen luovuttaminen pyynnöstä toisille jäsenvaltioille. Lisäksi säilytysrekisteriin merkittyjä sakkorangaistuksia koskevia tietoja luovutettaisiin syyttäjän ja esitutkintaviranomaisille vastaavin edellytyksin kuin niille luovutetaan sakkorekisterin tietoja. Säilytysrekisterin sakkorangaistuksia koskevia tietoja luovutettaisiin myös rikosrekisteriotteelle merkitsemistä varten kun kyse olisi rikostaustan tarkistamisesta alaikäisten kanssa työskentelyä varten (EU-rikosrekisterilain 11 §). Keskeinen peruste säilytysrekisterin perustamiselle on ollut, että puitepäättöksen täytäntöönpano Suomessa ei muuttaisi voimassaolevaa rikosrekisterijärjestelmää. Myös lakivaliokunta on lausunnossaan 6/2007 vp katsonut, että puitepäättöksen täytäntöönpanosta ei saa olla seurauksena kansallisen järjestelmän perusteiden murtaminen.

EU-rikosrekisterilaki sisältäisi säännökset sekä rekisteritietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella (4 luku) että rekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön esittämisestä toiselle jäsenvaltiolle (5 luku). Näiden säännösten osalta keskeistä olisi, että rikosrekisterin tietojen lisäksi Oikeusrekisterikeskus luovuttaisi myös sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tietoja toisille jäsenvaltioille. Tietoja luovutettaisiin rikosasian käsittelyä varten ja lisäksi tilanteissa, joissa yksityinen henkilö on tehnyt itseään koskevan rikosrekisteritietopyynnön toisessa jäsenvaltiossa. Vastaavasti Oikeusrekisterikeskus esittäisi pyynnön rekisteritietojen luovuttamisesta toi-

sesta jäsenvaltiosta Suomeen rikosasian käsittelyä varten. Edellytyksenä olisi, että tuomioistuimien, syyttäväviranomaisen, esitutkintaviranomaisen tai Rikosseuraamuslaitos olisi pyytänyt pyynnön esittämistä.

Muutoksena voimassa olevaan sääntelyyn olisi, että Oikeusrekisterikeskuksella olisi velvollisuus esittää rekisteritietojen luovuttamista koskeva pyyntö toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tilanteissa, joissa yksityinen henkilö, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, pyytää itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti. Pyyntö esitettäisiin sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen pyynnön esittänyt henkilö on. Säännösten tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että lapsiin kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tuomittu henkilö ei voisi enää pitää salassa tällaista tuomiota, eikä siten enää harjoittaa lastenhoitoon liittyvää ammattitoimintaa toisessa jäsenvaltiossa.

EU-rikosrekisterilaki sisältäisi myös voimassa olevaa sääntelyä tiukemmat säännökset yksittäisen pyynnön perusteella saatujen tietojen käyttöä koskevista rajoituksista (22 §) sekä muista tietojen käyttöä koskevista ehdoista (6 §, 9 §:n 4 momentti, 10 §:n 2 momentti, 11 §:n 4 momentti ja 17 §:n 2 momentti). Ehdotetuissa laeissa olisi myös aikaisempaa tarkemmat säännökset tietojen poistamisesta ja muuttamisesta säilytysrekisteristä (EU-rikosrekisterilain 12 §) ja rikosrekisteristä (rikosrekisterilain 10 §:n 3 momentti).

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia erityisesti siltä osin, että puitepäättöksen mukaisen menettelyn käyttöönotto edellyttää tietoteknisiä muutoksia rikosrekisterijärjestelmään. Komissio on myöntänyt Suomelle avustuksia tätä työtä varten ja sillä on pystytty pääosin kattamaan aiheutuneet kustannukset. Tietoteknisten muutosten loppuunsaattaminen aiheuttaa kuitenkin Oikeusrekisterikeskukselle vielä noin 50.000 euron kulut.

Arvioitaessa sitä, mitä tietoja puitepäättöksen nojalla toiseen jäsenvaltioon toimitetaan,

esityksessä on pyritty tekemään ratkaisuja, jossa otetaan ensinnäkin huomioon puitepäättöksen velvoitteet. Jos puitepäättös ei ole asettanut selkeää velvoitetta tietojen toimittamiseen, esityksessä on pyritty arvioimaan tietojen toimittamisesta aiheutuvien taloudellisten kustannusten suhdetta siihen, mikä hyöty tietojen toimittamisesta saadaan puitepäättöksen mukaiselle yhteistyölle.

Rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin merkittävien tietojen muuttamisen osalta merkittävää on, että rikosrekisterin tietojärjestelmää ollaan uusimassa. Samassa yhteydessä on ollut tarkoituksenmukaista toteuttaa muutoksia rikosrekisteriin merkittäviin yksittäisiin tietoihin. Sakkorekisteriin merkittävien tietojen muuttaminen olisi sitä vastoin aiheuttanut merkittäviä lisäkustannuksia, eikä muuttamista ole muutoinkaan pidetty perusteltuna. Puitepäättöksen edellyttämä yhteistyö ei edellytä sakkorekisteriin merkittävien tietojen muuttamista, sillä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa riippumatta siitä, onko niitä merkitty sakkorekisteriin.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys tulisi vaikuttamaan Oikeusrekisterikeskuksen työhön rikosrekisterin ja tulevan säilytysrekisterin rekisterinpitäjänä. Sähköiseen menettelyyn siirtymisen odotetaan hostavan rikostuomioiden ilmoittamista kansalaisuusjäsenvaltiolle. Voidaan arvioida, että lähetettyjen ja saapuneiden ilmoitusten määrä lisääntyy käytännössä myös siitä syystä, että rekisteriin merkittyjen tietojen poistamisessa on kansallisten säännösten lisäksi otettava huomioon tuomiojäsenvaltion poistosäännökset.

Tietojen sähköisen siirron jäsenvaltioiden välillä oletetaan toimivan virheettömästi ja ajantasaisesti. Säilytysrekisteriin vastaanotettujen tietojen siirtäminen rikosrekisteriin vaatii kuitenkin ohjelmallisten tarkistusten lisäksi Oikeusrekisterikeskuksessa tehtävää tarkastustyötä.

Jäsenvaltioiden kansalaisille annetuista rikosrekisteriin merkityistä rangaistuspäätöksistä ilmoittamiseen ei arvioida kuluvan nykyistä enemmän henkilötyötä, mutta sakkorekisteritietojen ilmoittaminen on uusi tehtävä.

vä, jonka vaikutusta on vaikea arvioida siitä syystä, että ilmoitettavaksi tulevien rangaituspäätösten lukumäärä ei ole tiedossa. Jäsenvaltioihin lähetettävien ilmoitusten määrä moninkertaistuu joka tapauksessa siksi, että tietojen poistamisesta on jokaisen rekisteröidyn tuomion osalta lähetettävä erillinen ilmoitus.

Oikeusrekisterikeskukseen jäsenvaltioista saapuvien rikosrekisteritietoja koskevien tietopyyntöjen arvioidaan sähköiseen tiedonvaihtoon siirtymisen jälkeen lisääntyvän. Tätä enemmän lisätyötä tulevat Oikeusrekisterikeskuksen arvion mukaan aiheuttamaan kuitenkin Suomesta muihin jäsenvaltioihin lähetettävät tietopyynnot. Oikeusrekisterikeskuksen uutena tehtävänä tulee olemaan ulkomaan kansalaisen Suomessa tekemien itseään koskevien tietopyyntöjen edelleen välittäminen henkilön kansalaisuusjäsenvaltioon tai aikaisempaan asuinvaltioon. Toisesta jäsenvaltiosta vastauksena saadut tiedot on liitettävä henkilölle annettavaan rikosrekisteriotteeseen. Ulkomaalaisten osuutta rikostaustaotehakemuksen tekivistä yksityisistä henkilöistä ei ole arvioitu, mutta yhteensä rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin nojalla lasten kanssa työskentelevien rikostaustan tarkistamiseksi pyydettyjä rikosrekisteriotteita annetaan noin 70 000 vuodessa.

Oikeusrekisterikeskuksen arvion mukaan ehdotus aiheuttaisi 2–3 henkilötyövuoden lisäyksen rikosrekisteritietojen vaihtoon liittyviin viraston tehtäviin.

Esitys vaikuttaisi myös syyttäjien työhön ja tuomioistuinten toimintaan. Jatkossa tiedot toisessa jäsenvaltiossa annetuista Suomen kansalaista koskevista tuomiosta olisivat helpommin saatavilla. Muiden kuin omien kansalaisten osalta tietojen pyytäminen toisesta jäsenvaltiosta todennäköisimmin lisääntyisi. Yhteistyön lisääntyessä ja tehostuessa toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot otettaisiin Suomessa jatkossa aikaisempaa useammin huomioon ja sattumanvaraisuus tuomioiden huomioimisessa vähenisi. Toisaalta varsinkin tuomioistuinten tulisi jatkossa tarkemmin ja laajemmin huolehtia tuomiota koskevien tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään, jotta tiedot saadaan

asianmukaisesti välitettyä kansalaisuusjäsenvaltioon.

5 Asian valmistelu

Puitepäätöksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U27/2006 vp sekä lisäksi täydentäviä tietoja asian käsittelystä Euroopan unionissa. Lakivaliokunta on antanut asiasta lausunnot LaVL 17/2006 vp ja LaVL 6/2007 vp.

Oikeusministeriö asetti 1 päivänä syyskuuta 2010 työryhmän valmistelevaan lainsäädäntöä puitepäätöksen ja päätöksen panemiseksi täytäntöön. Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriön lainvalmisteluosasto ja hallintoyksikkö, Oikeusrekisterikeskus sekä Helsingin käräjäoikeus. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunto 30 eri viranomaiselta, järjestöltä ja asiantuntijalta. Lisäksi korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus antaa mietinnöstä lausunto. Lausuntoja annettiin yhteensä 17. Lausunnon antajia olivat sisäasianministeriö, valtiovainministeriö, eduskunnan apulaisoikeusasiamies, valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri, valtakunnansyyttäjänvirasto, poliisihallitus, keskusrikospoliisi, tietosuojavaltuutetun toimisto, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Helsingin, Oulun ja Pirkanmaan käräjäoikeudet, Helsingin ja Itä-Suomen syyttäjävirstot, Suomen tuomariliitto, Lastensuojelun keskusliitto ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Lausunnoissa työryhmän ehdotuksiin suhtauduttiin pääosin myönteisesti. Osa lausunnonantajista suhtautui epäilevästi sakkotietojen luovuttamiseen toisiin jäsenvaltioihin. Lisäksi huomiota kiinnitettiin muun muassa siihen, että myös tietyillä kansallisilla viranomaisilla tulisi olla oikeus saada tietoja säilytysrekisteristä. Esitys on valmisteltu mietinnön ja lausuntojen pohjalta virkatyönä oikeusministeriössä ja se on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy turvallisuusselvityslainsäädännön uudistamiseen, jota koskee oikeus-

ministeriön asettaman työryhmän mietintö (mietintöjä ja lausuntoja 8/2011). Mietinnön perusteella annettava hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2012 aikana.

Lisäksi esitys liittyy neuvoston puitepäättökseen 2008/977/YOS rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (EUVL L 350, 30.12.2008, jäljempänä *tietosuojapuitepäätös*). Lähtökohtana on, että tietosuojapuitepäätöksen yleisiä säännöksiä henkilötietojen suojaamisesta sovelletaan myös rikosrekisteritietojen luovuttamistilanteissa. Näitä yleisiä sääntöjä täydennetään

puitepäätöksessä vahvistetuilla säännöillä. Tietosuojapuitepäätös olisi tullut panna täytäntöön jäsenvaltioissa 27 päivänä marraskuuta 2010 mennessä. Täytäntöönpano on kuitenkin viivästynyt kaikissa jäsenvaltioissa, myös Suomessa. Suomessa täytäntöönpanotoimet ovat vireillä sisäasiainministeriössä, oikeusministeriössä ja valtiovarainministeriössä. Kansallinen lainsäädäntö vastaa pääosaa tietosuojapuitepäätöksen säännöksistä.

Esityksen käytännön toteutus liittyy useisiin vireillä oleviin kansallisiin tietojärjestelmähankkeisiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Puitepäättöksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. Tavoite. Artikla määrittelee puitepäättöksen tavoitteet. Artiklan a kohdan mukaan puitepäättöksellä on tarkoitus ensinnäkin määrittää, miten jäsenvaltio, jossa annetaan tuomio toisen jäsenvaltion kansalaiselle (jäljempänä *tuomiojäsenvaltio*), toimittaa tästä tiedon sille jäsenvaltiolle, jonka kansalainen tuomittu henkilö on (jäljempänä *kansalaisuusjäsenvaltio*).

Toiseksi artiklan mukaan puitepäättöksen tarkoituksena on määrittää kansalaisuusjäsenvaltion velvollisuudet säilyttää tiedot sekä täsmentää, miten sen on vastattava rikosrekisteritietoja koskeviin pyyntöihin (b kohta).

Kolmanneksi puitepäättöksen tarkoituksena on luoda kehys, jonka avulla voidaan perustaa ja kehittää atk-pohjainen järjestelmä tuomioita koskevaa tietojenvaihtoa varten jäsenvaltioiden välillä tämän puitepäättöksen ja 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua myöhemmän päätöksen nojalla (c kohta).

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, eurooppalaisen oikeusapusuostimukseen 22 artikla jo sisältää velvoitteen, jonka mukaan valtion, jossa tuomio on annettu, tulee ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle tämän kansalaisia koskevista päätöksistä, jotka merkitään sen rikosrekisteriin. Vaikka 22 artikla kumotaan puitepäättöksellä, tämä periaate ei muutu puitepäättöksen mukaisessa menettelyssä, eikä puitepäättös siis aiheuta merkittäviä muutoksia yhteistyön alassa. Puitepäättös tulee kuitenkin aikaisempaa tarkemmin määrittelemään, millä tavoin tuomioista ilmoitetaan.

Artiklan b ja c kohtien tavoitteet ovat uusia suhteissa voimassa olevaan sääntelyyn. Puitepäättös lisää kansalaisuusjäsenvaltiolle velvollisuuden säilyttää toimitettuja tietoja sekä määrittää yksityiskohtaisemmin sen, miten rikosrekisteritietoja koskeviin pyyntöihin vastataan. Uutta on myös atk-pohjaisen järjestelmän perustaminen, joka luonnollisesti tehostaa merkittävästi yhteistyötä.

Artikla määrittelee puitepäättöksen tavoitteet, eikä siten edellytä sääntelyä EU-rikosrekisterilakiin.

2 artikla. Määritelmät. Artikla sisältää määritelmät kolmelle keskeiselle puitepäättöksen käsitteelle. Artiklan mukaan puitepäättöksessä tarkoitetaan *tuomiolla* rikostuomioistuimen lainvoimaista päätöstä luonnollisen henkilön tuomitsemisesta rikoksesta, siltä osin kuin nämä päätökset merkitään tuomiojäsenvaltion rikosrekisteriin (a kohta). *Rikosasian käsittelyllä* tarkoitetaan esitutkintaa, varsinaista oikeudenkäyntiä ja tuomion täytäntöönpanoa (b kohta) ja *rikosrekisterillä* kansallista rekisteriä tai kansallisia rekistereitä, joihin kirjataan tiedot tuomioista kansallisen lainsäädännön mukaisesti (c kohta).

Suomessa artiklan tarkoittamana rikosrekisterinä pidettäisiin ensinnäkin rikosrekisterilain mukaista rikosrekisteriä. Rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentin mukaan Suomen rikosrekisteriin merkitään ratkaisut, joilla henkilö on Suomessa tuomittu ehdottomaan vankeuteen, valvontarangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen vankeuteen, ehdollisen vankeuden ohessa tuomittuun sakkoon, yhdyskuntapalveluun tai valvontaan, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty rikoslain (39/1889) 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta. Rikosrekisteriin ei kuitenkaan merkitä tietoja sakon muuntorangaistuksesta eikä siviilipalveluslain (1446/2007) tai asevelvollisuuslain (1438/2007) nojalla tuomitusta vankeusrangaistuksesta tai valvontarangaistuksesta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon.

Rikosrekisterilain 2 §:n mukaisesti Suomessa rikosrekisteriin ei pääsääntöisesti merkitä sakkorangaistuksia. Sakkorangaistus merkitään rikosrekisteriin vain eräissä tapauksissa, joissa sakkoa tuomitaan ankaramman rangaistuksen sijasta tai ohella.

Oikeusrekisterikeskus pitää kuitenkin yllä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 5 luvun mukaista sakkorekisteriä. Sakkorekiste-

riä pidetään ja käytetään ensisijaisesti mainitussa laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavien asioiden täytäntöönpanoa varten (46 §). Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa sakkorekisteristä myös salassa pidettäviä tietoja mainitun lain mukaisten täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten ulosotto-, poliisi- ja vankeinhoitoviranomaisille sekä haastamiseen oikeutetuille virkamiehille (50 §:n 3 momentti).

Vaikka sakkorekisteri on ensisijaisesti seuraamusten täytäntöönpanoa palveleva rekisteri, sakon täytäntöönpanosta annetun lain 50 §:n 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Tietojensaantioikeudesta sakkorekisteristä on säädetty muun muassa tapauksissa, jotka koskevat henkilön luotettavuuden tai henkilökohtaisen soveltuvuuden selvittämistä ja arviointia. Puitepäätöksen säännösten osalta merkittävänä voidaan pitää, että syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 25 §:n 4 momentin mukaan syyttäjällä on oikeus saada syyteharjinnassa tarvitsemiaan, sakkorangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevia tietoja sakkorekisteristä.

Myös poliisilla on oikeus saada sakkorekisteristä siihen talletettuja tarpeellisia tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten (henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain (761/2003) 13 §). Lisäksi puolustusvoimien pääesikunnalla (laki poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa (1251/1995) 6 §) ja rajavartiolaitoksella (laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa (579/2005) 22 §) on oikeus saada sakkorekisteristä tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta muun muassa rikostutkintaa ja esitutkintaa varten sekä tulliviranomaisella tullilaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamista varten (tullilaki (1466/1994) 28 §).

Sakkorekisterin käytön osalta merkittävänä voidaan pitää myös sitä, että rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia on lailla 543/2011 muutettu siten, että lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisessä käytettävään rikosrekisterin otteeseen merki-

tään myös sakkorekisterin tiedot, siltä osin kun kyse on rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä tarkoitetusta sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta teosta ja 20 luvussa tarkoitetuista seksuaalirikoksista. Kyseinen rikosrekisterilain muutos on tullut voimaan 1 päivänä lokakuuta 2011.

Lisäksi artiklan b kohdassa määritelty rikosasian käsittely kattaa myös tuomion täytäntöönpanon. Tämän mukaisesti puitepäätöksen nojalla voidaan pyytää toisesta jäsenvaltiosta rikosrekisteritietoja myös tuomion täytäntöönpanoa varten.

Vaikka sakkorekisteri on ensisijaisesti seuraamusten täytäntöönpanoa palveleva rekisteri, se täyttää artiklan c kohdassa rikosrekisterille asetetut edellytykset, sillä edellä mainituin tavoin lainsäädäntö mahdollistaa sakkorekisterin käytön myös muuhun kuin täytäntöönpanotehtävien suorittamiseen. Toisaalta puitepäätöksen mukaan rikosrekisteritietoja voidaan pyytää myös tuomion täytäntöönpanoa varten. Sakkorekisteriä on siis rikosrekisterilain mukaisen rikosrekisterin lisäksi pidettävä artiklan c kohdan mukaisena kansallisena rekisterinä, johon kirjataan tiedot tuomioista kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös artiklan c kohdan sanamuodon mukaan puitepäätöksen tarkoittamia kansallisia rekistereitä voi olla useita.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 46 §:n mukaan sakkorekisteri sisältää tiedot mainitussa laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavista asioista, jotka määritellään lain 1 §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lain soveltamisalaan kuuluvat rikoslain 2a luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti päiväsakoin vahvistettu sakko sekä uhkasakko, yhteisösakko, rikesakko ja kurinpitosakko. Uhkasakot eivät ole artiklan c kohdan tarkoittamia rikostuomioita, eivätkä yhteisösakot koske luonnollisia henkilöitä, kuten artiklan c kohta edellyttää. Myöskään muut mainitun 1 §:n 1 momentin 2–8 kohdassa ja 2 momentissa määriteltyt seuraamukset eivät ole artiklan c kohdan tarkoittamia rikostuomioita. Mainitun 1 §:n 1 momentin 9 kohdan mukainen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja pui-

tepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (231/2007) tarkoitettu taloudellinen seuraamus ei taas ole sellainen artiklan c kohdassa tarkoitettu tuomiojäsenvaltion tuomio, joka kuuluisi puitepäätöksen soveltamisalaan. Uhkasakot, yhteisösakot ja muut mainituissa 1 §:ssä määritellyt seuraamukset eivät siis kuulu puitepäätöksen soveltamisalaan.

Sakkorekisteriin sisältyvien seuraamusten osalta puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat siis päiväsakoin vahvistettu sakko, rikesakko ja kurinpitosakko. Kurinpitosakot kuuluvat puitepäätöksen soveltamisalaan siltä osin kuin ne on tuomittu sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) mukaisessa menettelyssä käsitellyn syytteen perusteella.

Lisäksi artiklan a kohdassa edellytetään, että puitepäätöksessä tarkoitetut tuomiot ovat rikostuomioistuimen tuomioita. Rikosrekisterin osalta kaikki siihen merkittävät ratkaisut ovat tuomioistuimen ratkaisuja, joten tältä osin kaikki rikosrekisteriin merkittävät ratkaisut kuuluvat puitepäätöksen soveltamisalaan.

Sakkorekisteriin sitä vastoin merkitään myös rangaistusmääräysmenettelyssä annetut sakot, jotka eivät ole tuomioistuimen tuomioita sekä rikesakot, jotka ovat tuomioistuimen tuomitsemia vain, jos rikesakkomääräyksen saanut henkilö on saattanut asian alioikeuden käsiteltäväksi. Sakkorekisterin osalta puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat päiväsakoin vahvistetut sakot, rikesakot sekä kurinpitosakot siltä osin kuin ne ovat tuomioistuimen tuomitsemia.

Sakon ja rikesakon määräämistä koskeva lainsäädäntö on uudistettu lailla sakon ja rikesakon määräämisestä (754/2010). Uusi lainsäädäntö tulee voimaan arvioiden mukaan vuonna 2013 tai 2014, kun tarpeelliset tietojärjestelmät saadaan uudistettua. Uusi lainsäädäntö ei kuitenkaan muuta summaarisessa menettelyssä ratkaistavien rikosten piiriä. Myös tuomioistuimien voisi kuitenkin jatkossa tuomita rikesakon rikesakkorikkomuksesta, joka on saatettu sen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Uuden lain mukaiseen sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja rangaistusmääräykseen saisi hakea muutosta valittamalla tietyillä laissa säädetyillä perusteilla. Muutoksenhaun käsittelisi käräjäoikeus. Uu-

den valitusmenettelyn johdosta sekä joidenkin rikesakkoasioiden osalta tuomioistuimien voisi antaa sakko- tai rikesakkotuomion voimassaolevasta lainsäädännöstä poikkeavissa tilanteissa. Myös uuden lain voimaantulon jälkeen sakkorekisterin osalta puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat kuitenkin päiväsakoin vahvistetut sakot sekä rikesakot siltä osin kuin ne ovat tuomioistuimen tuomitsemia.

Se, että puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan tuomioistuimen tuomitsemat sakot tarkoittaa, että pääsääntöisesti juuri valitusmenettelyn kohteena olleet asiat, jotka ovat siirtyneet tuomioistuimen käsitteilyyn, ovat sellaisia, joita koskevat tiedot toimitettaisiin kansalaisuusjäsenvaltioon. Tämä tarkoittaa, että vastaavansuuruinen sakko, josta tuomioistuin ei ole antanut ratkaisua, ei kuulu puitepäätöksen soveltamisalaan, eikä sitä koskevia tietoja toimiteta kansalaisuusjäsenvaltioon. Puitepäätös edellyttää tällaista ratkaisua, jonka mukaan sen soveltamisalaan kuuluvat tuomioistuimen tuomitsemat sakkorangaistukset, jos ne merkitään kansalliseen rekisteriin, johon kirjataan tuomiot. Sitä, että vain tuomioistuimen tuomitsemat sakkorangaistukset kuuluvat puitepäätöksen soveltamisalaan, on pidettävä perusteltuna erityisesti siksi, että tällaiset sakot on tuomittu noudattaen rikosoikeudenkäyntiä koskevia oikeuslupakeitoja. Toiselle jäsenvaltiolle siis ilmoitettaisiin ne kaikki päätökset, jotka on tehty tuomioistuinprosessin tuloksena riippumatta siitä, onko tuomittu seuraamus ollut sakko- vai vapausrangaistus. Summaarisessa menettelyssä tuomittuja sakkoja ei ilmoitettaisi toiselle jäsenvaltiolle.

Sakkorangaistusten osalta valittaminen tuomioistuimeen saattaa siis johtaa siihen, että tieto tuomitusta rangaistuksesta toimitetaan tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon. Tällainen rangaistus näkyy kuitenkin joka tapauksessa tuomiojäsenvaltion eli Suomen sakkorekisterissä.

Artiklan a kohdan mukaan puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan lainvoimaiset päätökset. Suomen rikosrekisteriin merkittävien ratkaisujen osalta ei edellytetä, että tuomioistuimen päätökset olisivat lainvoimaisia. Rikosrekisteriasetuksen 4 §:ssä määritellään, miten muutoksenhakutuomiois-

tuimen on ilmoitettava tiedot rikosrekisteriin. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n mukaan tuomioistuimen tuomitseman sakon täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ratkaisu, jolla kyseinen seuraamus on määrätty, on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Sakkojärjestelmän uudistaminen ei tältä osin muuttaisi mainitun 2 §:n sisältöä. Säännös tarkoittaa, että tietyissä muutoksenhakutilanteissa sakkorekisterissä voisi olla tietoja tuomioista, jotka eivät vielä ole lainvoimaisia. Puitepääöstä sovellettaessa rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin otettavista ratkaisuista ilmoitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle kuitenkin vasta kun päätös olisi lainvoimainen.

Artiklan a kohdan säännöksistä seuraa, että oikeushenkilöitä koskevat tuomiot eivät kuulu puitepääöksen soveltamisalaan. Kuten edellä on todettu, rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon. Myös sakkorekisteri sisältää yhteisösakkoa koskevat tiedot. Puitepääöstä sovellettaessa tällaisia ratkaisuja ei siis kuitenkaan ilmoitettaisi toiselle jäsenvaltiolle.

Artiklan osalta keskeinen muutos voimassaolevaan lainsäädäntöön on, että sen perusteella sakkorekisterin sisältämiä tuomioistuimen tuomitsemia päiväsakoin vahvistettuja sakkoja, rikesakkoja ja kurinpitosakkoja koskevia tietoja ryhdyttäisiin toimittamaan kansalaisuusjäsenvaltioon. Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, voimassaolevan lainsäädännön mukaan sakkorekisterin tietoja ei ole toimitettu toisiin valtioihin eurooppalaisen oikeusapusuojimuksen 22 artiklan mukaisessa yhteistyössä. Muutos ei kuitenkaan vaikuttaisi kansallisiin sakko- ja rikosrekisterijärjestelmiin.

Esityksessä ehdotettu EU-rikosrekisterilain 2 §:n määritelmäsäännös ottaisi huomioon artiklan asettamat edellytykset rikosasian käsittelyn sekä rekisterin määritelmille. Lisäksi EU-rikosrekisterilain 3 §, joka määrittelee luovutettavat tiedot, ottaisi huomioon artiklan mukaisen tuomion määritelmän.

3 artikla. Keskusviranomainen. Artikla sisältää säännökset keskusviranomaisen nimeämisestä. Artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä keskusviranomainen

puitepääöksen panemiseksi täytäntöön. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin nimetä yhden tai useamman keskusviranomaisen tietojen toimittamista varten 4 artiklan mukaisesti sekä 6 artiklassa tarkoitettuihin pyyntöihin vastaamiseksi 7 artiklan mukaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava 1 kohdan mukaisesti nimetty yksi tai useampi keskusviranomainen neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle. Neuvoston pääsihteeristö ilmoittaa nämä tiedot jäsenvaltioille ja Eurojustille.

Esityksessä ehdotetaan, että 3 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen olisi Suomessa Oikeusrekisterikeskus. Esityksen mukaan Oikeusrekisterikeskuksen asemasta keskusviranomaisena otettaisiin säännös EU-rikosrekisterilakiin (1 §:n 3 momentti).

Oikeusrekisterikeskus ylläpitää rikosrekisteriä ja sakkorekisteriä ja on selkeää, että sillä on keskusviranomaisen asema puitepääöksen tarkoittamassa yhteistyössä. Tarvetta useamman keskusviranomaisen nimeämiseen ei ole.

Voimassaolevassa kansallisessa lainsäädännössä oikeusministeriö on määritelty toimivaltaiseksi viranomaiseksi vastaamaan yksittäisiin rikosrekisteritietoja koskeviin pyyntöihin (rikosoikeusapulain 24 § ja rikosoikeusapuasituksen 3 §). Esityksen mukaan myös jatkossa oikeusministeriö vastaisi näihin pyyntöihin niiden valtioiden osalta, jotka eivät ole jäsenvaltioita. Koska Oikeusrekisterikeskus nimettäisiin puitepääöksen mukaiseksi keskusviranomaiseksi, toisten jäsenvaltioiden osalta pyyntöihin vastaisi jatkossa Oikeusrekisterikeskus EU-rikosrekisterilain 1 §:n mukaisesti.

Lisäksi esityksen mukaan rikosoikeusapulain 24 §:n 2 momenttiin otettaisiin jäsenvaltioiden osalta uusi viittaussäännös EU-rikosrekisterilakiin. Viittaussäännöstä pidetään tarpeellisenä, sillä sekä rikosrekisteritietojen luovuttamisen edellytykset että toimivaltainen viranomainen poikkeaisivat rikosoikeusapulain 24 §:ssä säädetystä. Esityksen mukaan myös rikosoikeusapuasituksen 3 §:ään olisi tarpeellista ottaa vastaava viittaussäännös.

Eurooppalaisen oikeusapusuojimuksen 15 artiklan 3 kappaleen nojalla yksittäisiin rikosrekisteritietojen luovuttamista koskeviin

pyyntöihin voidaan vastata suoraan toimivaltaisten viranomaisten välillä. Vuoden 2000 sopimuksen 6 artiklan lähtökohtana sitä vastoin on, että yhteydenotot ovat pääsääntöisesti suoraan toimivaltaisten viranomaisten välisiä. Jäsenvaltioiden osalta puitepäättöksen rinnalle jäävät voimaan vuoden 2000 sopimuksen 6 artiklan säännökset yhteydenottotavoista. Suomen järjestelmässä Oikeusrekisterikeskus olisi toimivaltainen viranomainen vastaamaan toisen jäsenvaltion pyyntöihin. Pyynnöt voivat mainitun vuoden 2000 sopimuksen 6 artiklan nojalla tulla Suomeen toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen lisäksi myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 24 artiklassa tarkoitetulta oikeusviranomaiselta kuten syyttäjäviranomaiselta tai tuomioistuimelta. Vastaavasti Suomen ollessa rikosrekisteritietojen luovuttamista pyytävä jäsenvaltio, pyynnön voisi esittää myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 24 artiklassa tarkoitettu oikeusviranomainen. Näitä ovat rikosoikeusapulain 5 §:n mukaisesti oikeusministeriö, tuomioistuin, syyttäjäviranomainen ja esitutkintaviranomainen.

Rikosrekisteritietojen yleisen luovuttamisen osalta rikosrekisteriasetuksen 12 §:ssä on määritelty, että Oikeusrekisterikeskus tekee eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaiset ilmoitukset toisen sopimusvaltion kansalaisesta tehdystä merkinnästä rikosrekisteriin. Esityksen mukaan menettely jatkuisi niiden sopimusvaltioiden osalta, jotka eivät ole jäsenvaltioita. Esityksen mukaan rikosrekisteriasetuksen 12 §:n sisältö kuitenkin siirrettäisiin rikosrekisterilain 8 §:n uudeksi 2 momentiksi, jolloin sääntely nostettaisiin lain tasolle.

Esityksen mukaan Oikeusrekisterikeskus tekisi vastaavasti puitepäättöksen 4 artiklan mukaiset vastaavat ilmoitukset muiden jäsenvaltioiden kansalaisille Suomessa annetuista rikostuomioista. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi EU-rikosrekisterilain 5 §:ään.

Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaan rikosrekisteritietojen yleinen vaihtaminen tapahtuu oikeusministeriöiden välillä. Tämä on määritelty 22 artiklassa ja tätä menettelyä ei ole muutettu vuoden 2000 sopimuksella (6 artiklan 8 kohdan

b alakohta). Jäsenvaltioiden osalta puitepäättös kuitenkin korvaa mainitut säännökset.

4 artikla. *Tuomiojäsenvaltion velvollisuudet.* Artikla sisältää säännökset tuomiojäsenvaltiolle asetetuista velvollisuuksista yleisessä rikosrekisteritietojen vaihdossa. Artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on ensinnäkin toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kaikkiin sen alueella annettuihin tuomioihin liitetään, kun tiedot vietään sen rikosrekisteriin, tiedot tuomitun kansalaisuudesta tai kansalaisuuksista, jos kyseessä on jonkin toisen jäsenvaltion kansalainen.

Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan tuomiojäsenvaltiossa keskusviranomaisen on ilmoitettava mahdollisimman pian muiden jäsenvaltioiden keskusviranomaisille sen alueella näiden jäsenvaltioiden kansalaisille annetuista tuomioista sellaisina kuin ne on kirjattu rikosrekisteriin. Jos on tiedossa, että tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, asiaankuuluvat tiedot on toimitettava kullekin näistä jäsenvaltioista, myös silloin, kun tuomittu on sen jäsenvaltion kansalainen, jonka alueella hänet on tuomittu.

Artiklan 3 kohdan mukaan tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen on myös välittömästi toimitettava kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tiedot tuomiojäsenvaltion rikosrekisteritietojen myöhemmistä muutoksista tai poistoista.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka on toimittanut tietoja 2 ja 3 kohdan mukaisesti, on toimitettava kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tämän pyynnöstä yksittäisissä tapauksissa jäljennökset kyseessä olevista tuomioista ja niitä seuranneista toimenpiteistä sekä kaikki asiaan liittyvät tiedot, jotta kansalaisuusjäsenvaltio voi harkita, edellyttävätkö ne kansallisia toimenpiteitä.

Rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentissa ja rikosrekisteriasetuksen 2 §:ssä säädetään, mitä tietoja rikosrekisteriin merkitään. Merkittäviiin tietoihin kuuluu muun ohella kansalaisuus. Myös sakkorekisteriin merkitään tieto kansalaisuudesta, vaikka siitä ei ole erikseen säädetty. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 47 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan sakkorekisteri sisältää muun ohella seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnistet-

ja yhteystiedot. Kansalaisuus sisältyy säännöksen mukaisesti tunnistetietoihin.

Tältä osin Suomen lainsäädäntö vastaa artiklan 1 kohdan velvoitteita. Kansalaisuus merkitään rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin riippumatta siitä, onko kyseessä jäsenvaltion tai kolmannen maan kansalainen. Jos tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, puitepäätöksen mukaan rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin tulee merkitä kaikki kansalaisuudet. Sekä rikosrekisterin että sakkorekisterin osalta tulee huolehtia, että useamman kansalaisuuden merkitseminen on mahdollista.

Artiklan 2 kohta korvaisi jäsenvaltioiden osalta eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaisen ilmoitusvelvollisuuden. Erona aikaisempaan menettelyyn olisi, että tiedot tulisi toimittaa mahdollisimman pian tuomion jälkeen, eikä vähintään kerran vuodessa. Tosin neuvoston päätös 2005/876/YOS rikosrekisteritietojen vaihtamisesta on jo asettanut jäsenvaltioille vastaavan velvoitteen toimittaa viipymättä tiedot tuomioista.

Lisäksi artiklan 2 kohdan periaatteena on, että tieto tuomioista toimitetaan sellaisina kuin ne on kirjattu rikosrekisteriin. Puitepäätös ei siis edellytä kansallisten rikosrekisterien sisällön muuttamista muutoin kuin kansalaisuuden merkitsemisen osalta. Suomi voisi ilmoittaa tuomioistaan sellaisina kuin ne merkitään rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin. Tosin puitepäätöksen 11 artikla tarkentaa merkittävästi, mitä tietoja toiselle jäsenvaltiolle ilmoitetaan. Artikla edellyttää, että kansalaisuusjäsenvaltiolle toimitetaan myös sellaisia tietoja, jotka eivät sisälly kansalliseen rikosrekisteriin. Edellytyksenä kuitenkin on, että tiedot ovat keskusviranomaisella. Mainittu artikla sisältää säännökset myös vakio muodosta, jota toimittamisessa olisi käytettävä. Vakio muodon varsinainen sisältö säännellään ECRIS-päätöksessä.

Artiklan 2 kohta määrittelee myös sen, että puitepäätöksen mukainen yhteistyö soveltuu vain jäsenvaltioiden kansalaisiin vastaavalla tavoin kuin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukainen yhteistyö. Yhteistyötä ei ole näin ollen laajennettu jäsenvaltioissa pysyvästi asuviin kolmannen maan kansalaisiin. Erona eurooppalaisen oikeus-

apusopimuksen 22 artiklan mukaiseen yhteistyöhön on kuitenkin se, että jos henkilö on usean jäsenvaltion kansalainen, kaikille kansalaisuusvaltioille on tehtävä ilmoitus tuomiosta, vaikka tuomittu on sen jäsenvaltion kansalainen, jonka alueella hänet on tuomittu.

Artikla 3 kohdan velvoite ilmoittaa rikosrekisteritietojen myöhemmistä muutoksista muuttaisi Suomen lainsäädännön mukaista nyky menettelyä. Kuten edellä on todettu, Suomi on antanut eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklaan selityksen, jonka mukaan Suomi ei ilmoita rangaistuspäätöksen jälkeen seuranneista toimenpiteistä. Koska puitepäätös korvaa 22 artiklan mukaisen menettelyn, tarvetta selityksen poistamiseen ei ole. Selitystä sovellettaisiin jatkossa suhteessa sellaisiin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen osapuoliin, jotka eivät ole jäsenvaltioita.

Kun Suomi olisi tuomiojäsenvaltio puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä, Oikeusrekisterikeskuksella olisi velvollisuus ilmoittaa välittömästi rikosrekisteritietojen ja sakkorekisteritietojen muutoksista tai poistoista. Artiklan 3 kohta tarkoittaisi, että tietojen poistaminen rekisteristä määräytyisi tuomiojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Rikosrekisterilain 10 § sisältää säännökset tietojen poistamisesta rikosrekisteristä. Sakko rekisterin osalta tietojen poistamista koskevat säännökset sisältyvät sakon täytäntöönpanosta annetun lain 52 §:ään. Kun Suomi olisi tuomiojäsenvaltio, Oikeusrekisterikeskuksen tulisi ilmoittaa kyseisten pykälien mukaisesta poistamisesta kansalaisuusjäsenvaltiolle, jolle tuomiosta on alun perin ilmoitettu.

Koska puitepäätöksen mukainen menettely koskee vain lainvoimaisia tuomioita, Oikeusrekisterikeskuksen ei tarvitse tehdä toiselle jäsenvaltiolle ilmoituksia muutoksenhaku tuomioistuimessa tapahtuneista muutoksista tuomioon.

Artiklan 4 kohdan säännös lisätietojen toimittamisesta vastaa sisällöllisesti eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan 2 kohtaa. Artiklan 4 kohdassa mainituilla tuomiota seuranneilla toimenpiteillä tarkoitetaan muun muassa vapausrangaistuksen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja.

Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain 5 §:ään sisällytettäisiin artiklan edellyttämät säännökset. Lisäksi esityksessä ehdotetaan rikosrekisterin osalta, että rikosrekisterilain 8 §:ään otetaan viittaus-säännös, jonka mukaan rikosrekisterin tietoja luovutetaan toiselle jäsenvaltiolle EU-rikosrekisterilain 5 §:n mukaisesti.

Artiklan soveltamiseen liittyy 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohta, jonka mukaan toimittessaan tietoja 4 artiklan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen voi ilmoittaa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle, että ensin mainitussa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka on toimitettu viimeksi mainitulle keskusviranomaiselle, saadaan toimittaa edelleen ainoastaan rikosasiain käsittelyä varten. Säännös koskee vain tietojen toimittamista edelleen pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, eikä tietojen käyttöä kansalaisuusjäsenvaltiossa. Suomella olisi siis mahdollisuus tehdä tällainen ilmoitus toimittaessaan tuomiojäsenvaltiona tietoja kansalaisuusjäsenvaltiolle.

Esityksessä on pidetty perusteltuna, että EU-rikosrekisterilain 6 §:ään otettaisiin säännös, joka edellyttäisi mainitun 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaisen rajoituksen asettamista kun tietoja toimitettaisiin Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Rajoitusta on pidetty perusteltuna, sillä tällöin tietoja luovutettaisiin edelleen toiseen jäsenvaltioon vain siihen tarkoitukseen, jota puitepäättöksen mukainen yhteistyö pääasiallisesti koskee eli rikosasian käsittelyä varten.

Puitepäättös ei sisällä muita tietojen käyttörajoituksia koskevia säännöksiä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettua yleistä rikosrekisteritietojen vaihtoa. Puitepäättöksen 9 artiklan säännökset henkilötietojen käytöstä koskevat vain 7 artiklan mukaisia yksittäisiä rikosrekisteripyyntöjä. Myöskään eurooppalainen oikeusapusopimus ei määrittele, mihin yleisessä tietojenvaihdossa saatuja tietoja voidaan käyttää siinä sopimusvaltiossa, jonne tiedot on toimitettu. Suomessa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan nojalla Suomeen toimitetut Suomen kansalaisia koskevat tiedot on merkitty rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin nojalla, eikä näiden tietojen käyttöä ole rajoitettu vain rikosasioiden käsittelyyn. Suomesta toiseen

sopimusvaltioon toimitettuihin kyseisen valtion kansalaista koskeviin tietoihin ei myöskään ole asetettu erityisiä käyttörajoituksia. Vastaavasti puitepäättöksen 4 artiklan nojalla toiseen jäsenvaltioon toimitettuja tietoja voidaan kansalaisuusjäsenvaltiossa käyttää ilman puitepäättöksen asettamia rajoitteita, eikä puitepäättöksen soveltaminen siis muuttaisi tältä osin tietojen vaihdon alaa tai tietojen käyttöedellytyksiä.

5 artikla. *Kansalaisuusjäsenvaltion velvollisuudet.* Artikla sisältää säännökset kansalaisuusjäsenvaltiolle asetetuista velvollisuuksista yleisessä rikosrekisteritietojen vaihdossa. Artiklan 1 kohdan mukaan kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on säilytettävä kaikki sille 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla toimitetut tiedot 11 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaista edelleen toimittamista varten. Mainitun 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla tuomiojäsenvaltio toimittaa kansalaisuusjäsenvaltiolle sen omia kansalaisia koskevia rikosrekisteritietoja.

Artiklan 2 kohdan mukaan jos 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimitettuja tietoja muutetaan tai poistetaan, vastaava muutos tai poisto on tehtävä myös kansalaisuusjäsenvaltiossa niihin tietoihin, joita säilytetään tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaista edelleen lähettämistä varten.

Artiklan 3 kohdan mukaan edelleen lähettämistä varten 7 artiklan mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltio saa käyttää ainoastaan tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti päivitettyjä tietoja.

Artiklan 1 kohta sisältää puitepäättöksen asettaman keskeisen lisävelvoitteen eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaiselle yhteistyölle siitä, että kansalaisuusjäsenvaltion tulee säilyttää kaikki sen omista kansalaisista toimitetut tiedot. Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaisessa yhteistyössä ei ole määritelty, miltä osin tai missä tiedot säilytetään, vaan tämä voitiin ratkaista kansallisessa lainsäädännössä.

Rikosrekisterin osalta rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentissa säädetään, että tuomioistuinratkaisut, joissa ulkomailla on tuomittu Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen, merkitään rikosrekisteriin. Rekisterimerkintä tehdään vain, jos ul-

komailla tuomittu seuraamus vastaa rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta eli jos merkintä tehtäisiin vastaavan kansallisen tuomion osalta.

Rikosrekisteriin voidaan merkitä siis myös Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia koskevia tietoja, joiden tuomioista on saatu tieto esimerkiksi muutoin virkateitse (rikosrekisteriasetuksen 3 §). Puitepäätöksen mukainen tietojen säilyttämisvelvollisuus koskee siis kuitenkin vain 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla saatuja omia kansalaisia koskevia tietoja.

Sakkorekisteri ei sitä vastoin sisällä tietoja toisessa valtiossa annetuista sakkotuomioista, joista mahdollisesti on saatu tieto kansainvälisessä rikosoikeusyhteistyössä. Tämä johtuu siitä, että sakkorekisteri on pääasiallisesti seuraamusten täytäntöönpanoa palveleva rekisteri. Sakkorekisterissä on kuitenkin sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetut tiedot toisesta jäsenvaltiosta Suomeen täytäntöön pantavaksi toimitetuista sakoista.

Puitepäätös siis edellyttää, että kansalaisuusjäsenvaltio säilyttää kaikki tuomiojäsenvaltion toimittamat kansalaisuusvaltion omia kansalaisia koskevat tiedot riippumatta siitä, olisivatko ne sellaisia, jotka merkittäisiin kansalliseen rikosrekisteriin. Jatkossa puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä Suomessa ei voitaisi rikosrekisterilain voimassaolevan sääntelyn mukaisesti toisten jäsenvaltioiden tuomioiden osalta edellyttää, että niitä koskevat tiedot säilytettäisiin vain jos ne koskisivat seuraamuksia, jotka vastaisivat seuraamuksia, jotka Suomessa merkitään rikosrekisteriin.

Artikla ei kuitenkaan määrittele, miten tai missä tiedot tulee säilyttää. Puitepäätös ei siis edellytä, että tiedot säilytetään sisällyttämällä ne kansalliseen rikosrekisteriin.

Esityksen mukaan artiklan 1 kohdan mukaista tietojen säilyttämisvelvollisuutta ei täytettäisi sisällyttämällä kaikki artiklassa tarkoitetut tiedot Suomen rikosrekisteriin, vaan tiedot säilytettäisiin rikosrekisterin yhteyteen perustettavassa niin kutsutussa säilytysrekisterissä. Ratkaisu perustuu erityisesti siihen, että toisten jäsenvaltioiden rikosrekistereihin voi sisältyä Suomen rikosrekisterijärjestelmästä huomattavasti poikkeavia tietoja.

Lisäksi, kuten edellä on todettu, puitepäätöksen 11 artikla edellyttää, että kansalaisuusjäsenvaltio säilyttää myös sellaisia tietoja, jotka eivät sisälly rikosrekisteriin. Sellaista ratkaisua, jonka mukaan Suomen rikosrekisteriin sisällytettäisiin toisten jäsenvaltioiden tuomioiden osalta tietoja, jotka merkittävästi poikkeavat rikosrekisterilain ja -asetuksen sisällöstä, ei ole pidetty toimivana. Keskeistä säilytysrekisterin osalta olisi, että siinä säilytettäisiin ne tiedot, jota puitepäätöksen 5 ja 11 artikla edellyttää, ja tämä täyttäisi artiklan tietojen säilyttämiselle asettamat velvoitteet. Ratkaisu vastaa lakivaliokunnan lausunnonsaan 6/2007 vp esittämää kantaa, jonka mukaan säilytysrekisterin perustaminen estää kansallisen järjestelmän perusteiden murtumisen.

Se, että puitepäätöksen 5 artiklan mukaisesti säilytettävät tiedot sisällytetään erilliseen säilytysrekisteriin, ei estä sitä, että jatkossa vastaavasti kuin nykyisin rikosrekisteriin merkittäisiin ne 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla saadut tiedot Suomen kansalaisten ulkomaisista tuomioista, joiden osalta rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin vastaavuusedellytys täytyisi.

Esityksen mukaan säilytysrekisteriä koskevat säännökset sisällytettäisiin EU-rikosrekisterilakiin säilytysrekisteriä koskevaan 3 lukuun. Luku sisältäisi säännökset säilytysrekisterin käyttötarkoituksesta (8 §) ja tietosisällöstä (9 §), tietojen siirtämisestä rikosrekisteriin (10 §), tietojen luovuttamisesta (11 §), tietojen poistamisesta ja muuttamisesta (12 §) sekä tarkastusoikeudesta (13 §).

EU-rikosrekisterilain 10 §:n mukaan säilytysrekisterissä olevista tiedoista merkittäisiin rikosrekisterilain mukaiseen rikosrekisteriin voimassaolevan sääntelyn mukaisesti ne toisten jäsenvaltioiden Suomen kansalaisia koskevat tuomiot, joiden osalta rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin vastaavuusedellytys täytyisi. Rikosrekisterin sisältö säilyisi siis tältä osin muuttumattomana eli sinne merkittäisiin tiedot samoista rikosrekisterilain 2 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ratkaisuksista kuin aikaisemminkin. Esityksen mukaan rikosrekisteriasetuksen 3 §:ää tulisi tältä osin täydentää viittauksella jäsenvaltioihin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että mainitun 3 §:n

sisältö siirretään rikosrekisterilain 2 §:n 2 momenttiin ja näin nostettaisiin lain tasolle.

Sakkorekisterin osalta esityksessä vastavasti ehdotetaan, että sen sisältö säilyisi muuttumattomana sen suhteen, mitä ratkaisu- ja rekisteriin merkitään. Esityksessä ei ole pidetty perusteltuna, että sakkorekisteriin ryhdyttäisiin merkitsemään tietoja toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tuomitsemista sakkotuomioista, joista on saatu tieto toisesta jäsenvaltiosta puitepäättöksen 4 artiklan nojalla. Koska Suomessa sakkorekisteri on pääasiallisesti täytäntöönpanoa palveleva rekisteri, sen sisällön muuttamista puitepäättöksen säännösten nojalla ei ole pidetty perusteltuna. Ratkaisu vastaa lakivaliokunnan lausunnossaan 6/2007 vp esittämää kantaa. Tällä hetkellä sakkorekisterin tietoja ei käytännössä käytetä laajasti rikosasioiden käsittelyn tarpeisiin. Millään viranomaisella ei ole suoraa teknistä käyttöyhteyttä sakkorekisteriin, vaan kaikki tiedot sakkorekisteristä luovutetaan Oikeusrekisterikeskuksen toimesta. Toisaalta sakkorekisterin sisällön laajentamisesta aiheutuva tietotekninen muutostyö aiheuttaisi huomattavia kustannuksia. Näiden syiden vuoksi esityksessä on päädytty siihen, ettei sakkorekisterin sisältöön puututa.

Näin ollen myös sakkotuomioiden osalta on pidetty perusteltuna, että tässä artiklassa asetettu säilyttämisvelvollisuus täytetään sisällyttämällä tiedot säilytysrekisteriin. Rikosrekisteristä poiketen sakkorekisteriin ei jatkossakaan merkittäisi tietoja toisessa jäsenvaltiossa annetuista tuomioista, joista on saatu tieto puitepäättöksen nojalla.

Kuten edellä on todettu, neuvoston puitepäättös 2008/675/YOS tuomioiden huomioon ottamisesta edellyttää, että henkilöön kohdistuvassa rikosprosessissa toisissa jäsenvaltioissa annetut aiemmat tuomiot tulee kansallisen lainsäädännön mukaisesti ottaa samassa määrin huomioon kuin vastaavat kansalliset tuomiot ja että niihin liitetään vastaavat oikeusvaikutukset kuin aiempiin kansallisiin tuomioihin (3 artiklan 1 kohta). Mainitun puitepäättöksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan mainittua 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa. Säännöksessä selvennetään, että tämä koskee erityisesti rikos-

prosessissa sovellettavia menettelysääntöjä, joihin kuuluvat tutkintavankeutta, rikoksen määrittelyä ja rangaistuksen tyyppiä ja tasoa sekä tuomion täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

Aiempien toisissa jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottaminen edellyttää, että myöhempää rikosasiaa käsiteltäessä aiemmat tuomiot ovat tiedossa. Se, että rikosrekisteriin merkitään edellä mainituin tavoin rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin mukaisesti toisten jäsenvaltioiden vastaavat tuomiot, mahdollistaa rikosrekisteriin merkittävien tuomioiden osalta neuvoston puitepäättöksen 2008/675/YOS velvoitteiden täyttämisen.

Kuten edellä on todettu, sakkorekisterin osalta esityksessä ei pidetä perusteltuna, että sakkorekisterin sisältöä muutettaisiin siten, että siihen ryhdyttäisiin merkitsemään toisten jäsenvaltioiden vastaavia tuomioita. Esityksen mukaan toisten jäsenvaltioiden 4 artiklan nojalla toimittamat sakkorangaistuksia koskevat tiedot säilytettäisiin säilytysrekisterissä.

Kuten edellä on todettu, syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisilla on oikeus saada sakkorekisteristä tietoja muun muassa syyteharkintaa ja esitutkintaa varten sekä tehtävien suorittamista varten. Käytännössä esimerkiksi syyttäjät eivät kuitenkaan juurikaan käytä sakkorekisteriotteita. Tästä huolimatta tuomioiden huomioon ottamista koskevan puitepäättöksen 2008/675/YOS voidaan katsoa edellyttävän, että säilytysrekisteriin sisältyvien tietojen, jotka vastaavat sakkorekisteriin merkittyjä tietoja, tulisi olla syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisten käytössä vastaavasti kuin sakkorekisterin tiedot ovat. Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan, että syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisilla olisi oikeus saada tietoja säilytysrekisteristä sakkorangaistuksista edellyttäen, että mainituilla viranomaisilla on vastaava oikeus saada sakkorangaistusta koskeva tieto sakkorekisteristä.

Perusteltuna ei kuitenkaan ole pidetty, että syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisilla olisi oikeus kaikkiin säilytysrekisterissä oleviin tietoihin. Esityksen mukaan syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiset saisivat siis säilytysrekisteristä ne tiedot, joita vastaavat tiedot ovat niiden käytettävissä kansallisestikin. Säilytysrekisteriin saattaa kuitenkin sisältyä myös

sellaisia tietoja, joita ei Suomessa merkitä sakkorekisteriin taikka rikosrekisteriin. Nämä tiedot eivät olisi Suomen viranomaisten käytössä siitäkään huolimatta, että syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiset voisivat saada kaikki Suomessa säilytysrekisteriin merkityt tiedot esittämällä rikosoikeusapua koskevan pyynnön siihen jäsenvaltioon, jossa Suomen kansalaista koskeva tuomio on annettu. Perusteluna tälle ratkaisulle on, että puitepäättös ei edellytä, että tiedonsaantia kansallisista rekistereistä tulisi laajentaa, eikä puitepäättöksen täytäntöönpanossa ole siis haluttu mennä pidemmälle kuin itse puitepäättös velvoittaa.

Esityksen mukaan myös yksittäisessä sakkorangaistusta koskevassa asiassa syyttäjä- ja esitutkintaviranomainen saisi säilytysrekisteristä vain ne tiedot, jotka olisivat sen saatavissa sakkorekisteristä. Säilytysrekisteri saat- taan sisältää sellaisia tietoja, joita Suomessa ei merkittäisi sakkorekisterin otteelle. Myös täl- lä osin on katsottu perustelluksi, että puite- päätöksen täytäntöönpano ei laajentaisi vi- ranomaisten tiedonsaantioikeutta verrattuna kansallisiin rekistereihin.

Esityksen mukaan säilytysrekisterin tietoja luovutettaisiin pääsääntöisesti artiklan 1 koh- dan mukaisesti toiselle jäsenvaltiolle puite- päätöksen 7 artiklan mukaista edelleen toi- mittamista varten. Tästä säädettäisiin EU- rikosrekisterilain 11, 14 ja 15 §:ssä. Esityk- sessä ehdotetun EU-rikosrekisterilain 11 §:n 3 momentin mukaan tietoja voitaisiin kuiten- kin luovuttaa myös edellä mainituin tavoin syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle. Lisäksi säilytysrekisterin tietoja voitaisiin esityksen mukaan luovuttaa ehdotetun uuden rikosre- kisterilain 6 §:n 3 momentin mukaisesti tilan- teissa, joissa henkilö on pyytänyt itseään koskevan otteen rikosrekisteristä työskennel- läkseen alaikäisten parissa, jäljempänä 6 ar- tiklan perusteluissa esitetyn mukaisesti. Tie- toja voitaisiin luovuttaa myös valtioneuvos- ton oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeus- asiamiehelle lain noudattamisen valvontaa varten. Perusteena tälle oikeudelle olisi, että perustuslain (731/1999) 111 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerilla ja oikeusasiamie- hellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvon- taansa varten tarvitsemansa tiedot.

Esityksen mukaan keskeinen peruste esite- tulle ratkaisulle on se, että kansallista järjes- telmää muutetaan vain siltä osin kuin puite- päätös edellyttää. Artiklan 1 kohdan lähtö- kohtana on, että kansalaisuusjäsenvaltion tu- lee säilyttää tietoja nimenomaan toisille jä- senvaltioille edelleen toimittamista varten. Lisäksi kuten edellä on todettu, lakivaliokun- nan lausunnossaan 6/2007 vp esittämän kan- nan mukaan puitepäättöksen täytäntöönpanon seurauksena ei saa olla kansallisen järjes- telmän perusteiden murtuminen. Se, että kaikki säilytysrekisteriin merkityt tiedot annettaisiin syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisten saatavil- le, laajentaisi niiden oikeutta nähdä kansalli- sista rekistereistä tuomittuja henkilöitä kos- kevia tietoja.

Toisesta jäsenvaltiosta saadut tiedot, jotka sisältyisivät säilytysrekisteriin, mutta joita ei merkittäisi rikosrekisteriin taikka vastaavassa tilanteessa sakkorekisteriin, ovat sellaisia, joiden osalta viranomaisille voisi syntyä tul- kintaongelmia, miten tällainen tieto tulisi ot- taan huomioon kansallisessa prosessissa. Kyse olisi nimenomaan tiedoista, joita vastaavia päätöksiä Suomessa ei ole taikka joita koske- via tietoja ei Suomessa merkittäisi rikos- tai sakkorekisteriin. Kun syyttäjä- ja esitutkinta- viranomaisten tiedonsaantioikeutta ei laajen- neta tällaisiin tietoihin, myöskään niitä kos- kevia tulkintaongelmia ei ilmenisi.

Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan kansalai- suusvaltiossa säilytettäviin tietoihin tulee tehdä tuomiojäsenvaltion ilmoittamat pois- tamiset ja muutokset. Tämä tarkoittaa, että kansalaisuusjäsenvaltiossa säilytettäviä tie- toja poistettaisiin ja niitä muutettaisiin tiedon toimittaneen tuomiojäsenvaltion ilmoitusten mukaisesti. Kun Suomi olisi kansalaisuus- jäsenvaltio, Oikeusrekisterikeskuksen tulisi poistaa tiedot säilytysrekisteristä, jos tuo- miovaltio ilmoittaa rikosrekisteritietojen poistamisesta tai muuttamisesta kansallisesta rekisteristään. Esityksen mukaan tätä koske- va säännös tulisi sisällyttää EU- rikosrekisterilain 12 §:ään.

Jos toisen jäsenvaltion toimittamat tiedot olisi Suomessa merkitty myös rikosrekiste- riin, ne tulisi tuomiojäsenvaltion ilmoituksen perusteella poistaa myös sieltä. Rikosrekiste- rilain 10 §:n 3 momentin mukaan ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot

poistetaan noudattamalla soveltuvin osin Suomessa annettuja tuomioita koskevia periaatteita. Puitepäättös edellyttää rikosrekisterilain 10 §:n muuttamista siten, että toisessa jäsenvaltiossa tuomittuja seuraamuksia koskevat rikosrekisteritiedot on poistettava, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa seuraamusta koskevan tiedon poistamisesta omasta rekisteristään. Rikosrekisteritiedot siis poistettaisiin rikosrekisteristä toisen jäsenvaltion ilmoituksen perusteella, jos kyseisen tuomiojäsenvaltion kansallinen tietojen säilyttämis-aika olisi lyhyempi kuin Suomessa vastavassa tapauksessa.

Jos tuomiojäsenvaltion kansallinen tietojen säilyttämis-aika olisi pidempi kuin Suomessa vastaavassa tapauksessa, tiedot poistettaisiin rikosrekisteristä rikosrekisterilain 10 §:n mukaisesti noudattamalla samoja periaatteita kuin kansallisten tuomioiden osalta. Tällöin tieto toisen jäsenvaltion tuomiosta jäisi kuitenkin säilytysrekisteriin, kunnes tuomiojäsenvaltio ilmoittaa sen poistamisesta.

Artiklan 2 kohdan säännöksillä säilytettävien tietojen muuttamisesta tai poistamisesta ei olisi merkitystä sakkorekisterin osalta, sillä esityksen mukaan sakkorekisteriin ei merkitäisi toisen jäsenvaltion puitepäättöksen mukaisesti toimittamia tietoja tuomioista.

Esityksen mukaan syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada tietoja säilytysrekisteristä tilanteissa, joissa heillä on vastaava oikeus saada tieto sakkorekisteristä. Mahdollista olisi, että säilytysrekisterissä olisi sakkorangaistuksia koskevia tietoja pidempään kuin niitä säilytettäisiin vastaavassa tilanteessa sakkorekisterissä. Tällaisessa tilanteessa sakkorekisterin tietoja ei voitaisi luovuttaa syyttäjä- tai esitutkintaviranomaiselle, koska niillä ei olisi enää vastaavaa oikeutta saada tietoa sakkorekisteristä.

Artiklan 3 kohdan säännöstä siitä, että säilytysrekisterissä olevia tietoja saa 7 artiklan mukaisesti lähettää edelleen, vain jos ne ovat artiklan 2 kohdan mukaisesti päivitettyjä, voidaan pitää sellaisena, ettei se edellytä sääntelyä EU-rikosrekisterilaissa.

EU-rikosrekisterilain 13 § sisältäisi säännöksen henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot. Kansallisesti rekisteröidyn tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolain (523/1999) 26 §:ssä. Rekisteröi-

tyyn soveltuisi myös henkilötietolain 40 §:n 2 momentti, jossa säädetään rekisteröidyn hallinnollisista oikeussuojakeinoista. Rekisteröidyllä on säännöksen nojalla oikeus saattaa tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi tarkastusoikeuden toteuttamista ja tiedon korjaamista koskevat asiat. Tietosuojavaltuutetun ratkaisutoiminnan lisäksi rekisteröidylle antaa välillisesti oikeusturvaa myös tietosuojavaltuutetun suorittama henkilötietojen käsittelyä koskeva valvonta.

Rekisteröidyllä on henkilötietolain 45 §:n nojalla oikeus hakea muutosta tietosuojavaltuutetun tarkastusoikeuden toteuttamista ja tiedon korjaamista koskeviin päätöksiin valittamalla noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Rekisteröidyllä on myös oikeus saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi henkilötietolain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilörekisteririkkomukset ja rikoslain 38 luvun 9 §:ssä tarkoitetut henkilörekisteririkokset.

Artiklan soveltamiseen liittyy 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohta, jonka mukaan toimittessaan tietoja 4 artiklan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaiselle voi ilmoittaa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle, että ensin mainitussa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka on toimitettu viimeksi mainitulle keskusviranomaiselle, saadaan toimittaa edelleen ainoastaan rikosasiain käsittelyä varten. Säännös koskee vain tietojen toimittamista edelleen pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, eikä tietojen käyttöä kansalaisuusjäsenvaltiossa. Jos tuomiojäsenvaltio olisi tehnyt tällaisen ilmoituksen, Suomen tulisi kansalaisuusjäsenvaltiona noudattaa sitä. Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentti ja 11 §:n 4 momentti sisältäisivät tätä koskevat säännökset.

Vaikka artikla sisältää kansalaisuusjäsenvaltiota velvoittavat säännökset siitä, miten 4 artiklan nojalla toimitetut tiedot tulee säilyttää, puitepäättös ei siis sisällä säännöksiä siitä, millä tavalla aikaisemmat tuomiot tulee kansallisesti ottaa huomioon ja minkälaisessa menettelyssä tietojen välittämisen tuomioistuimelle tai muille viranomaisille tulee tapahtua. Kuten edellä on todettu, neuvoston puitepäättös 2008/675/YOS tuomioiden huomioon ottamisesta edellyttää, että toisissa jä-

senvaltioissa annetut aikaisemmat tuomiot otetaan huomioon aikaisemmin annettujen kotimaisten tuomioiden tavoin. Kuten hallituksen esityksessä 261/2009 vp on todettu, myöskään kyseinen puitepäättös ei sisällä edellä mainittuja tarkempia säännöksiä toisen jäsenvaltion tuomioiden arvioinnista tai tietojen välittämisestä viranomaisille. Suomen lainsäädäntö ei sisällä tällaisia säännöksiä myöskään kotimaisten tuomioiden huomioon ottamisen osalta.

Sekä kansalliset että muiden valtioiden tuomioita koskevat tiedot välittyvät käytännössä tuomioistuimille ja muille viranomaisille rikosrekisterin välityksellä. Laissa ei kuitenkaan ole säädetty, että aikaisemmat tuomiot tulisi ottaa huomioon vain sellaisissa tapauksissa, joissa tuomioita koskevat tiedot ilmenevät rikosrekisteristä. Laissa ei myöskään säädetä siitä, kenen asiana ja miten on saatava aikaisempia tuomioita koskevat tiedot tuomioistuimen tietoon. Käytännössä rikosrekisterin otteet tulostetaan tai ainakin rikosrekisterin tiedot tarkistetaan tuomioistuimessa ennen asian käsittelyn alkamista (HE 261/2009 vp). Puitepäättös ei muuttaisi tältä osin voimassaolevaa käytäntöä, koska myös jatkossa puitepäättöksen 4 artiklan mukaan Suomeen toimitetut rikosrekisteritiedot sisällytettäisiin rikosrekisteriin, jos rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyisivät. Myöskään sakkorekisterin osalta tarkoituksena ei ole muuttaa voimassaolevaa käytäntöä ja samaa käytäntöä noudatettaisiin myös säilytysrekisteristä saatuihin sakkorekisterin tietoja vastaaviin tietoihin. Koska tämän esityksen tavoitteena on saatava puitepäättös täytäntöön, esityksessä ei ole ehdotettu uutta lainsäädäntöä tuomioiden huomioon ottamisesta kansallisessa menettelyssä, vaan menettely vastaisi nykyistä käytäntöä.

Neuvoston puitepäättöksen 2008/675/YOS tuomioiden huomioon ottamisesta täytäntöönpanoa koskeneessa hallituksen esityksessä 261/2009 vp todettiin, että kun rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevaa puitepäättöstä myöhemmin saatetaan voimaan, tärkeää on, että samalla silmällä pidetään myös jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamista koskevia näkökohtia. Tärkeä kysymys liittyy ulkomaisten rangaistusten vastaavuuteen suomalaisten rangaistusten

kanssa. Puitepäättöksen tultua sovellettavaksi Oikeusrekisterikeskukselle voi syntyä tulkintaongelmia sen harkitessa ehdotetun rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin nojalla, vastako toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rangaistus sellaista seuraamusta, joka Suomessa merkitäisiin rikosrekisteriin. Tulkintaongelmat kuitenkin vastaavat niitä, joita Oikeusrekisterikeskus joutuu ratkaisemaan jo voimassaolevan menettelyn osalta. Lisäksi ECRIS-päättöksen mukaisen koodijärjestelmän käyttöönoton voidaan katsoa pääosin poistavan tulkintaongelmat.

Kuten nykyisinkin, rikosrekisteriin sisällytettäisiin ja siten tuomioistuinten ja muiden viranomaisten arvioitaviksi tulisi siis kuitenkin vain sellaisia seuraamuksia koskevia rikosrekisterimerkintöjä, jotka Oikeusrekisterikeskuksen arvion mukaan vastaavat Suomessa rikosrekisteriin merkittäviä. Lisäksi tuomioistuimen tietoon voisi jatkossa tulla säilytysrekisterissä oleva tieto sakkorangaistuksesta.

6 artikla. *Pyyntö saada tuomioita koskevia tietoja.* Artikla, kuten myös 7—10 artikla, sisältää yksittäistä rikosrekisteripyyntöä koskevia säännöksiä. Artiklan 1 kohdan mukaan kun jäsenvaltion rikosrekisterissä olevia tietoja pyydetään henkilöön kohdistuvaa rikosasian käsittelyä varten tai mitä tahansa muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, kyseisen jäsenvaltion keskusviranomainen voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti esittää toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön.

Rikosasian käsittely

Rikosasioiden käsittelyssä jäsenvaltioiden osalta voimassaolevassa lainsäädännössä yksittäisiä rikosrekisteripyyntöjä koskeva keskeinen sääntely sisältyy eurooppalaisen oikeusapupolun 13 artiklaan sekä rikosoikeusapulain 24 §:ään ja rikosrekisterilain 4 §:n 2 momenttiin. Pyyntöjen toimittamisesta vasta on lisäksi määräyksiä vuoden 2000 sopimuksen 6 artiklassa sekä rikosoikeusapupolun 3 §:ssä.

Puitepäättöksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan yksittäisten rikosrekisteripyyntöjen osalta puitepäättös täydentää eurooppalaisen

oikeusapusopimuksen 13 artiklaan perustuvaa menettelyä. Puitepäättöksen johdannon 10 kohdassa todetaan myös, että puitepäättös ei saisi vaikuttaa oikeusviranomaisten mahdollisuuteen pyytää ja toimittaa rikosrekisteritietoja suoraan edellä mainittujen sopimusmääräysten mukaisesti. Puitepäättös ei siis sisällä yksittäisten rikosrekisteripyyntöjen osalta kattavaa sääntelyä, vaan menettelyssä tulee ottaa huomioon edellä mainitut eurooppalaisen oikeusapusopimuksen ja sitä täydentävien sopimusten määräykset, jotka ovat voimassa puitepäättöksen mukaisen sääntelyn rinnalla.

Kuten edellä on 3 artiklan osalta jo todettu, vuoden 2000 sopimuksen 6 artikla on lähtenyt siitä, että jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä pääsääntönä ovat suorat yhteydenotot toimivaltaisten viranomaisten välillä. Artiklan 1 kohdan voidaan katsoa muodostavan poikkeuksen vuoden 2000 sopimuksen asettamaan pääsääntöön suorien yhteyksien käyttämisestä. Voimassaolevassa menettelyssä toimivaltainen oikeusviranomainen, esimerkiksi syyttäjä, voi pyytää rikosrekisteritietoja suoraan toisen jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta. Rikosrekisteritietojen luovuttamisessa toimivaltainen viranomainen voi olla oikeusministeriö, joka toimii myös yleensä keskusviranomaisena kansainvälisen rikosoikeusavun osalta. Myös muut yhteydenottotavat toimivaltaisten viranomaisten ja keskusviranomaisten välillä ovat nykymentelyssä mahdollisia. Vuoden 2000 sopimuksen 6 artiklan 2 kohta mahdollistaa muun ohella erityistapauksissa keskusviranomaisien välisen yhteistyön.

Artiklan 1 kohdan mukaisia yksittäisiä rikosrekisteripyyntöjä voisi tehdä keskusviranomainen ja ne esitettäisiin toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle. Artiklan mukaan Suomessa pyynnöt tekisi Oikeusrekisterikeskus ja se myös täyttäisi toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen artiklan mukaiset pyynnöt. Artiklan mukaan keskusviranomainen voisi esittää pyynnön kun rikosrekisterissä olevia tietoja pyydetään henkilöön kohdistuvaa rikosasian käsittelyä varten.

Artiklan 1 kohdassa kuvattu menettely pyyntöjen esittämisessä, joka tarkoittanee, että kansallinen viranomainen pyytää ensin tietoja omalta keskusviranomaiseltaan, joka

taas esittää pyynnön toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, ei siis ole ensisijainen menettely voimassaolevissa sopimuksissa. Artiklan tarkoituksena on korostaa tällaisen menettelytavan käyttämistä muiden menettelytapojen rinnalla. Yksi peruste keskusviranomaisten välisen yhteistyön korostamiseen on sähköisten menettelytapojen käyttöönotto keskusviranomaisten välillä. Tämän vuoksi keskusviranomainen huolehtisi pyynnön esittämisestä toiseen jäsenvaltioon, kun siltä itseltään pyydetään rikosrekisteritietoja. Artikla ei kuitenkaan estä muunlaisten yhteydenottojen käyttämistä. Rikosoikeusapulain 4 ja 5 § sallivat joustavasti eri yhteydenottotapojen käytön, eivätkä säännökset ole ristiriidassa artiklan 1 kohdan kanssa.

Kuten edellä 3 artiklan osalta on todettu, keskusviranomaisten välisen yhteistyön rinnalla myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 24 artiklassa tarkoitetut oikeusviranomaiset voisivat esittää Oikeusrekisterikeskukselle rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevia pyyntöjä. Vastaavasti Suomessa pyynnön voisi esittää toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle rikosoikeusapulain 5 §:n 1 momentin mukaisesti oikeusministeriö, tuomioistuim, syyttäväviranomainen ja esitutkintaviranomainen. Pyynnöt voidaan esittää eurooppalaisen oikeusapusopimuksen määräysten ja rikosoikeusapulain säännösten nojalla. Pynnön esittäminen edellyttää lisäksi, että mainituilla viranomaisilla on rikosrekisterilain mukaan oikeus saada tietoja rikosrekisteristä pyynnössä tarkoitettussa tilanteessa.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 19 §:n 1 momentti sisältäisi säännöksen artiklan 1 kohdan mukaisen pyynnön esittämisestä keskusviranomaiselta toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle. Oikeusrekisterikeskus esittäisi artiklassa tarkoitetun pyynnön kun tuomioistuim, syyttäväviranomainen, esitutkintaviranomainen tai Rikosseuraamusvirasto on pyytänyt pyynnön esittämistä toiselle jäsenvaltiolle. Myös tässä tilanteessa pyynnön esittäminen edellyttää, että mainituilla viranomaisilla on rikosrekisterilain mukaan oikeus saada tietoja rikosrekisteristä pyynnössä tarkoitettussa tilanteessa.

Suomessa tuomioistuimilla, syyttäväviranomaisilla ja esitutkintaviranomaisilla on

mahdollisuus saada rikosrekisteritietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä rikosrekisterilain 4 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin (rikosrekisterilain 5 §:n 2 momentti). Tällä hetkellä tekninen käyttöyhteys on tuomioistuimilla ja syyttäväviranomaisilla sekä poliisilla ja puolustusvoimien pääesikunnalla pakkokeinoasioita varten. Näin ollen tavanomaisessa tilanteessa mainitut viranomaiset eivät artiklan 1 kohdan mukaisesti pyytäisi rikosrekisteritietoja Oikeusrekisterikeskuksesta, vaan hankkisivat ne itse teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Ehdotetussa EU-rikosrekisterilain 19 §:ssä otettaisiin huomioon teknisen käyttöyhteyden käyttäminen siten, että artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö esitettäisiin, kun mainitut viranomaiset olisivat tätä pyytäneet.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 19 §:n 2 momenttiin otettaisiin lisäksi selvittävä säännös siitä, että tuomioistuin, syyttäväviranomainen ja esitutkintaviranomainen voivat esittää rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön myös suoraan toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Muu tarkoitus kuin rikosasian käsittely

Artiklan 1 kohta kattaa myös sellaiset keskusviranomaiselta toiselle esitetyt pyynnöt, jotka esitetään *muulla perusteella kuin rikosasian käsittelyä varten*. Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva laki soveltuu ainoastaan rikosasian käsittelyyn, eivätkä Suomen viranomaiset voi sen nojalla pyytää rikosrekisteritietojen luovuttamista muulla perusteella.

Tietojen luovuttamisen osalta rikosrekisterilain voimassaoleva sääntely vastaavalla tavalla ei pääsääntöisesti mahdollista tietojen luovuttamista vieraan valtion viranomaiselle muulla perusteella kuin rikosasian käsittelyä varten. Rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin mukaan tietojen luovuttaminen vieraan valtion viranomaiselle henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten on kuitenkin mahdollista oikeusministeriön luvalla painavista syistä (HE 8/1999).

Tietojen luovuttamisen osalta puitepäätös ei sisällä asiasisältöistä sääntelyä siitä, millä edellytyksillä tällaisiin muulla perusteella

kuin rikosasian käsittelyä varten tehtyihin pyyntöihin tulee suostua. Puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan pyyntöihin vastataan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäljempänä puitepäätöksen 7 artiklan perusteissa esitetään, että tässä esityksessä ei ole perusteltua muuttaa nykyistä rikosrekisterilain mukaista menettelyä, jonka mukaan rikosrekisterilain mukaan vieraan valtion viranomaiselle luovutettaisiin tietoja muuta kuin rikosasian käsittelyä varten ainoastaan rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin mukaisesti.

Tämän johdosta EU-rikosrekisterilakiin ei ole tarvetta ottaa myöskään säännöstä, joka mahdollistaisi pyynnön esittämisen muulla perusteella kuin rikosasian käsittelyä varten. Ratkaisu vastaa lakivaliokunnan lausunnossaan 17/2006 vp esittämää kantaa, jossa se on suhtautunut varauksellisesti säännöksiin, joiden perusteella tietoja voidaan luovuttaa myös muulla perusteella kuin rikosasian käsittelyä varten.

Yksityisen henkilön itseään koskevat pyynnöt

Artiklan 2 ja 3 kohta koskevat tilanteita, joissa henkilö pyytää tietoja *omasta rikosrekisteristään*.

Artiklan 2 kohdan mukaan kun henkilö pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään, sen jäsenvaltion keskusviranomainen, jossa pyyntö esitetään, voi kansallisen lainsäädännön mukaisesti esittää toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön, jos kyseinen henkilö on tai on ollut pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion asukas tai kansalainen.

Artiklan 3 kohdan mukaan kun henkilö 11 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua määrääjää kuluttua umpeen pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään muun jäsenvaltion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta, sen jäsenvaltion keskusviranomaiselta, jossa pyyntö on esitetty, on esitettävä pyyntö kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tiedon saamiseksi rikosrekisteristä, jotta sellainen tieto voidaan lisätä kyseiselle henkilölle toimitettavaan rikosrekisteriotteeseen.

Artiklan 2 kohdan mukainen sääntely antaa jäsenvaltiolle tietyin edellytyksin mahdollisuuden pyytää rikosrekisteritietoja toisesta jäsenvaltiosta, kun taas artiklan 3 kohta sisältää velvollisuuden esittää pyyntö kansalaisuusjäsenvaltiolle.

Erityisesti artiklan 3 kohta liittyy tilanteeseen, jossa rikosrekisteritietoja pyydetään lasten kanssa työskentelyä varten. Puitepäättöksen 12 johdantokappaleen mukaan tieto tuomiosta sekä mahdollisesta siitä johtuvasta rikosrekisteriin merkitystä kiellosta on edellytyksenä niiden panemiseksi täytäntöön sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa henkilö aikoo harjoittaa lastenhoitoon liittyvää ammattitoimintaa. Puitepäättöksessä vahvistetun menettelyn tarkoituksena on muun muassa varmistaa, että lapsiin kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tuomittu henkilö ei voisi enää, kun kyseisen henkilön rikosrekisteriin tuomiojäsenvaltiossa sisältyy tällainen tuomio ja siitä johtuva rikosrekisteriin merkitty ammattikielto, pitää salassa tätä tuomiota tai ammattikieltoa harjoittaakseen lastenhoitoon liittyvää ammattitoimintaa toisessa jäsenvaltiossa.

Rikosrekisterilain 6 §:n 2 ja 3 momentti sisältää alaikäisten kanssa työskentelyä varten tarkoitettua rikosrekisteriotetta koskevat säännökset. Artiklan 2 ja 3 kohdan sanamuodot ovat kuitenkin yleisiä ja ne siis soveltuvat kaikkiin yksityisen henkilön itseään koskeviin rikosrekisteripyyntöihin.

Rikosrekisterilain 6 §:n 1 momentti koskee myös yksityisen henkilön itseään koskevaa rikosrekisteripyyntöä. Sen mukaan yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten. Otteita pyydetään lähinnä ulkomaan viranomaisia varten (HE 368/1992). Lailla 27/2012 on hyväksytty, että mainitun momentin mukaan rikosrekisteriotteen saa myös adoptiota varten.

Mainitun alaikäisten kanssa työskentelyä koskevan rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin mukaan yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittä-

misestä annetun lain (504/2002) mukaan toimitettava työnantajalle tai viranomaiselle. Otteeseen merkitään tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä tarkoitettuun sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, 20 luvussa tarkoitettuun seksuaalirikoksesta, 21 luvun 1 §:n nojalla taposta, 2 §:n nojalla murhasta, 3 §:n nojalla surmasta tai 6 §:n nojalla törkeästä pahoinpitelystä, 31 luvun 2 §:n nojalla törkeästä ryöstöstä taikka 50 luvussa tarkoitettuun huumausainerikoksista. Otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, jolla henkilö on aikaisemmin voimassa olleen lain nojalla tuomittu vastaavasta rikoksesta.

Rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia on lailla 543/2011 muutettu siten, että lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisessä käytettävään rikosrekisterin otteeseen merkitään myös tiedot rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä ja 20 luvussa tarkoitetuista rikoksista tuomituista sakoista, jotka on rekisteröity sakon täytäntöönpanosta annetun lain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sakkorekisteriin. Mainittu muutos on tullut voimaan 1 päivänä lokakuuta 2011.

Rikosrekisterilain 6 §:ää on muutettu lailla 714/2011 ja 955/2011 myös siten, että yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä myös voidakseen toimia kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisena kuvaohjelmaluokittelijana. Tällöin otteeseen merkitään edellä 2 ja 3 momentissa mainittujen tietojen lisäksi tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu rikoslain 17 luvun 17 §:ssä tarkoitettuun väkivaltakuvauksen levittämisestä tai rikoslain 17 luvun 18b §:ssä tarkoitettuun kuvaohjelman laittomasta esittämisestä tai levittämisestä alaikäiselle. Lisäksi mainitun 6 §:n uuden 3 momentin mukaan opiskelija saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen opinnoissa taikka opintoihin kuuluvassa työssäoppimisessa tai harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on pyydettyä toimitettava koulutuksen järjestäjälle tai korkeakoululle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998), ammattikorkeakoululain (351/2003) tai yliopistolain (558/2009) mukaan. Otteeseen merkitään

amat tiedot kuin 2 momentissa tarkoitettuun otteeseen. Kyseiset muutokset ovat tulleet voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Lisäksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia on muutettu lailla 1206/2011 siten, että Oikeusrekisterikeskus voi periä 2 momentissa tarkoitettua rikosrekisteriotteesta maksun. Muutos on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Esityksessä on katsottu, että artiklan sanamuodon voidaan katsoa koskevan kaikkia edellä mainittuja yksityisen henkilön rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentin nojalla tekemiä pyyntöjä, joten artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen velvoitteiden voidaan siis katsoa koskevan näitä kaikkia pyyntöjä.

Artiklan 3 kohta edellyttää, että 7 päivän huhtikuuta 2012 jälkeen yksityisen henkilön, joka ei ole Suomen kansalainen, esittäessä rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentin mukaisen pyynnön Oikeusrekisterikeskuksella olisi velvollisuus pyytää kyseisen henkilön rikosrekisteritietoja hänen kansalaisuusjäsenvaltiostaan. Artiklan 2 kohdan mukaan tietoja olisi mahdollisuus pyytää myös tilanteissa, jossa kyseinen henkilö on tai on ollut pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion asukas tai kansalainen. Säännös tarkoittanee, että näitä tietoja voidaan pyytää myös 7 päivän huhtikuuta 2012 jälkeen. Artiklan 2 kohdan mukainen pyyntö tulisi esittää kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Esityksen mukaan lähtökohtana tulisi olla, että henkilön itse pyytämään rikosrekisteriotteeseen saataisiin kattavasti merkittyä jäsenvaltioiden alueella annetut tuomiot.

Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain 20 § sisältäisi säännökset Oikeusrekisterikeskuksen velvollisuudesta esittää artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu pyyntö. Artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen pyyntöjen osalta esityksessä ehdotetaan, että Suomen lainsäädäntö ei kattaisi säännöksen koko soveltamisalaa. Esityksen mukaan tältä osin Oikeusrekisterikeskus esittäisi pyynnön henkilön asuinvaltioon, jos kyseessä olisi yksityinen henkilö, jonka osalta olisi tiedossa, että hän on täysi-ikäisenä ollut toisen jäsenvaltion asukas, eivätkä häntä koskevat rekisteritiedot ole tältä osin muutoin saatavilla.

Rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentin mukaista otetta voisi pyytää sekä Suomen

kansalainen että ulkomaalainen. Pääsääntöisesti ehdotetussa EU-rikosrekisterilain 20 §:ssä tarkoitettut pyynnöt koskisivat muun kuin Suomen kansalaisen pyyntöä saada rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentissa tarkoitettu itseään koskeva rikosrekisteriotte. Tämä johtuu siitä, että artiklan 3 kohta velvoittaa pyynnön esittämiseen, jos henkilö pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään muun jäsenvaltion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta. Artiklan 2 kohta antaa kuitenkin mahdollisuuden pyytää tietoja toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselta myös silloin, kun tietoja omasta rikosrekisteristään on pyytänyt oma kansalainen. Myös EU-rikosrekisterilakiin ehdotetun 20 §:n 2 momentin mukaan kyse voisi olla Suomen kansalaisen pyynnöstä. Tarvetta tällaisen pyynnön esittämiseen Suomen kansalaisen osalta ei olisi tavanomaisessa tilanteessa, sillä puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä Suomen kansalaisia koskevista toisissa jäsenvaltioissa annetuista tuomiosta olisi tiedot jo toimitettu puitepäätöksen 4 artiklan mukaisesti Suomeen.

Toinen jäsenvaltio vastaisi Oikeusrekisterikeskuksen EU-rikosrekisterilain 20 §:n mukaisesti esittämään pyyntöön puitepäätöksen 7 artiklan 2 ja 4 kohdan nojalla siten kuin sen kansallisessa lainsäädännössä säädetään pyyntöjen täyttämisestä. Puitepäätös ei siis sisällä säännöksiä siitä, miten pyyntöön tulee vastata, vaan tämä ratkaistaan jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä.

Esityksen mukaan Suomessa vastaaviin pyyntöihin vastattaisiin EU-rikosrekisterilain 15 §:n nojalla. Suomi vastaisi toisen jäsenvaltion pyyntöihin ehdotetun sääntelyn mukaan myös tilanteissa, joissa kyse olisi henkilöstä, joka asui Suomessa, eikä olisi Suomen kansalainen.

Artiklan 3 kohdan mukaisen pyynnön osalta on määriteltä, että toisesta jäsenvaltiosta saatava rikosrekisteritieto voidaan lisätä kyseiselle henkilölle toimitettavaan rikosrekisteriotteeseen. Sanamuodon ei voida katsoa velvoittavan kaiken toisesta jäsenvaltiosta saatavan tiedon merkitsemiseen omaan kansalliseen rikosrekisteriotteeseen. Esityksen mukaan periaatteena tulisi olla, että EU-rikosrekisterilain 20 §:n mukaisen pyynnön perusteella Oikeusrekisterikeskuksen toisesta

jäsenvaltiosta saamat rikosrekisteritiedot merkittäisiin rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentissa tarkoitettuun rikosrekisteriotteeseen, jos vastaavat tiedot merkittäisiin vastaavassa kansallisessa tilanteessa. Merkitsemällä pyynnön perusteella saadut tiedot rikosrekisteriotteeseen voidaan muun muassa puitepäättöksen 12 johdantokappaleen mukaisesti varmistua siitä, että lapsiin kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tuomittu henkilö ei voisi pitää salassa toisessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita.

Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan, että viisumia, työlupaa, oleskelulupaa ja adoptiota varten pyydettyä rikosrekisteriotetta koskevaa rikosrekisterilain 6 §:n 1 momenttia tulisi muuttaa siten, että siinä todetaan, että otteeseen merkitään myös EU-rikosrekisterilain 20 §:n mukaisen pyynnön nojalla saadut tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen.

Vastaavasti esityksen mukaan lasten kanssa työskentelemistä varten pyydettyä rikosrekisteriotetta koskevaa rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia tulisi muuttaa siten, että siinä todetaan, että otteeseen merkitään myös EU-rikosrekisterilain 20 §:n mukaisen pyynnön nojalla saadut tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa vastaavasta rikoksesta rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen tai rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen. Mainitun 2 momentin osalta esityksen mukaan rikosrekisteriotteeseen merkittäisiin myös sakkorangaistukset, sillä näin meneteltäisiin myös vastaavien kansallisten sakkotuomioiden osalta laissa 543/2011 säädetyn mukaisesti.

Kuten edellä on todettu, laissa 543/2011 säädetään, että rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin mukaiseen otteeseen merkittäisiin myös sakkorekisterin tiedot, siltä osin kuin kyse on rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä tarkoitettua sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta teosta ja 20 luvussa tarkoitetuista seksuaalirikoksista. Tässä esityksessä pidetään perusteltuna, että myös niissä tilanteissa, joissa ei ole kyse edellä mainituista

ta EU-rikosrekisterilain 20 §:n mukaisista pyynnöistä, mainittuun rikosrekisterin otteeseen merkittäisiin tiedot päätöksestä, jolla henkilö on toisessa jäsenvaltiossa tuomittu vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen. Käytännössä kyseessä olisi Suomen kansalaista koskeva tieto, joka olisi toimitettu toisesta jäsenvaltiosta Suomeen puitepäättöksen 4 artiklan mukaisesti ja merkitty Suomessa säilytysrekisteriin. Esityksen mukaan 6 §:n 2 momenttia tulisi siis täydentää myös tältä osin siten, että säilytysrekisterissä oleva tieto vastaavasta sakkorangaistuksesta merkittäisiin rikosrekisteriotteeseen. Lisäksi EU-rikosrekisterilain 11 §:n 3 momenttiin otettaisiin viittaussäännös rikosrekisterilain 6 §:ään.

Esityksessä on muutoin pidetty lähtökohtana, että säilytysrekisterin tietoja luovutetaan vain toisille jäsenvaltioille sekä rajoitetusti joillekin Suomen viranomaisille. Edellä selostetun mukaisesti tähän esitetään kuitenkin poikkeusta, koska esityksessä on pidetty perusteltuna, että rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun lasten kanssa työskentelemistä varten pyydettyään rikosrekisteriotteeseen merkittäisiin myös säilytysrekisterissä olevat tiedot sakkorangaistuksista, siltä osin kuin kyse on vastaavista teoista, joista rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin mukaan merkitään myös sakkorangaistukset rikosrekisterin otteeseen. Tällaista ratkaisua voidaan pitää puitepäättöksen tarkoituksen mukaisena, koska sen mukaisesti voidaan saavuttaa edellä mainittu tavoite siitä, että lapsiin kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tuomittu henkilö ei voi pitää salassa toisessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita.

Esityksen mukaan rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia tulisi vielä muuttaa siten, että siinä todetaan, että momentissa tarkoitettuun otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, joka on 2 §:n 2 momentin nojalla merkitty rikosrekisteriin ja jolla henkilö on tuomittu vastaavasta rikoksesta. Perusteena tälle muutokselle on, että rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentin nykyinen sanamuoto ei mahdollista, että momentissa tarkoitettuun otteeseen merkitään rikosrekisterissä oleva vastaava tuomio, joka perustuu toisen valtion lain eikä rikoslain soveltamiseen.

Edellä mainitut rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset esitetään tehtäväksi lisäämällä 6 §:ään uusi 3 momentti. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että rikosrekisterilain 5 §:n 1 momenttiin otetaan säännös, jossa selvennetään, mitä tietoja edellä mainituista päätöksistä merkitään rikosrekisterin otteelle. Esityksen mukaan jos tieto päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla tai EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettusta säilytysrekisteristä, merkitään rikosrekisterin otteelle ne henkilöä koskevat tiedot, jotka voitaisiin tallentaa rikosrekisteriin.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava kaikki rikosrekisteristä saatavia tietoja koskevat pyyntönsä käyttäen puitepäätöksen liitteenä olevaa lomaketta. Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilakiin olisi tarpeellista ottaa selvä säännös lomakkeen käyttämisestä (21 §). Rikosoikeusapuasetuksen 3 §:n 3 momentti sisältää lomakkeen käyttöä koskevan säännöksen, joka voitaisiin kumota tarpeettomana.

7 artikla. *Vastaaminen tuomioita koskevaan tietopyyntöön.* Artikla sisältää säännökset siitä, miten jäsenvaltion tulee vastata yksittäiseen rikosrekisteritietoja koskevaan pyyntöön. Artiklan 1—3 kohta sääntelee tilannetta, jossa toinen jäsenvaltio pyytää 6 artiklan mukaisesti tietoja kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta. Artikla kattaa vain 6 artiklassa tarkoitettut keskusviranomaiselta toiselle esitetyt pyynnöt. Puitepäätös ei sisällä sääntelyä sellaisten pyyntöjen täyttämistä, jotka on toimitettu 6 artiklassa kuvattua menettelyä poikkeavasti. Muilla tavoin toimitettujen pyyntöjen täyttämisen edellytykset määräytyvät eurooppalaisen oikeusapuopimuksen 13 artiklan mukaisesti.

Rikosasian käsittely

Artiklan 1 kohdassa on kyse tilanteesta, jossa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta pyydetään rikosrekisteritietoja *rikosasian käsittelyä varten*. Tällöin kyseisen keskusviranomaisen on toimitettava pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle seuraavat tiedot: kansalaisuusjäsenvaltiossa annetut ja rikosrekisteriin kirjatut kansalliset tuomiot (a koh-

ta); muissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka sille on toimitettu 4 artiklan mukaisesti 27 päivän huhtikuuta 2012 jälkeen, sellaisina kuin ne on säilytetty 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti (b kohta); muissa jäsenvaltiossa annetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä (c kohta); kolmansissa maissa annetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot myöhemmin (d kohta).

Rikosasian käsittelyä varten toimitettavien tietojen osalta puitepäätös siis määrittelee suoraan, mitä tietoja kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen tulee toimittaa. Artiklan lähtökohtana on, että toisen jäsenvaltion pyytäessä rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten, tiedot toimitetaan pyynnön mukaisesti. Artiklan 1 kohdassa ei määritellä erityisiä edellytyksiä tietojen toimittamiselle eikä perusteita pyynnöstä kieltäytymiselle.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan rikosrekisteritietoja voidaan luovuttaa toisen valtion viranomaisille rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille (rikosoikeusapulain 24 §). Säännös vastaa eurooppalaisen oikeusapuopimuksen 13 artiklan sisältöä. Rikosrekisterilain 1 §:n 2 momentti määrittelee yleisesti, että rikosrekisteritietoja luovutetaan rikosoikeudellisten seuraamusten määrittämistä ja täytäntöönpanoa varten.

Puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä rikosrekisteritietojen luovuttamisen edellytyksenä ei enää ole, että tietoja tulisi voida antaa vastaavassa kansallisessa tilanteessa. Käytännössä edellytyksen poistumisella ei olisi suurta merkitystä, sillä erot luovuttamisen edellytyksissä eivät jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä ole todennäköisesti suuria. Puitepäätöksen mukaisessa menettelyssä tietoja luovutettaisiin toisten jäsenvaltioiden keskusviranomaisille rikosasian käsittelyä varten. Rikosasian käsittely on määritelty puitepäätöksen 2 artiklan b kohdassa. Sillä tarkoitetaan esitutkintaa, varsinaista oikeudenkäyntiä ja tuomion täytäntöönpanoa. Tietoja luovutettaisiin toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle yleisemmällä edellytyksellä kuin kansallisille viranomaisille, sillä riittävää on, että pyynnön esittää keskusviranomainen ja että tietoa pyydetään rikosasian

käsittelyä varten. Rikosrekisteritietoja pyytävällä toisen jäsenvaltion viranomaisella tulee kuitenkin olla oman kansallisen lainsäädäntönsä mukainen oikeus saada rikosrekisteritietoja. Esitutinnan osalta saattaa kuitenkin olla, että tietoja annettaisiin laajemmin kuin aikaisemmin ja siten laajemmin kuin kansalliset esitutkintaviranomaiset tiedot saavat. Tämä johtuu siitä, että toisten jäsenvaltioiden pyyntöjen osalta ei enää voitaisi edellyttää, että tietoja annettaisiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti vain pakkokeinoasioita varten.

Kansainvälisessä rikosoikeusavussa toisille valtioille voidaan antaa oikeusapua, vaikka vastaavassa kansallisessa tilanteessa pyydettyä toimenpidettä ei suoritettaisi. Rikosoikeusapulain yleisiin periaatteisiin kuuluu, että ainoastaan pakkokeinojen käyttämisen edellytyksenä on, että pakkokeinoja voidaan käyttää vain, jos tämä olisi Suomen lain mukaan sallittua, jos pyynnön perusteena oleva teko olisi tehty Suomessa vastaavissa olosuhteissa (15 §). Muilta osin oikeusapua voidaan antaa, vaikka pyynnön perusteena oleva teko ei olisi Suomessa rangaistava. Periaatteena kuitenkin on, että oikeusapupyynnön täyttämässä on noudatettava Suomen lain mukaista menettelyä, jollei toisin ole säädetty (9 §).

Tämän johdosta sitä, että toisen jäsenvaltion viranomaiset saavat rikosrekisteritietoja mahdollisesti laajemmin kuin kansalliset viranomaiset, ei ole pidettävä perusteena sille, että kansallisten esitutkintaviranomaisten oikeutta saada rikosrekisteritietoja tulisi laajentaa vastaamaan muiden jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Myös jäsenvaltioiden välillä oikeudellisessa yhteistyössä noudatettu vastavuoroisen tunnustamisen periaate lähtee siitä, että jäsenvaltioiden välinen yhteistyö ei edellytä jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen harmonisointia.

Koska puitepäättös ei sen 12 artiklan mukaan kumoa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaa, voidaan katsoa, että eurooppalaisen oikeusapusopimuksen ja sitä täydentävien sopimusten sallimat yleiset kieltäytymisperusteet ovat voimassa myös puitepäättöksen mukaisessa yksittäiseen pyyntöön perustuvassa rikosrekisteritietojen luovuttamisessa. Jäsenvaltioiden välisessä rikosoi-

keusavussa sovellettavat kieltäytymisperusteet ovat hyvin rajoitetut. Kieltäytyminen voisi olla mahdollista eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 2 artiklan b kappaleen nojalla, jos pyynnön vastaanottanut osapuoli katsoo, että pyynnön noudattaminen saattaa loukata sen täysivaltaisuutta tai voi vaarantaa sen turvallisuutta taikka on ristiriidassa sen oikeusjärjestyksen yleisten periaatteiden (ordre public) tai muiden olennaisten etujen kanssa. Vastaava kieltäytymisperuste sisältyy rikosoikeusapulain 12 §:ään. Mitä todennäköisimmin kieltäytymisperusteen soveltaminen jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä ei olisi tarpeellista. Esitykseen sisältyykin ehdotus, että EU-rikosrekisterilakiin otetaan yleinen viittaus, jonka mukaan rikosoikeusapulakia voidaan soveltaa EU-rikosrekisterilain mukaiseen menettelyyn (4 §).

Kuten edellä on todettu, artiklan 1 kohdan voimassaolevaa sääntelyä laajemmat edellytykset rikosrekisteritietojen luovuttamiseen soveltuvat ainoastaan puitepäättöksen 6 artiklan mukaisesti keskusviranomaiselta toiselle esitettyihin pyyntöihin. Muilla tavoin, esimerkiksi syyttäväviranomaiselta keskusviranomaiselle esitettyyn pyyntöön, artiklan uudet tietojen luovuttamista koskevat edellytykset eivät puitepäättöksen mukaan soveltuisi. Tällaisiin pyyntöihin sovellettaisiin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklassa määrättyjä edellytyksiä. Tämä tarkoittaa, että näiden pyyntöjen osalta voitaisiin edellyttää, että rikosrekisteritietoja luovutetaan, jos niitä annettaisiin vastaavassa kansallisessa tilanteessa.

Lisäksi artiklan 1 kohdan tietojen luovuttamista koskevat edellytykset soveltuvat ainoastaan tilanteeseen, jossa tietoja pyydetään kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta. Käytännössä puitepäättöksen mukaisessa yhteistyössä pääsääntö olisikin, että Suomeen tulevat pyynnöt koskisivat lähinnä Suomen kansalaisia, koska Suomen kansalaisten osalta tiedot olisivat keskitetyt Suomessa.

Myös *muiden jäsenvaltioiden kansalaisia tai kolmannen valtion kansalaisia* koskevat pyynnöt olisivat kuitenkin mahdollisia. Artiklan 4 kohdan mukaan tilanteissa, joissa tietojen luovuttamista pyydetään muun jäsen-

valtion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta, tiedot tulee luovuttaa siinä laajuudessa kuin eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklassa määrätään. Artiklan 4 kohta edellyttää vain pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita ja kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille annettuja tuomioita koskevien tietojen luovuttamista. Suomen rikosrekisterissä voisi kuitenkin olla tietoja myös toisen jäsenvaltion kansalaiselle ulkomailla annetuista tuomioista, jos kyseessä olisi Suomessa pysyvästi asuva henkilö. Tältä osin puitepäättös ei sääntele, millä edellytyksillä tiedot annetaan.

Puitepäättöksen sääntelemä järjestelmä, jossa pyyntöihin vastaamisen edellytykset määräytyvät sen mukaan, mikä viranomainen pyynnön on esittänyt ja onko pyynnön kohteena oleva henkilö pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion kansalainen, johtaisi monimutkaiseen käytäntöön pyyntöjen täyttämisessä. Järjestelmä johtaisi todennäköisesti myös siihen, että pyyntöjä esitettäisiin enää keskusviranomaisen välityksellä, koska tällöin tietoja luovutettaisiin puitepäättöksen mukaisilla edellytyksillä.

Esityksen mukaan Suomessa ei olisi tarpeellista rajoittaa puitepäättöksen sääntlemiä tietojen luovuttamisedellytyksiä soveltumaan ainoastaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämiin pyyntöihin, jotka koskevat Suomen kansalaisia. Oikeusrekisterikeskuksen tulisi voida luovuttaa tietoja samoilla edellytyksillä riippumatta siitä, mikä pyynnön esittänyt toimivaltainen viranomainen on ja pyydetäänkö tietoja Suomen kansalaisesta vai ulkomaalaisesta. Toimivaltaisista viranomaisista pyynnön esittämiseen olisivat toisen jäsenvaltion puitepäättöksen 3 artiklan mukaiset keskusviranomaiset sekä eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 24 artiklassa tarkoitettu oikeusviranomaiset. Eurooppalaisen oikeusviranomaisen voi pyynnön esittäneen jäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä riippuen olla esimerkiksi tuomioistuin tai syyttäjä, mutta myös poliisi- tai tulliviranomainen. Kuten edellä on todettu, rikosrekisteritietoja pyytävällä toisen jäsenvaltion viranomaisella tulee olla oman kansallisen lainsäädäntönsä mukainen oikeus saada rikosrekisteritietoja.

Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilakiin otetaan säännös, joka mahdollistaa pyyntöihin vastaamisen riippumatta siitä, mikä toimivaltainen viranomainen pyynnön on esittänyt ja koskeeko pyyntö Suomen kansalaista (14 §).

Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen unionin vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvassa rikosoikeudellisessa yhteistyössä lähtökohtana on pidetty, että ainoastaan oikeusviranomaisen antamat tai vahvistamat toimenpiteet ovat Lissabonin sopimuksen mukaisia. Tämän johdosta unionissa myöhemmin tehtävällä yhteistyöllä voi olla vaikutusta siihen, mitkä viranomaiset ovat jatkossa toimivaltaisia pyytämään rikosrekisteritietoja toisesta jäsenvaltiosta.

EU-rikosrekisterilakiin otettavassa säännöksessä tulisi esityksen mukaan myös määritellä, mitä tietoja toiselle jäsenvaltiolle luovutetaan. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle on ensinnäkin luovutettava kansalaisuusvaltiossa annetut ja rikosrekisteriin kirjatut kansalliset tuomiot. Suomessa näitä tuomioita olisivat rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentin nojalla rikosrekisteriin merkityt tuomiot. Lisäksi tällaisia tuomioita olisivat sakkorekisteriin merkityt tuomioistuimen päiväsakoin vahvistettua sakkoa, rikesakkoa ja kurinpitosakkoa koskevat tuomiot. Sekä rikosrekisteriin että sakkorekisteriin merkityt tuomiot voivat koskea sekä Suomen kansalaisia että toisen valtion kansalaisia. Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle on lisäksi luovutettava muissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka sille on toimitettu 4 artiklan mukaisesti 27 päivän huhtikuuta jälkeen, sellaisina kuin ne on säilytetty 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti. Näillä tiedoilla tarkoitetaan Suomessa säilytysrekisteriin merkittäviä tietoja, jotka olisivat Suomen kansalaista koskevia toisessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita. Säilytysrekisterin tiedot voivat olla päällekkäisiä rikosrekisterin tietojen kanssa, jos säilytysrekisterin tietoja on merkitty rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin nojalla. Artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle on myös toimitettava muissa jäsenvaltioissa annetut rikosrekisteriin kirjatut

tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä. Nämä tiedot sisältyvät Suomessa rikosrekisteriin, jonne ne on voitu merkitä rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin nojalla. Artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle on vielä toimitettava kolmansissa maissa annetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot myöhemmin. Myös nämä tiedot sisältyvät Suomessa rikosrekisteriin, jonne ne on voitu merkitä rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin nojalla. Artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot voivat koskea joko Suomen kansalaisia tai Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia, sillä rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin mukaan vain näitä koskevat ulkomaiset tuomiot merkitään Suomen rikosrekisteriin.

Edellä esitetyn mukaisesti ehdotetussa EU-rikosrekisterilain 14 §:ssä säädettäisiin, että Oikeusrekisterikeskuksen on luovutettava toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tiedot. Tiedot luovutettaisiin ensinnäkin riippumatta siitä, mikä on pyynnön esittänyt toimivaltainen viranomainen sekä riippumatta siitä, onko pyynnön kohteena oleva henkilö Suomen kansalainen vai ulkomaalainen. Tältä osin tietoja siis luovutettaisiin laajemmin kuin puitepäätos edellyttää. Kuten edellä on todettu, puitepäätos velvoittaisi tietojen luovuttamiseen tässä laajuudessa vain, jos tietoja olisi pyytänyt toisen jäsenvaltion 3 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen ja jos pyyntö koskisi Suomen kansalaista.

Kuten edellä on todettu, rikosrekisteristä, säilytysrekisteristä ja sakkorekisteristä toimitettavat tiedot voisivat olla päällekkäisiä, jos säilytysrekisterin tietoja olisi siirretty rikosrekisteriin. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että ehdotetussa EU-rikosrekisterilain 14 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että siltä osin kuin rikosrekisterissä on säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja, näitä tietoja ei toimitettaisi pyynnön esittäneeseen jäsenvaltioon.

Rikosrekisterilain 4 §:n 2 momenttiin sisältyy yksittäisiä rikosrekisteritietojen luovuttamispyyntöjä koskeva viittaussäännös eurooppalaisen oikeusapusopimukseen. Esityksen mukaan kyseistä säännöstä tulisi täy-

dentää vastaavalla viittauksella EU-rikosrekisterilakiin.

Muu tarkoitus kuin rikosasian käsittely

Artiklan 2 kohta koskee sitä vastoin tilannetta, jossa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta pyydetään rikosrekisteritietoja *muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten*. Tällöin kyseisen keskusviranomaisen on vastattava pyyntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltiossa annettujen tuomioiden osalta ja sellaisten kolmansien maiden antamien tuomioiden osalta, joista sille on myöhemmin toimitettu tiedot ja jotka on kirjattu sen rikosrekisteriin.

Toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden osalta, jotka on toimitettu kansalaisuusjäsenvaltiolle, kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tiedot, jotka on säilytetty 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, sekä tiedot, jotka on toimitettu kyseiselle keskusviranomaiselle 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä ja jotka on kirjattu sen rikosrekisteriin.

Kun siis kyse on tietojen toimittamisesta muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, puitepäätos ei suoraan määrittele, mitä tietoja kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen tulee toimittaa, vaan tiedot toimitetaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kansallisen lainsäädännön sisältö on jäsenvaltion vapaassa harkinnassa ja mahdollista on myös se, että kansallisen lainsäädännön mukaan tietoja ei toimiteta muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten. Tämä todetaan myös puitepäätotuksen liitteenä olevassa lomakkeessa, jolla toisen jäsenvaltion pyyntöihin vastataan.

Myös eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artikla sisältää määräykset rikosrekisteritietojen luovuttamisesta muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten. Artiklan 2 kappaleen mukaan tietoja voidaan luovuttaa muuhun tarkoitukseen kansallisen lainsäädännön, määräysten tai käytännön mukaisesti. Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen sääntely on siis vastaava kuin puitepäätotuksen sisältö.

Rikosrekisterilain 1 §:n 2 ja 3 momentti määrittelee, mihin tarkoitukseen rikosrekisteritietoja voidaan luovuttaa. Tietoja voidaan luovuttaa rikosoikeudellisten seuraamusten määräämistä ja täytäntöönpanoa varten sekä käytettäväksi henkilön luotettavuuden tai henkilökohtaisen soveltuvuuden selvittämisessä ja arvioinnissa.

Rikosrekisterilain 3—9 §:ssä säädetään tarkemmin rikosrekisteritietojen luovuttamisen edellytykset. Rikosrekisterilain 4 §:n 1 momentin mukaan tietoja voidaan luovuttaa 1) tuomioistuimelle vireillä olevan asian käsittelyä varten; 1a) Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle epäiltyä tai syytettyä koskevan mielentilatutkimuksen tai arvion tekemistä varten; 2) syyttäjälle syytettyä, syyteharkintaa ja pakkokeinoasiaa varten; 3) Rikosseuraamuslaitokselle rangaistuksen täytäntöönpanoa ja soveltuvuusselvitystä varten sekä oikeusministeriön asianomaiselle virkamiehelle armahdusasioiden esittelyä varten; 4) valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle lain noudattamisen valvontaa varten; sekä 5) esitutkintaviranomaiselle pakkokeinoasiaa varten.

Rikosrekisterilain 4 a §:n mukaan rikosrekisteristä voidaan lisäksi luovuttaa tietoja Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee 1) passia, Suomen kansalaisuutta tai ulkomaalaislaissa (378/1991) tarkoitettua viisumia, lupaa tai muuta toimenpidettä; 1a) turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettua perusmuotoisen turvallisuusselvityksen sekä laajan ja suppean turvallisuusselvityksen tekemistä; 2) viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus; 3) henkilön valintaa koulutukseen tai tehtävään, joka liittyy valtion turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, ulkoasiainhallintoon, Suomen kansainvälisiin suhteisiin, oikeushallintoon, keskuspankkitoimintaan tai rahanvalmistukseen ja jossa edellytetään henkilön erityistä luotettavuutta; 4) turvallisuusvalvontaa; sekä 5) lapsen huostaanottoa.

Lailla 27/2012 on hyväksytty, että rikosrekisterilain 4 a §:n mukaan tietoja voidaan luovuttaa myös adoptiota varten.

Lisäksi rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin mukaan oikeusministeriö voi painavista syistä antaa luvan tietojen luovuttamiseen ri-

kosrekisteristä viranomaiselle henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten muussakin kuin 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa. Hallituksen esityksessä 8/1999 todetaan 4 a §:n 2 momentin perusteissa, että 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupan myöntäminen sisältää sellaista oikeuspoliittista harkintaa ja linjanvetoa, joka luonteensa puolesta soveltuu paremmin ministeriölle kuin hallinnolliselle rekisteriviranomaiselle.

Rikosrekisterilain 9 § koskee tietojen luovuttamista tieteellistä tutkimusta tai tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Tietoja voidaan luovuttaa tähän tarkoitukseen, jos tietojen luovutus ja käyttö eivät vaaranna rekisteröidyn henkilön yksityisyyden suojaa tai hänen etuaan tai oikeuttaan taikka valtion turvallisuutta.

Mahdollisuus luovuttaa rikosrekisteritietoja vieraan valtion viranomaiselle määräytyy rikosrekisterilain mukaan sen mukaisesti, onko kyse tietojen luovuttamisesta rikosasian käsittelyä varten tai muusta asiasta. Kuten edellä on todettu, rikosrekisterilain 4 §:n 2 momentti sisältää viittaussäännöksen rikosrekisteritietojen luovuttamisesta vieraan valtion viranomaiselle rikosasian käsittelyä varten. Rikosrekisterilain 4 a §:n 1 momentin soveltamisala on sitä vastoin rajoitettu koskemaan tietojen luovuttamista Suomen viranomaiselle, eikä tietoja siis pääsääntöisesti luovuteta vieraan valtion viranomaiselle.

Rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin mukaan myös henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten voidaan kuitenkin luovuttaa tietoja rikosrekisteristä myös muulle kuin Suomen viranomaiselle. Tämä kuitenkin edellyttää, että oikeusministeriö painavista syistä antaa tähän luvan (HE 8/1999). Kun tietoja luovutettaisiin vieraan valtion viranomaiselle, kyse olisi 4 a §:n 2 momentin mukaisesti muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua asiasta, sillä 1 momentti soveltuu vain Suomen viranomaisiin.

Rikosrekisterilain 9 §:ssä säädetyn tietojen luovuttamista tieteellistä tutkimusta tai tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten koskevan pykälän soveltamisalaa ei ole rajoitettu koskemaan vain Suomen viranomaisia, joten sen voidaan kat-

soa soveltuvan myös vieraan valtion viranomaisiin.

Myös muu lainsäädäntö sisältää salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:n mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Mainittu 30 § ei kuitenkaan sovellu puitepäättöksen soveltamiseen, sillä puitepäättös ei sisällä velvoitetta rikosrekisteritietojen luovuttamiseen muussa kuin rikosasiassa.

Käytännön yhteistyössä on esiintynyt jonkin verran tarvetta rikosrekisteritietojen luovuttamiseen vieraan valtion viranomaiselle myös muuta kuin rikosasian käsittelyä varten. Oikeusministeriö on voinut painavista syistä luovuttaa tietoja rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin nojalla henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten. Rikosrekisteritietojen luovuttamista vieraaseen valtioon on pyydetty myös lapsen huoltoa koskevista asioista. Tältä osin voidaan kuitenkin pitää epäselvänä, soveltuuko mainittu 4 a §:n 2 momentti tietojen luovuttamiseen, sillä kyseessä ei varsinaisesti ole 4 a §:n 1 momentin mukainen luotettavuuden selvittämistä ja arviointia koskeva asia. Vain lapsen huostaanottoa koskevat asiat kuuluvat 4 a §:n soveltamisalaan. Toisaalta 4 a §:n 2 momentti mahdollistaa tietojen luovuttamisen luotettavuuden selvittämistä ja arviointia koskevassa asiassa myös muissa kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Myös kansallisissa tapauksissa on käytännössä ollut epäselvää, salliiko rikosrekisterilain 4 § rikosrekisteritietojen käytön lapsen huoltoa koskevista asioista. Rikosrekisterilain 1 §:n 2 ja 3 momentti rajaa rikosrekisterin tietojen käyttötarkoituksen rikosoikeudellisten seuraamusten määräämistä ja täytäntöönpanoa varten sekä henkilön luotettavuuden tai henkilökohtaisen soveltuvuuden selvittämistä ja arviointia varten. Toisaalta 4 §:n

1 momentin 1 kohdan mukaan tietoja voidaan luovuttaa tuomioistuimelle vireillä olevan asian käsittelyä varten, eikä säännöksen sanamuotoa ole erityisesti rajattu koskemaan rikosoikeudenkäyntejä. Lähtökohtana kuitenkin tulisi olla, että rikosrekisterilain 1 §:ssä säädettyä käyttötarkoituksen rajaavaa säännöstä ei saisi tulkita laajentavasti. Toisaalta rikosrekisterilain 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tietoja voidaan luovuttaa myös valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle lain noudattamisen valvontaa varten. Tältä osin ei voida katsoa olevan kyse tietojen luovuttamisesta rikosrekisterilain 1 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että rikosrekisterilain säännökset eivät ole täysin selkeät siltä osin, mitä tietoja sen perusteella voidaan luovuttaa sekä Suomen että vieraan valtion viranomaisille. Sekä Suomen että vieraan valtion viranomaisten osalta saattaa myös olla tarpeita arvioida uudelleen, millä perusteella ja mille viranomaisille tietoja voidaan luovuttaa. Tässä esityksessä ei ole kuitenkaan mahdollisuutta puuttua rikosrekisterilain kokonaisuuteen laajemmin. Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on panna puitepäättös täytäntöön ja ehdottaa ne kansallisen lain muutokset, jota puitepäättös edellyttää.

Tämän johdosta tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia niihin rikosrekisterilain säännöksiin, jotka mahdollistavat rikosrekisteritietojen luovuttamisen vieraan valtion viranomaiselle muuta tarkoitusta varten kuin rikosasian käsittelyyn. Tältä osin rikosrekisterilain sääntelyn ehdotetaan säilyvän ennallaan.

Myös lakivaliokunta on lausunnossaan 17/2006 vp suhtautunut torjuvasti siihen mahdollisuuteen, että tässä yhteydessä tietoja ryhdyttäisiin luovuttamaan myös muuta tarkoitusta varten kuin rikosasian käsittelyyn. Esityksessä ehdotettu ratkaisu, jonka mukaan puitepäättöksen täytäntöönpanossa keskitytään sääntelyyn, joka koskee rikosrekisteritietojen luovuttamista juuri rikosasian käsittelyä varten, vastaa siis myös lakivaliokunnan kantaa.

Yksityisen henkilön itseään koskevat pyynnöt

Kuten edellä 6 artiklan perusteluissa on todettu, 6 artiklan 2 ja 3 kohta sisältävät säännökset tilanteista, joissa *henkilö pyytää itseään koskevia tietoja omasta rikosrekisteristään*. Säännösten mukaan tarkoitus on, että tällöin sen jäsenvaltion keskusviranomainen, jossa omia tietoja koskeva pyyntö on esitetty, voi esittää rikosrekisteritietojen luovuttamisesta koskevan pyynnön toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle. Tilanteissa, jossa omia tietoja koskevan pyynnön on esittänyt toisen jäsenvaltion kansalainen, 6 artiklan 3 kohta asettaa velvoitteen esittää pyynnön rikosrekisteritietojen luovuttamisesta kansalaisuusvaltion. Käytännössä Suomeen saapuvat toisen jäsenvaltion esittämät tällaiset pyynnöt koskisivat pääsääntöisesti Suomen kansalaisia, joiden tietoja pyydetäisiin Suomesta erityisesti 6 artiklan 3 kohdan nojalla.

Puitepäätöksen 6 artikla ei sisällä säännöksiä siitä, millä edellytyksillä tällaiseen pyyntöön on vastattava. Myöskään 7 artikla, joka nimenomaan sisältää säännökset vastaamisesta tuomioita koskevaan tietopyyntöön, ei sisällä erityistä säännöstä siitä, millä edellytyksillä tällaiseen toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämään pyyntöön, joka perustuu henkilön itseään koskevia tietoja koskevaan pyyntöön, tulisi vastata.

Kuten edellä on todettu, artiklan 2 kohta sisältää kuitenkin yleisen säännöksen, jonka mukaan, jos kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta pyydetään 6 artiklan mukaisesti rikosrekisteritietoja muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, kyseisen keskusviranomaisen on vastattava siihen kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Artiklan 4 kohta taas sisältää säännöksen siitä, millä edellytyksillä pyyntöön vastataan, jos pyyntö esitetään muulle kuin kansalaisuusjäsenvaltiolle. Myös tältä osin pyyntöön, joka koskee muuta kuin rikosasian käsittelyä, vastataan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Näiden säännösten voidaan katsoa soveltuvan myös henkilön itseään koskevia tietoja koskevaan pyyntöön. Se, millä edellytyksillä 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämään pyyntöön, joka perustuu henkilön itseään

koskevaan pyyntöön, vastataan, voidaan siis ratkaista kansallisessa lainsäädännössä.

Suomessa ei ole voimassaolevaa erityistä lainsäädäntöä vieraan valtion viranomaisen tällaiseen pyyntöön vastaamisesta. Kuitenkin kuten edellä on todettu, rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin nojalla oikeusministeriö voi painavista syistä luovuttaa rikosrekisteritietoja vieraan valtion viranomaiselle henkilön luotettavuuden selvittämistä ja arviointia varten. Säännös ei kuitenkaan soveltuisi puitepäätöksen soveltamiseen jo siitä syystä, että puitepäätöksen mukaan sen 3 artiklan mukaisen keskusviranomaisen tulisi vastata pyyntöön.

Esityksen mukaan lähtökohtana tulisi pitää, että Suomessa täytettäisiin 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaiset toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämät pyynnöt vastaavasti kuin rikosrekisterilain 6 §:n 1—3 momentin mukaiset yksityisen henkilön itseään koskevat pyynnöt kansallisesti täytetään. Esityksessä ehdotetaan, että EURIKOSREKISTERILAIN 15 §:ään otettaisiin säännös pyyntöön vastaamisesta yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön perusteella. Ehdotetun säännöksen mukaan Oikeusrekisterikeskus luovuttaisi puitepäätöksen 6 artiklan 2 tai 3 kohdan perusteella toisen jäsenvaltion rikosrekisteritietojen luovuttamista pyytäneelle keskusviranomaiselle yksityiselle henkilölle toimitettavaksi rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tiedot vastaavasti kuin yksityinen henkilö saisi itseään koskevat tiedot rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti vastaavassa tilanteessa.

Tietoja luovutettaisiin ensinnäkin näin ollessa silloin kun yksityinen henkilö olisi toisessa jäsenvaltiossa pyytänyt itseään koskevia tietoja rikosrekisterilain 6 §:n 1 momenttia vastaavasti viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten taikka adoptiota varten. Tällöin luovutettaisiin kaikki rikosrekisterin, sakkorekisterin tuomioistuimen tuomitsemia sakkoja koskevat tiedot sekä säilytysrekisterin tiedot.

Tietoja luovutettaisiin lisäksi kun yksityinen henkilö olisi toisessa jäsenvaltiossa pyytänyt itseään koskevia tietoja rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia vastaavaan tarkoitukseen eli työskentelyyn alaikäisten parissa.

Tietojen luovuttamisen edellytyksenä ei olisi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyminen vaan riittävää olisi, että kyseessä olisi vastaava tilanne toisessa jäsenvaltiossa ja kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntö edellyttäisi rikosrekisteriotteen esittämistä. Toisissa jäsenvaltioissa lasten kanssa työskentelyä varten esitettävää rikosrekisteriotetta voi pyytää myös muu kuin henkilö itse. Pyynnön voi esittää muun muassa viranomaistyönantaja. Esityksen mukaan pyynnot kuitenkin täytettäisiin vain kun ne olisivat 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti yksityisen henkilön esittämiä. Yksityinen henkilö voisi toimittaa saamansa rikosrekisteriotteen itse työnantajalle.

Myös 13 päivänä joulukuuta 2011 hyväksytty lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta ja neuvoston puitepäättökseen 2004/68/YOS korvaamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU (10 artikla) sisältää säännöksiä rikosrekisteritietojen toimittamisesta toiseen jäsenvaltioon lasten kanssa työskentelyä varten. Ehdotetut säännökset eivät ole ristiriidassa mainitun direktiivin vaatimusten kanssa.

Esityksen mukaan rikosrekisterilain 6 §:n 2 momenttia vastaavassa tilanteessa luovutettaisiin rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tiedot vastaavasti kuin tiedot luovutettaisiin kansallisessa tilanteessa.

Tietoja luovutettaisiin lisäksi laeilla 714/2011 ja 955/2011 säädettyihin tarkoituksiin, eli tilanteissa, joissa henkilöä itseään koskevaa otetta pyydetäisiin kuvaohjelma-luokittelijana toimimista varten sekä voidakseen opinnoissa taikka opintoihin kuuluvassa työssäoppimisessa tai harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa.

Artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaan toimittaessaan tietoja 4 artiklan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen voi ilmoittaa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle, että ensin mainitussa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka on toimitettu viimeksi mainitulle keskusviranomaiselle, saadaan toimittaa edelleen ainoastaan rikosasiain käsittelyä varten. Tässä tapauksessa kansalaisuusjäsenvaltion

keskusviranomaisen on ilmoitettava tällaisten tuomioiden osalta pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, mikä jäsenvaltio on toimittanut kyseiset tiedot, jotta pyynnön esittänyt jäsenvaltio voi esittää pyynnön suoraan tuomiojäsenvaltiolle tuomioita koskevien tietojen saamiseksi. Kun Suomi olisi säännöksessä tarkoitettu kansalaisuusjäsenvaltio, Oikeusrekisterikeskuksen olisi ilmoitettava säännöksen mukaisesti pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, mikä jäsenvaltio on toimittanut tiedot Suomelle.

Mainittua säännöstä on esityksessä käsitelty myös 4 ja 5 artiklan perusteluissa. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että EU-rikosrekisterilain 6 §:ään otettaisiin säännös, joka edellyttäisi mainitun 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaisen rajoituksen asettamista kun tietoja toimitettaisiin Suomesta toiseen jäsenvaltioon.

Vastaavasti EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentti ja 11 §:n 4 momentti sisältäisivät säännökset siitä, jos tiedot Suomeen toimittanut jäsenvaltio olisi asettanut artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaisia ehtoja.

Artiklan 3 kohta koskee tilannetta, jossa kolmas maa pyytää kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta rikosrekisteritietoja. Tällöin kansalaisuusjäsenvaltio voi vastata pyyntöön toisen jäsenvaltion toimittamien tuomioiden osalta vain niiden rajojen puitteissa, joita sovelletaan tietojen toimittamiseen muille jäsenvaltioille 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisesti. Kuten edellä on todettu, säännökset rikosrekisteritietojen luovuttamisesta muille valtioille kuin jäsenvaltioille sisältäisivät esityksen mukaan rikosasian käsittelyn osalta jatkossakin rikosoikeusapulain 24 §:ään ja eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaan. Näiden säännösten mukaan tietoja voidaan ja eurooppalaiseen oikeusapusopimukseen liittyneiden valtioiden osalta tulee luovuttaa samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Suomi ei siis luovuttaisi rikosrekisteritietoja muille valtioille samoin edellytyksin kuin jäsenvaltioille artiklan 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisesti vaan rajoitetummin edellä mainittujen säännösten mukaisesti. Siltä osin kuin kolmas valtio pyytäisi rikosrekisteritietoja muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, edellä esitetyn

mukaisesti esityksessä ei tältäkkään osin esitetä muutoksia voimassaolevaan sääntelyyn. Tältä osin tietojen luovuttaminen olisi jatkosakin mahdollista vain rikosrekisterilain 4 a §:n 2 momentin mukaisesti oikeusministeriön päätöksellä painavista syistä. Myös tältä osin tietoja siis luovutettaisiin rajoitetummin kuin artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään. Suomen lainsäädäntö siis vastaisi artiklan 3 kohdan velvoitteita.

Artiklan 1—3 kohdasta poiketen artiklan 4 kohta koskee tilannetta, jossa rikosrekisteritietoja pyydetään 6 artiklan mukaisesti muun jäsenvaltion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta. Tällöin pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on toimitettava rikosrekisterissään olevat pyynnot vastaanottaneessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita ja kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille annettuja tuomioita koskevat tiedot siinä laajuudessa kuin keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklassa määrätään. Artiklan 4 kohtaa on käsitelty edellä artiklan 1 kohdan perusteluissa. Siinä esitetyn mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että Oikeusrekisterikeskus luovuttaisi EU-rikosrekisterilain 14 §:n mukaisesti tietoja toiselle jäsenvaltiolle riippumatta siitä, minkä valtion kansalaisesta on kyse. Myös yksityisen henkilön itseään koskevien pyyntöjen osalta esityksessä ehdotetaan, että tietoja luovutettaisiin muille jäsenvaltioille riippumatta siitä, minkä valtion kansalaisesta on kyse.

Artiklan 5 kohdan mukaan vastaus on laadittava liitteenä olevalle lomakkeelle, johon on liitettävä luettelo tuomioista kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin. Säännös soveltuu vain artiklassa tarkoitettuihin pyyntöihin, joten sen ei voida katsoa soveltuvan pyyntöihin, jotka on esittänyt muu toimivaltainen viranomainen kuin puitepäätöksen 3 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen. Esityksen mukaan lomakkeen käytöstä vastauksen antamisessa otettaisiin EU-rikosrekisterilakiin säännös (17 §), jonka mukaan Oikeusrekisterikeskus antaisi vastuksensa rikosrekisteritietojen luovuttamista koskeviin pyyntöihin puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti riippumatta si-

tä, mikä toimivaltainen viranomainen pyynnön on esittänyt.

8 artikla. *Määräajat vastauksen antamiselle.* Artikla sisältää säännökset siitä, missä määräajoissa toisen jäsenvaltion pyyntöihin on vastattava.

Artiklan 1 kohta koskee 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua pyyntöä, jonka keskusviranomainen on esittänyt toiselle keskusviranomaiselle rikosasian käsittelyä varten tai mitä tahansa muuta tarkoitusta varten. Kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava vastaus välittömästi ja joka tapauksessa kymmenen työpäivän kuluessa siitä päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu, kansallisen lainsäädäntönsä, kansallisten sääntöjensä tai kansallisen käytäntönsä mukaisin edellytyksin. Vastaus on toimitettava puitepäätöksen liitteenä olevalla lomakkeella.

Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jos pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio tarvitsee lisätietoja pyynnössä tarkoitettun henkilön tunnistamiseksi, sen on välittömästi kuultava pyynnön esittänyttä jäsenvaltiota. Tällöin vastaus tulee antaa kymmenen työpäivän kuluessa päivästä, jona pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio vastaanotti lisätiedot.

Artiklan 2 kohta koskee 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua pyyntöä, jossa henkilö pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään. Tämän johdosta keskusviranomaiselta toiselle esitettyyn pyyntöön on 2 kohdan mukaan vastattava 20 työpäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

Rikosoikeuspuasetuksen 3 §:n 2 momentti sisältää säännökset määräajoista, joissa toisen jäsenvaltion esittämään rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava. Säännökset perustuvat neuvoston päätökseen 2005/876/YOS rikosrekisteritietojen vaihtamisesta. Puitepäätöksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan mainittu päätös kumotaan. Määräaikojen noudattamisen osalta korvaavat säännökset sisältyvät puitepäätöksen 8 artiklaan.

Artiklan 1 kohdan säännökset määräaikojen noudattamisesta soveltuvat ainoastaan keskusviranomaiselta toiselle esitettyyn pyyntöön. Kuten edellä 7 artiklan perustelujen kohdalla on todettu, esityksessä tarkoituksena on, että Suomessa toisen jäsenvaltion

rikosasian käsittelyä koskeviin pyyntöihin vastattaisiin EU-rikosrekisterilain 14 §:n mukaisesti aina samoilla edellytyksillä riippumatta siitä, mikä toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on pyynnön esittänyt. Perustelluksi on myös katsottu, että määräaikoja koskevat velvoitteet koskisivat kaikkien toimivaltaisten viranomaisten pyyntöön vastaamista, eivätkä ainoastaan keskusviranomaisten pyyntöjä. Tämän johdosta esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain 18 §:n 1 momenttiin otetaan säännös, joka laajentaisi artiklan 1 kohdassa tarkoitetut määräaikoja koskevat velvoitteet soveltu-maan kaikkiin toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen esittämiin pyyntöihin vastaamista. Tarkoituksenmukaisena on pidetty, että mainittu säännös sisältyisi EU-rikosrekisterilakiin eikä rikosoikeusapuas-etuksen 3 §:n 2 momentti voidaan kumota ja myös muilta osin tarpeelliset säännökset sisällytettäisiin EU-rikosrekisterilakiin.

Puitepäätos ei sisällä säännöksiä siitä, mis- sä määräajassa henkilön itseään koskeviin 6 artiklan 3 kohdan mukaisiin pyyntöihin on vastattava. Esityksen mukaan mainittuihin pyyntöihin voitaisiin soveltaa artiklan 2 koh- dan mukaisia määräaikoja, joita sovelletaan 6 artiklan 2 kohdan mukaisiin pyyntöihin, jotka myös koskevat henkilön itseään koske- via pyyntöjä. Esityksen mukaan näiden mää- räajojen noudattamisesta otettaisiin säännös EU-rikosrekisterilain 18 §:n 3 momenttiin.

Varsinkin rikosoikeudellisen yhteistyön osalta artiklassa asetettua kymmenen päivän määräaikaa voidaan pitää suhteellisen pitkä- nä. Esimerkiksi vangitsemisvaatimuksen osalta tiedot olisi tarpeellista saada toisesta jäsenvaltiosta nopeammin. Suomen lainsää- dännössä ei kuitenkaan voida asettaa toiselle jäsenvaltiolle puitepäätoista tiukempia aikara- joja. Toiselle jäsenvaltiolle esitetyssä pyyn- nössä voidaan kuitenkin tarvittaessa pyytää asian käsittelyä tavanomaista nopeammin. Kun Oikeusrekisterikeskus saisi toisesta jä- senvaltiosta vastauksen pyyntöönsä, se toi- mittaisi sen viipymättä pyynnön alun perin esittäneelle Suomen viranomaiselle. Oikeus- rekisterikeskuksen toiminnassa pyyntöihin vastaaminen kymmenessä päivässä tai tarvit- taessa nopeammin ei tuottaisi ongelmia.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilaissa ei ole tarpeen säätää muihin pyyntöihin kuin rikosasian käsittelyä tai henkilöä itseään kos- keviin pyyntöihin vastaamiseen noudatetta- vista määräajoista, sillä tältä osin edellä on esitetty, ettei Suomi soveltaisi puitepäätoista tällaiseen muuhun yhteistyöhön.

Lomakkeen käytöstä vastauksen antami- sessa on säännös myös 7 artiklan 5 kohdassa. Kuten mainitun kohdan perusteluissa on to- dettu, esityksen mukaan lomakkeen käytöstä otettaisiin säännös EU-rikosrekisterilain 17 §:n 1 momenttiin.

9 artikla. *Edellytykset henkilötietojen käyt- tämiselle.* Artikla sisältää säännökset siitä, mihin tarkoitukseen puitepäätoksen mukai- sesti toimitettuja henkilötietoja saa käyttää. Artiklan säännökset koskevat vain 7 artiklan mukaisia yksittäisiä rikosrekisteripyyntöjä.

Siltä osin kuin kyse on 4 artiklan mukaises- ta yleisestä rikosrekisteritietojenvaihdosta, puitepäätos ei sisällä tietojen käyttörajoituk- sia koskevia erityisiä säännöksiä. Puitepää- töksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohtaan si- sältyy kuitenkin säännös, joka koskee tuo- miojäsenvaltion 4 artiklan nojalla toimittami- en tietojen luovuttamista edelleen toiseen jä- senvaltioon. Tältä osin tuomiojäsenvaltio voi ilmoittaa, että kansalaisuusjäsenvaltio voi toimittaa tietoja edelleen vain rikosasian kä- sittelyä varten.

Artiklan 1 kohta koskee yksittäisen pyyn- nön nojalla rikosasian käsittelyä varten toi- mitettuja henkilötietoja. Sen mukaan pyyn- nön esittänyt jäsenvaltio saa käyttää tällaisia 7 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla toimitettuja henkilötietoja ainoastaan sen rikosasian kä- sittelyssä, jota varten tiedot pyydettiin. Tieto- ja saa käyttää puitepäätoksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti.

Puitepäätoksen liitteenä oleva yksittäistä rikosrekisteritietojen pyytämistä koskeva lo- make ei sisällä rikosasioiden käsittelyn osalta erityistä kohtaa, jossa ilmoitettaisiin tietojen käyttörajoituksista.

Lomakkeen c kohtaan merkitään pyynnön tarkoitus. Näin ollen, jos lomakkeeseen on merkitty, että tietoja pyydetään rikosasian käsittelyä varten, toisesta jäsenvaltiosta toi- mitettuja tietoja koskee artiklan 1 kohdan mukainen tietojen käyttörajoitus. Mahdollista on, että käytännössä lomakkeeseen voidaan

lisätä muita tietoja toimitettujen tietojen käyttörajoituksista. Lisäksi lomakkeeseen sisältyy kohta muut tiedot, johon lomakkeen mukaan voidaan merkitä muun muassa muuta kuin rikosasian käsittelyä koskevia pyyntöjä koskevat tietojen käyttörajoitukset. Artiklan 1 kohdan sisältämät tietojen käyttöä koskevat rajoitukset eivät kuitenkaan välttämättä selkeästi ilmenisi lomakkeesta, jolla tiedot on toimitettu.

Lomake sisältää myös kohdan, johon tietojen toimittava jäsenvaltio voi merkitä, että asianomaisen henkilön rikosrekisteriin on merkitty tietoa tuomioista, mutta tuomion antanut jäsenvaltio on ilmoittanut, että tietoja ei voida antaa edelleen muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten. Kohta liittyy puitepäätöksen edellä mainittuun 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohtaan ja se koskee tietojen edelleen luovuttamista toiselle jäsenvaltiolle, eikä siis yksittäisen pyynnön perusteella saatujen tietojen käyttöä tiedot vastaanottaneessa jäsenvaltiossa.

Artiklan 1 kohta vaikuttaa merkittävästi Suomeen toimitettujen tietojen käyttöön. Sen mukaisesti, jos Oikeusrekisterikeskus pyytää tietoja toisesta jäsenvaltiosta, toisesta jäsenvaltiosta 7 artiklan 1 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettuja tietoja ei siis saisi käyttää kuin sen rikosasian käsittelyssä, jota varten tiedot pyydettiin. Viittaus 7 artiklan 1 ja 4 kohtaan tarkoittaa, että 9 artiklan tietojen käyttöä koskevia rajoituksia tulee soveltaa tietoihin, jotka on saatu toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselta.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 22 §:ään otettaisiin artiklan sisältöä vastaava säännös, joka siis sisältäisi säännökset artiklan mukaisesti Suomeen luovutettujen tietojen käyttöä koskevista rajoituksista.

Vastaavasti kun toinen jäsenvaltio olisi 6 artiklan nojalla pyytänyt tietoja Oikeusrekisterikeskukselta ja Oikeusrekisterikeskus olisi vastannut pyyntöön 7 artiklan 1, 2 tai 4 kohdan nojalla, kyseistä jäsenvaltiota sitoisivat artiklan tietojen käyttöä koskevat rajoitukset. Oikeusrekisterikeskuksen toimittamia tietoja voitaisiin siis käyttää ainoastaan niihin tarkoituksiin, jota varten tiedot olisi pyydetty. Artiklan rajoitukset olisivat siis myös tässä tilanteessa voimassa riippumatta siitä, onko Oikeusrekisterikeskus tiedot toimittaes-

saan ilmoittanut mitään tietojen käyttämisen rajoituksista. Esityksessä on kuitenkin pidetty perusteltuna, että Oikeusrekisterikeskuksen vastauksessa muistutettaisiin pyynnön esittänyttä jäsenvaltiota siitä, että sillä on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen 9 artiklan säännöksiä henkilötietojen käyttämisestä. Esityksen mukaan tästä otettaisiin säännös EU-rikosrekisterilain 17 §:n 2 momenttiin.

Rikosasian käsittelyyn kuuluvien asioiden osalta myös rikosoikeusapulaki sisältää säännöksiä, jotka liittyvät artiklassa tarkoitettuihin tietojen käyttöä koskeviin rajoituksiin. Rikosoikeusapulain 27 § sisältää yleiset säännökset salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä tietojen käyttöä koskevista rajoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan kun Suomen viranomainen pyytää oikeusapua vieraan valtion viranomaiselta, on asiakirjojen ja muiden tallenteiden salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta sekä asianosaisten ja viranomaisten tiedonsaantioikeudesta voimassa, mitä Suomen laissa säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on noudatettava, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä voimassa olevassa sopimuksessa taikka oikeusapua antaneen valtion asettamissa ehdoissa on määrätty salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista taikka luovutetun aineiston palauttamisesta tai hävittämisestä.

Artiklan 1 kohdan säännöksessä olisi kyse juuri edellä mainitun rikosoikeusapulain 27 §:n 2 momentin mukaisesta tietojen käytön rajoituksesta, joka tulee Suomessa ottaa huomioon. Myös pykälän 1 momentin säännökset muun muassa salassapidosta tulee ottaa huomioon puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä. Esityksessä ehdotetaan, että EU-rikosrekisterilain 4 §:ään sisällytetään yleinen viittaussäännös rikosoikeusapulakiin. Mainittu viittaussäännös mahdollistaa, että EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun rikosoikeusapuun sovelletaan muun muassa rikosoikeusapulain 27 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä.

Kun Oikeusrekisterikeskus olisi pyytänyt EU-rikosrekisterilain 19 §:n mukaisesti toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselta rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten,

Oikeusrekisterikeskus toimittaisi toisesta jäsenvaltiosta saadut tiedot rikosrekisteritietoja pyytäneelle Suomen viranomaiselle. Tiedot toimitettaisiin niitä pyytäneelle Suomen viranomaiselle riippumatta siitä, ovatko ne sellaisia, että ne merkitään rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin mukaan rikosrekisteriin.

Yksittäisen pyynnön perusteella Suomeen saadut toisen jäsenvaltion luovuttamat rikosrekisteritiedot voitaisiin merkitä rikosrekisteriin, jos rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin edellytykset täyttyvät. Mainitun 2 momentin mukaan rikosrekisteriin merkitään Suomen kansalaisia ja Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia koskevat tiedot. Rikosrekisteriin merkitsemisessä tulee kuitenkin ottaa huomioon myös edellä mainitut 9 artiklan asettamat rajoitukset tietojen käytölle sekä tiedot toimittaneen jäsenvaltion mahdollisesti asettamat muut käyttörajoitukset. Käytännössä puittepäätöksen 9 artiklan asettamat käyttörajoitukset tarkoittaisivat, että yksittäisen pyynnön perusteella saatuja tietoja ei merkittäisi rikosrekisteriin. Yksittäisen pyynnön perusteella toisaalta pyydetäisiin yleensä muun kuin Suomen kansalaisen tietoja, koska jatkossa Suomen kansalaista koskevat tiedot olisi keskitetty Suomeen. Näin ollen rikosrekisteriin jäisivät merkitsemättä nykymenettelystä poikkeavasti vain Suomessa pysyvästi asuvia toisen jäsenvaltion kansalaisia ja muita ulkomaalaisia koskevat tiedot. Voimassa oleva rikosrekisteriasetuksen 3 § mahdollistaa, että mainitut tiedot merkitään rikosrekisteriin myös silloin kun tieto on tullut euroopalaisen oikeusapusopimuksen mukaisessa yksittäistä tietojen vaihtoa koskevassa yhteistyössä tai esimerkiksi muutoin virkateitse. Myös nykymenettelyssä tulee kuitenkin ottaa huomioon tiedot toimittaneen valtion asettamat rajoitukset tietojen käytölle.

Artiklassa tarkoitettun yksittäisen pyynnön perusteella saatuja tietoja ei merkittäisi missään tilanteessa säilytysrekisteriin riippumatta siitä, olisiko kyse Suomen kansalaista tai ulkomaalaista koskevista tiedoista. Säilytysrekisteriin merkitään toisen jäsenvaltion toimittamat vain Suomen kansalaisia koskevat tiedot, jotka on toimitettu Suomeen yleisessä 4 artiklan mukaisessa tietojenvaihdossa. Puittepäätöksen 5 artikla velvoittaa kansalaisuusvaltiota merkitsemään toisen jäsenvaltion

toimittamat tiedot säilytysrekisteriin ainoastaan, jos kyse on tiedoista, jotka on toimitettu 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla yleisessä tietojenvaihdossa. Sitä vastoin 6 artiklan nojalla esitettyjen yksittäisten pyyntöjen perusteella saatujen tietojen osalta tällaista velvollisuutta ei ole. Kuten edellä on todettu, käytännössä 6 artiklan mukaiset yksittäiset pyynnot eivät koskisikaan Suomen kansalaisia, sillä puittepäätöksen mukaisessa menettelyssä Suomen kansalaisia koskevat rikosrekisteritiedot olisivat keskitetysti Suomessa.

Artiklan 2 kohta sitä vastoin koskee *muuta tarkoitusta* kuin rikosasian käsittelyä varten toimitettuja henkilötietoja. Sen mukaan pyynnön esittänyt jäsenvaltio saa käyttää tällaisia 7 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettuja henkilötietoja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten tiedot pyydettiin, ja niissä rajoissa, jotka pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on määrittänyt liitteenä olevassa lomakkeessa. Kuten edellä on todettu, lomakkeessa on artiklan 2 kohdan mukaisten pyyntöjen osalta kohta muut tiedot, jossa voitaisiin ilmoittaa tietojen käyttörajoituksista.

Esityksessä ehdotettu EU-rikosrekisterilain 22 § sisältäisi myös artiklan 2 kohtaa vastaavat säännökset.

Edellä 6 artiklan perusteluissa on esitetty, että *muuta tarkoitusta* kuin rikosasian käsittelyä koskevien pyyntöjen osalta Suomesta esitetäisiin puittepäätöksen nojalla vain yksityisen henkilön itseään koskevia pyyntöjä. Näin ollen 9 artiklan 2 kohdan rajoitukset koskisivat vain toisen jäsenvaltion 7 artiklan 2 ja 4 kohdan nojalla annettuja vastauksia tällaisiin pyyntöihin.

Artiklan 3 kohta sisältää säännöksen, joka mahdollistaa poikkeamisen 1 ja 2 kohdassa säännellyistä tietojen käytön rajoituksista. Sen mukaan sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 kohdassa säädetään, tietoja pyytänyt jäsenvaltio saa käyttää 7 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettuja henkilötietoja yleistä turvallisuutta koskevan välittömän ja vakavan uhan torjumiseksi.

Esityksen mukaan artiklan 3 kohtaa koskeva säännös sisältyisi EU-rikosrekisterilain 22 §:n 2 momenttiin.

Artiklan 5 kohdan mukaan artiklaa ei sovelleta henkilötietoihin, jotka jäsenvaltio on

saanut tämän puitepäätöksen mukaisesti ja jotka ovat peräisin siltä itseltään. Esityksen mukaan artiklan 5 kohtaa vastaava säännös sisältyisi EU-rikosrekisterilain 22 §:n 3 momenttiin.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 7 artiklan 3 kohdan nojalla kolmannelle maalle toimitettuihin, toiselta jäsenvaltiolta 4 artiklan mukaisesti vastaanotettuihin henkilötietoihin sovelletaan samoja käyttörajoituksia kuin tietoja pyytäneessä jäsenvaltiossa tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti sovelletaan. Jäsenvaltioiden on täsmennettävä, että jos kolmannelle maalle on toimitettu henkilötietoja rikosasian käsittelemiseksi varten, tämä kolmas maa voi käyttää kyseisiä tietoja ainoastaan rikosasian käsittelemiseksi varten.

Säännös tarkoittaa, että kun Suomi luovuttaa kolmannelle valtiolle toisen jäsenvaltion 4 artiklan mukaisesti toimittamia tietoja, tietojen luovuttamiselle tulee asettaa ehto, jonka mukaan tietoja voidaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on toimitettu. Esityksen mukaan rikosoikeusapulain 24 §:n 1 momenttia täydennettäisiin siten, että se koskisi myös tällaisen ehdon asettamista.

10 artikla. Kielet. Artikla sisältää säännökset menettelyssä käytettävistä kielistä. Artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön esittävän jäsenvaltion on laadittava 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö liitteenä olevalle lomakkeelle pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä.

Artiklan 2 kohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on vastattava joko jollakin sen virallisista kielistä tai jollakin muulla sekä pyynnön esittäneen että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi tämän puitepäätöksen tekemisen yhteydessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle, mitkä Euroopan unionin toimielinten viralliset kielet se hyväksyy. Neuvoston pääsihteeristö toimittaa nämä tiedot jäsenvaltioille.

Rikosoikeusapulain 8 §:n mukaan oikeusapupyyntö on tehtävä suomen tai ruotsin kielellä taikka siihen on liitettävä käännös jom-

malle kummalle näistä kielistä. Pyyntö voidaan toisaalta täyttää, vaikka se olisi tehty muullakin kielellä, jollei pyynnön täyttämiseen ole lain mukaan muutoin estettä. Lisäksi rikosoikeuspuasetuksen 9 §:n mukaan pyyntö tai sen käännös voidaan tehdä myös norjan, tanskan, englannin, ranskan tai saksan kielellä.

EU:n rikosoikeudellista yhteistyötä koskevissa säädöksissä käytännöksi on muodostunut, että yhteistyöpyynnöt on tehtävä Suomeen suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka pyyntöihin on liitettävä käännös jollakin mainituista kielistä. Myös muulle kielelle tehty pyyntö voidaan hyväksyä, jos hyväksymiselle ei ole muutoin estettä. Kun kyse on Suomesta toiseen jäsenvaltioon toimitettavan asiakirjan kielestä, noudatettaisiin luonnollisesti asianomaisen jäsenvaltion edellyttämää vaatimusta asiakirjojen kääntämisestä.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 16, 17 ja 21 § sisältäisivät kieliä koskevat säännökset, jotka noudattaisivat edellä mainittuja periaatteita.

11 artikla. Vakiomuoto ja muut toimet tuomioita koskevan tietojenvaihdon järjestämiseksi ja helpottamiseksi. Artikla sisältää yksityiskohtaiset säännökset siitä, mitä tietoja puitepäätöksen mukaisesti toimitetaan ja missä muodossa. Toimitettavat tiedot on jaettu pakollisiin, valinnaisiin ja lisätietoihin.

Artiklan 1 kohdan mukaan toimittaessaan tietoja 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava ensinnäkin **pakolliset** tiedot, joilla tarkoitetaan tietoja, jotka on aina toimitettava, paitsi jos keskusviranomaisella ei ole kyseisiä tietoja (a alakohta). Pakollisia tietoja ovat tuomittua henkilöä koskevat tiedot, jotka ovat koko nimi, syntymäaika, syntymäpaikka (kaupunki ja valtio), sukupuoli, kansalaisuus ja mahdolliset aikaisemmat nimet); tuomion luonteeseen liittyvät tiedot (tuomion antamispäivä, tuomioistuimen nimi, päivä, jona päätös sai lainvoiman); tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyvät tiedot (tuomion perusteena olevan rikoksen tekopäivä, rikoksen nimi tai oikeudellinen luokitus sekä viittaus siihen sovellettavan lain säännöksiin); sekä tuomion sisältöön liittyvät tiedot, joihin kuuluvat varsinkin rangaistus ja mahdolliset oheisseuraamukset, turvaamistoimenpiteet ja

rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset.

Lisäksi keskusviranomaisen on toimitettava **valinnaiset** tiedot, joilla tarkoitetaan tietoja, jotka on toimitettava, jos ne on kirjattu rikosrekisteriin (b alakohta). Valinnaisia tietoja ovat tuomitun vanhempien nimet; tuomion viitenumero; rikospaikka; ja rikostuomiosta johtuvat oikeudenmenetykset.

Keskusviranomaisen on toimitettava myös **lisätiedot**, jos ne ovat sen saatavilla (c alakohta). Lisätietoja ovat tuomitun henkilötunnus tai tuomitun henkilötodistuksen tyyppi ja numero; henkilöltä otetut sormenjäljet; ja tapauksen mukaan sala- ja/tai lisänimi tai -nimet.

Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan keskusviranomainen voi lisäksi toimittaa **mutakin** rikostuomioita koskevia tietoja, jotka on kirjattu rikosrekisteriin.

Artikla 1 kohdan ei voida katsoa edellyttävän kansalliseen rikosrekisteriin merkittävien tietojen muuttamista. Puitepäätöksen 4 artikla sisältää säännöksen siitä, että tuomiojäsenvaltion tulee huolehtia, että kansalliseen rikosrekisteriin merkitään aina tiedot tuomitun kansalaisuudesta, jos kyseessä on toisen jäsenvaltion kansalainen. Muita tietoja, jotka olisi velvollisuus merkitä kansalliseen rikosrekisteriin, ei 4 artiklassa mainita. Lähinnä 11 artiklan luonteesta voidaan päätellä, että sen tarkoituksena ei ole määritellä, mitä kansalliseen rikosrekisteriin tuomiojäsenvaltiossa merkitään. Tätä koskeva säännös sisältyy puitepäätöksen 4 artiklaan. Artiklan 1 kohdan mukaisia pakollisia tietoja ei voida toimittaa, jos niitä ei ole merkitty kansalliseen rikosrekisteriin, eivätkä ne muutoinkaan ole keskusviranomaisen tiedossa.

Toisaalta vaikka puitepäätös ei velvoita muuttamaan rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin merkittäviä tietoja, muuttaminen voi olla perusteltua käytännön yhteistyön helpottamiseksi. Rikosrekisterin tietojärjestelmää Suomessa ollaan uusimassa, joten perustellut muutokset rikosrekisteriin ovat toteutettavissa kohtuullisin kustannuksin.

Rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentti määrittelee yleisesti, mitä tietoja merkitään rikosrekisteriin. Rikosrekisteriin merkitään henkilön nimi, henkilötunnus ja kansalaisuus sekä tiedot tuomioistuinten ratkaisuksista, syyksi lue-

tuista rikoksista ja tuomituista rangaistuksista, rangaistusten suorittamisesta sekä armahdamisesta.

Rikosrekisteriasetuksen 2 § sisältää tarkemman luettelon näistä tiedoista. Pykälän mukaan rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot: henkilön nimi, henkilötunnus ja kansalaisuus; tuomioistuimen nimi ja ratkaisupäivä; syyksi luettu rikos, tekoaika ja rangaistus; rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta jättäminen; yhteisen vankeusrangaistuksen määrittäminen; ratkaisun lainvoimaisuus; ehdollisen vankeuden määrittäminen täytäntöön pantavaksi; jäännösrangaistuksen määrittäminen täytäntöön pantavaksi; nuorisorangaistuksen suorittaminen ja muuntaminen; yhdyskuntapalvelun suorittaminen ja muuntaminen vankeudeksi; valvontarangaistuksesta vapauttaminen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus, ehdonalaisten vapauden koeajan päättymisen ja valvontarangaistuksen muuntaminen vankeudeksi; vankilasta vapauttaminen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus ja ehdonalaisten vapauden koeajan päättymisen; sekä armahdus.

Rikosrekisteriasetuksen 16 §:n mukaan rikosrekisterin pitäjällä on oikeus saada tiedot henkilön nimestä, Suomessa asumisesta, henkilötunnuksesta ja kuolemasta väestörekisterikeskukselta. Siltä osin kuin artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaiset pakolliset tiedot ovat Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla joko rikosrekisteristä, rikosrekisteriasetuksen 16 §:n mukaisesti väestörekisterikeskukselta tai muusta tietojärjestelmästä, tiedot tulee artiklan mukaisesti toimittaa kansalaisuusjäsenvaltioon.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 47 §:ssä säädetään sakkorekisterin sisältämistä tiedoista. Sen mukaan sakkorekisteri sisältää täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten seuraavat tiedot: seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien; seuraamuksen laatu ja määrä; suoritettavat täytäntöönpanotoimet ja niiden aika; kertyneet rahamäärät; täytäntöönpanon esteet; ja muut täytäntöönpanotehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 48 §:ssä säädetään rekisterinpitäjän tiedon-

saantioikeudesta. Sen mukaan rekisterin pitäjällä on sakkorekisterin ylläpitämiseksi ja lainmukaisten täytäntöönpanotehtävien hoitamista varten oikeus saada luonnollisen henkilön nimeä, henkilötunnusta, osoitetta ja kuolemaa koskevat ja muut vastaavat täytäntöönpanoa varten tarvittavat henkilön tavoittamiseen liittyvät tiedot väestön keskusrekisteristä.

Esityksessä on pidetty lähtökohtana, että sakkorekisterin osalta ei ehdoteta rekisteriin merkittävien tietojen muuttamista, koska kyse on Suomessa pääasiassa täytäntöönpanoa palvelevasta rekisteristä, eikä puitepäätöksen voida katsoa edellyttävän rekisteriin merkittävien tietojen muuttamista. Sakkorekisteriin merkittävien tietojen muuttaminen aiheuttaisi myös merkittäviä lisäkustannuksia.

Rikosrekisterin osalta sitä vastoin esityksessä esitetään rekisteriin merkittävien tietojen muuttamista seuraavasti. Rekisteriin merkittävien tietojen muuttaminen tarkoittaisi, että rikosrekisteriotteilla näkyisivät jatkossa jäljempänä ehdotetut uudetkin tiedot riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen rikosrekisteriotetta on pyydetty.

Rikosrekisteri

Rikosrekisterin osalta artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisista **pakollisista tuomitutua henkilöä koskevista tiedoista** (i) Oikeusrekisterikeskuksella ei ole tiedossa ensinnäkään tuomitun henkilön syntymäpaikkaa (kaupunki ja valtio), jos tuomittu on ulkomaalainen, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Vaikka puitepäätös ei edellytä syntymäpaikkaa koskevien tietojen lisäämistä kansalliseen rikosrekisteriin, esityksen mukaan olisi tarpeellista, että näin tehtäisiin. Jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta, hänen henkilöllisyytensä on vaikeasti varmistettavissa ilman tietoa syntymäpaikasta. Esityksen mukaan olisi perusteltua, että rikosrekisteriin merkittäviin tietoihin lisätään syntymäpaikkaa koskevat tiedot sekä Suomen kansalaisten että ulkomaalaisten osalta. Tietojen merkitseminen myös Suomen kansalaisten osalta helpottaisi käytännön yhteistyötä. Syntymäpaikkaa koskeviin tietoihin merkittäisiin sekä syntymävaltio että -paikkakunta.

Vastaavasti pakollisiin tietoihin kuuluva tieto sukupuolesta ei ole henkilötietojen perusteella saatavilla kuin niiltä henkilöiltä, joilla on suomalainen henkilötunnus. Käytännön yhteistyön helpottamiseksi esityksen mukaan myös tieto sukupuolesta olisi syytä lisätä rikosrekisteriin merkittäviin tietoihin sekä Suomen kansalaisten että ulkomaalaisten osalta.

Vaikka puitepäätös ei tätä edellytä, esityksen mukaan rikosrekisteriin merkittäviä tietoja tulisi lisäksi syntymäajan osalta selventää siten, että niiden henkilöiden osalta, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta, rikosrekisteriin merkitään syntymäaika.

Käytännön yhteistyön kannalta olisi myös perusteltua, että rikosrekisteriin merkitään henkilön aiemmat nimet sekä Suomen kansalaisten että ulkomaalaisten osalta.

Esityksen mukaan olisi siis perusteltua, että rikosrekisteriin merkittäisiin jatkossa kaikki artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut pakolliset tuomitut henkilöä koskevat tiedot (i). Tietojen laajempi merkitseminen helpottaa henkilön yksilöintiä varsinkin tilanteissa, joissa tuomitulla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Niiden tuomitujen osalta, joilla on suomalainen henkilötunnus, laajempi tietojen merkitseminen helpottaa henkilöiden yksilöintiä toisessa jäsenvaltiossa. Henkilön yksilöintiin käytettävä henkilötunnus ei ole laajasti käytössä toisissa jäsenvaltioissa, vaan yksilöinti perustuu muihin henkilöön liittyviin tietoihin. Laajemman tietojen merkitsemisen voidaan katsoa helpottavan ja tehostavan puitepäätöksen mukaista yhteistyötä.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomion luonteeseen liittyvien tietojen* (ii) osalta rikosrekisteriasetuksen 2 §:n mukaan rikosrekisteriin merkitään tieto siitä, onko ratkaisu lainvoimainen, mutta ei artiklan 1 kohdan a alakohdan pakollisiin tuomion luonteeseen liittyviin tietoihin kuuluvaa tietoa päivästä, jona päätös sai lainvoiman. Vaikka puitepäätös ei tätä edellytä, esityksen mukaan olisi perusteltua, että rikosrekisteriin merkittäisiin myös tieto päivästä, jona ratkaisu sai lainvoiman.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyvien tietojen* (iii) osalta rikosrekisterilain ja -asetuksen mukaan rikosrekisteriin ei merkitä sovellettavan

lain säännöksiä. Esityksen mukaan rikosrekisteriin tulisi jatkossa merkitä tieto sovelletuista lain säännöksistä. Perustelluksi on kuitenkin katsottu, ettei näitä tietoja sisällytettäisi kansalliseen rikosrekisteriotteeseen. Sovelletujen lain säännösten merkitseminen rikosrekisteriotteeseen lisäisi huomattavasti otteeseen merkittäviä tietoja, eikä niiden sisällyttämisellä otteeseen katsota olevan tarvetta Suomen viranomaisten toiminnassa. Tältä osin esityksessä ehdotetaan rikosrekisterilain 5 §:n 1 momentin muuttamista.

Tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyviin tietoihin (iii) sisältyy myös rikoksen nimi tai oikeudellinen luokitus. Rikosrekisteriin merkitään aina syyksi luettu rikos eli rikoksen nimi. Puitepäättöksen mukaisessa tietojen vaihdossa oikeudellisella luokituksella on merkitystä tilanteissa, joissa ECRIS-päättöksen mukaisessa koodistossa, jota käytetään rikoksen nimeä ilmoitettaessa, ei löydy vastaavaa rikosnimikettä. Tällöin toiselle jäsenvaltiolle ilmoitetaan rikoksen ECRIS-päättöksen mukainen yleisempi oikeudellinen luokitus. Vastaavasti Suomeen voi toisesta jäsenvaltiosta tulla tieto rikosrekisterimerkinnästä, johon on merkitty ainoastaan rikoksen oikeudellinen luokitus, eikä rikoksen nimeä. Tällaisessa tilanteessa kansalliseen rikosrekisteriin merkittäisiin syyksi luetun rikoksen sijaan rikoksen oikeudellinen luokitus. Tarkoituksenmukaista voisi olla myös merkitä rikosrekisteriin rikoksen oikeudellinen luokitus sekä rikosnimike toisen jäsenvaltion kielellä.

Esityksen mukaan olisi siis perusteltua, että rikosrekisteriin merkittäisiin jatkossa kaikki artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut pakolliset tuomion luonteeseen liittyvät tiedot (ii) ja tuomioon johtaneeseen rikokseen (iii) liittyvät tiedot. Myös näiden tietojen merkitsemisen voidaan katsoa helpottavan ja tehostavan puitepäättöksen mukaista yhteistyötä.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomion sisältöön liittyvistä tiedoista* (iv) rikosrekisteriin ei erikseen merkitä mahdollisia oheisseuraamuksia, vaan rikosrekisterissä rikoslain 6 luvun 10 §:n mukaisesti ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena tuomittava sakko, yhdyskuntapalvelu tai valvonta sisältyy rangaistuksia koskeviin tietoihin. Esityksen

mukaan rikosrekisterin järjestelmää ei olisi tarpeellista tältä osin muuttaa. Rikoslain mukaiset oheisseuraamukset ilmoitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle rangaistuksia koskevin tietoina.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan tuomion sisältöön liittyvinä tietoina (iv) mainitaan myös turvaamistoimenpiteet (*security measure*). Pakkokeinolain 3 luvun mukaista hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa olisi mahdollista pitää tällaisina. Näistä ei tule merkintää rikosrekisteriin, eikä esityksessä ole pidetty perusteltuna rikosrekisterijärjestelmän muuttamista tältä osin. Pakkokeinolain 3 luvun 1 §:n mukaan omaisuutta saadaan panna hukkaamiskieltoon, jos on olemassa vaara, että se jota on syytä epäillä rikoksesta tai se, joka voidaan rikoksen johdosta tuomita korvaamaan vahinko tai menettämään valtiolle rahamäärä, pyrkii välttämään sakon, korvauksen tai menetettäväksi tuomittavan rahamäärän maksamista. Jos hukkaamiskieltoa ei voida pitää riittävänä saamisen turvaamiseksi, voidaan vastaava määrä omaisuutta panna maksamisen vakuudeksi takavarikkoon. Luvun 4 §:n mukaan tuomioistuimen on kumottava hukkaamiskielto tai vakuustakavarikko kun asetetaan riittävä pantti tai takaus taikka kun muuten ei ole enää syytä pitää sitä voimassa. Luvun 6 §:n mukaan kun tuomioistuin ratkaisee pääasian, jonka maksamisen vakuudeksi on määrätty hukkaamiskielto tai vakuustakavarikko, sen on päätettävä, onko hukkaamiskielto tai vakuustakavarikko pidettävä voimassa, kunnes sakko, korvaus, hyvitys tai menetetyksi tuomittu rahamäärä on maksettu, sen perimiseksi on toimitettu ulosmittaus tai asiasta toisin määrätään. Pakkokeinolain mainitut säännökset on uudistettu lailla 806/2011. Merkittävin muutos säännöksiin on se, että jatkossa turvaamistoimenpiteenä säädettäisiin vain vakuustakavarikosta.

Hukkaamiskielton ja vakuustakavarikon keskeinen merkitys on rikosprosessin alkuvaiheessa. Niiden merkitys lakkaa, kun rahamäärä, jonka vakuutena hukkaamiskielto ja vakuustakavarikko on ollut, suoritetaan. Tämän jälkeen hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa koskevalla tiedolla ei ole enää merkitystä toiselle jäsenvaltiolle. Puitepäättöksen nojalla toiselle jäsenvaltiolle ilmoite-

taan vain lainvoimaisista tuomioista. Hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa koskevan tiedon merkitystä voidaan pitää suhteellisen lyhytaikaisena verrattuna siihen, että varsinaisia tuomioita koskevat tiedot säilyvät sakkorekisterissä kolme vuotta ja rikosrekisterissä vähintään viisi vuotta. Lisäksi Suomessa hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa käytetään pääsääntöisesti yksityisten henkilöiden tai yritysten vahingonkorvaus- ja turvaamiseksi, eikä sen merkitys ole keskeinen varsinaisessa rikosprosessissa. Useissa muissa jäsenvaltioissa asianomistajien korvausvaatimuksia ei käsitellä osana rikosprosessia. Hukkaamiskieltoa ja vakuustakavarikkoa koskevalla tiedolla ei voida katsoa sellaista merkitystä toiselle jäsenvaltiolle, että se rinnastuisi rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin merkittäviin tietoihin. Tämän johdosta ja koska hukkaamiskieltoja ja vakuustakavarikkoja koskevat tiedot eivät sisälly rikosrekisteriin eivätkä sakkorekisteriin, esityksessä ei ole pidetty perusteltuna, että toiselle jäsenvaltiolle ilmoitettaisiin hukkaamiskieltoja ja vakuustakavarikkoja koskevia tietoja. Hukkaamiskieltoja ja vakuustakavarikkoja koskevalla tiedolla ei ole merkitystä myöskään jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa tehdyn puitepäätöksen 2008/675/YOS soveltamisessa.

Myös lähestymiskiellosta annetun lain (898/1998) mukaista lähestymiskieltoa voidaan joissain tilanteissa pitää turvaamistoimenpiteen luonteisena. Lähestymiskielto on oikeudelliselta luonteeltaan kuitenkin rinnastettu myös pakkokeinoihin ja liiketoimintakieltoon. Perusteltuna voidaan kuitenkin pitää, että se katsotaan omaksi erityiseksi asiayhteykseen. Puitepäätöksen soveltamisessa merkityksellisiä olisivat ne lähestymiskiellot, jotka on määrätty rikostuomion yhteydessä. Valtaosa lähestymiskielloista kuitenkin määrätään omassa erillisessä prosessissa. Lähestymiskieltoja ei merkitä rikosrekisteriin, eikä esityksessä ole pidetty perusteltuna, että menettelyä muutettaisiin. Esityksen mukaan lähestymiskieltoa ei siis pidettäisi artiklan 1 alakohtassa tarkoitettuna turvaamistoimenpiteenä, eikä sitä koskevia tietoja toimitettaisi toiseen jäsenvaltioon.

Myöskään menettämisseuraamuksia ei pidettäisi artiklan 1 kohdan 1 alakohtaan mukaisina pakollisina tietoina. Suomessa menettämisseuraamuksia koskevia tietoja ei kirjata rikosrekisteriin osana rikostuomion tietoja, eikä esityksessä ole pidetty perusteltuna, että menettelyä muutettaisiin. Menettämisseuraamukset rekisteröidään sakkorekisteriin, mutta ainoastaan täytäntöönpanoa varten. Tietoja ei luovuteta muille viranomaisille sakkorekisteriotteissa. Se, että menettämisseuraamukset on rekisteröity sakkorekisteriin, ei aseta puitepäätöksen mukaan velvollisuutta luovuttaa tietoja toiseen jäsenvaltioon, sillä ne eivät ole puitepäätöksen 2 artiklan 1 alakohtassa tarkoitettuja tuomioita. Myöskään artiklan 1 kohdassa, joka sisältää luettelon toiselle jäsenvaltiolle toimitettavista tiedoista, ei erikseen mainita menettämisseuraamuksia. Niitä ei voida pitää myöskään artiklan 1 kohdassa mainittuina oheisseuraamuksina eikä turvaamistoimenpiteinä. Menettämisseuraamukset kuitenkin mainitaan ECRIS-päätöksen liitteessä B olevassa seuraamusten ja toimenpiteiden luokittelua koskevassa taulukossa. Tietojen toimittamiseen tarkoitettussa kaavakkeessa ei ole kuitenkaan mahdollisuutta ilmoittaa menettämisseuraamuksen sisältöä koskevia tietoja. Tieto pelkästään menettämisseuraamuksen tuomitsemisesta ei olisi toiselle jäsenvaltiolle merkityksellinen. Menettämisseuraamuksia koskevalla tiedolla ei ole merkitystä myöskään jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa tehdyn puitepäätöksen 2008/675/YOS soveltamisessa. Lisäksi menettämisseuraamusten täytäntöönpanosta toisessa jäsenvaltiossa on annettu erillinen puitepäätös (neuvoston puitepäätös 2006/783/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin).

Artiklan 1 kohdan 1 alakohtaan tuomion sisältöön liittyvinä tietoina (iv) mainitaan myös rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset. Tällaisina tietoina voidaan pitää rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 1 momentin 7–13 kohdan mukaan rikosrekisteriin merkittäviä tietoja ehdollisen vankeuden määrittämisestä täytäntöönpanotavaksi, jäännsrangaistuksen määrittämisestä täytän-

töön pantavaksi, nuorisorangaistuksen suorittamisesta ja muuntamisesta, yhdyskuntapalvelun suorittamisesta ja muuntamisesta vankeudeksi, valvontarangaistuksesta vapauttamisesta, suorittamatta olevasta jäännösrangaistuksesta, ehdonalaisten vapauden koeajan päättymisestä ja valvontarangaistuksen muuntamisesta vankeudeksi, vankilasta vapauttamisesta, suorittamatta olevasta jäännösrangaistuksesta ja ehdonalaisten vapauden koeajan päättymisestä sekä armahduksesta.

Esityksen mukaan olisi siis perusteltua, että rikosrekisteriin merkitään jatkossa artiklan 1 kohdan a alakohdan pakollisista tuomion sisältöön liittyvistä tiedoista rangaistus sekä rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset voimassaolevan sääntelyn mukaisesti. Perusteltuna ei ole pidetty, että rikosrekisteriin merkittäisiin erikseen luokiteltuna mahdollisia oheisseuraamuksia taikka turvaamistoimenpiteitä.

Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisista **valinnaisista** tiedoista tuomion viitenumero on esityksessä katsottu sellaiseksi, että se tulisi jatkossa merkitä rikosrekisteriin. Tieto olisi hyödyllinen kun toinen jäsenvaltio mahdollisesti pyytäisi täydentävää tietoa rikosrekisteriin merkitystä tuomiosta. Esityksessä ei ole pidetty tarpeellisena, että kansalliseen rikosrekisteriin sisällytettäisiin muita b alakohdassa tarkoitettuja valinnaisia tietoja kuten vanhempien nimiä, rikospaikkaa ja tuomiosta johtuvia oikeudenmenetyksiä (*disqualifications arising from the convictions*). Oikeudenmenetyksillä voidaan katsoa tarkoitettavan muun muassa liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaista liiketoimintakieltoa, rikoslain 17 luvun mukaista 23 §:n eläintenpitokieltoa, rikoslain 48a luvun 6 §:n mukaista metsästyskieltoa ja tieliikennelain (267/1981) 75 §:n 1 momentissa tarkoitettua ajokieltoa. Koska mainittuja oikeudenmenetyksiä ei Suomessa merkitä rikosrekisteriin, niitä ei olisi velvollisuutta toimittaa toiseen jäsenvaltioon.

Artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja **lisätietoista** rikosrekisteriin merkitään tuomitun henkilötunnus. Esityksessä ei ole pidetty perusteltuna, että kansalliseen rikosrekisteriin sisällytettäisiin muita c alakohdassa tarkoitettuja lisätietoja kuten tuomitun

henkilötodistuksen tyyppiä ja numeroa, sormenjälkiä ja sala- tai lisänimiä.

Esityksen mukaan rikosrekisteriin merkitäisiin siis jatkossa nykyisten tietojen lisäksi tieto syntymäpaikasta, sukupuolesta, syntymäajasta, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta, aikaisemmista nimistä, päivästä, jona päätös sai lainvoiman, sovelletuista lain säännöksistä, rikoksen oikeudellisesta luokituksesta ja tuomion viitenumerosta. Esityksen mukaan mainittujen tietojen lisääminen toteutettaisiin siten, että rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin sisältö muutettaisiin vastaamaan rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 1 momentin sisältöä. Näin rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 1 momentin sisältö nostettaisiin lain tasolle ja mainittu 1 momentti tulisi kumota. Lisäksi uuteen rikosrekisterilain 2 §:n 3 momenttiin sisällytettäisiin edellä mainitut uudet rikosrekisteriin merkittävät tiedot. Rikosrekisterilain 2 §:ään lisättäisiin myös uusi 4 momentti, joka sisältäisi voimassaolevan rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin ja rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 2 momentin oikeushenkilöä koskevat säännökset.

Kuten edellä on todettu, muutetut tiedot näkyisivät rikosrekisteriotteissa riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen otteita on pyydetty. Poikkeuksen muodostaisi merkintä sovelletuista lain säännöksistä, joita edellä esitetyn mukaisesti ei merkittäisi rikosrekisteriotteeseen muutettavaksi ehdotetun rikosrekisterilain 5 §:n mukaan.

Vaikka rikosrekisterin sisältämiin tietoihin esitetään lisättäväksi edellä mainitut tiedot, Suomen rikosrekisterin tiedot eivät kuitenkaan olisi yhdenmukaiset artiklan 1 kohdan tietojen kanssa. Artiklan 1 kohdan mukaisista tiedoista rikosrekisteriin ei sisältyisi turvaamistoimenpiteitä, vanhempien nimiä, rikospaikkaa, oikeudenmenetyksiä, henkilötodistuksen tyyppiä ja numeroa, sormenjälkiä, eikä sala- tai lisänimiä. Myöskään mahdollisia oheisseuraamuksia koskevat tiedot eivät olisi rikosrekisterissä erikseen luokiteltuna.

Toisaalta artiklan 1 kohdan a—c alakohdassa tarkoitettujen tietojen lisäksi rikosrekisteriin sisältyisi esityksessä ehdotetun rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 4 kohdan mukaan tieto rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistuksen tuomitsematta jättämisestä sekä 5 kohdan mukaan yh-

teisen vankeusrangaistuksen määräämisestä. Kyseisiä tietoja voidaan pitää artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina tuomion sisältöön liittyvinä tietoina (iv), vaikka näitä tietoja ei ole erikseen artiklan alakohdassa mainittu. Tiedot voidaan toimittaa toiselle jäsenvaltiolle myös artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla. Myös ECRIS-päätöksen 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa tiedon osittaisesta tai täydellisestä vapauttamisesta rikosoikeudellisesta vastuusta. Esityksen mukaan olisi perusteltua, että myös ehdotetun rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 4 ja 5 kohdan sisältämät tiedot toimitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle.

Vaikka esityksessä ehdotetaan rikosrekisteriin merkittävien tietojen muuttamista, artiklan 1 kohdan keskeinen merkitys puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä on siinä, että se tarkentaa, mitä tietoja toiseen jäsenvaltioon 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti toimitetaan.

Edellä esitetyn perusteella esityksessä ehdotetaan, että kaikista rikosrekisteriin merkityistä tiedoista ilmoitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle. Muutettavaksi ehdotetun rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 1—3 kohdassa ja 6 kohdassa luetellut tiedot olisivat kaikki artiklan 1 kohdan a—c alakohdan mukaisia tietoja, jotka olisi velvollisuus toimittaa toiselle jäsenvaltiolle. Kuten edellä on todettu, ehdotetun rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 7—13 kohtia pidettäisiin artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisina pakollisina rangaistuksen toimeenpanoa muuttavia myöhempiä päätöksiä koskevinä tietoina, jotka olisi myös velvollisuus toimittaa. Samoin edellä mainitun mukaisesti 2 §:n 3 momentin 4 ja 5 kohtia pidettäisiin tietoina, jotka on perusteltua toimittaa toiselle jäsenvaltiolle.

Koska rikosrekisteriin merkittäviä tietoja ehdotetaan muutettavaksi edellä mainituin tavoin, kaikki tiedot, jotka rikosrekisterin osalta ilmoitettaisiin toiselle jäsenvaltiolle, sisältyisivät rikosrekisteriin. Ilmoitettaviin tietoihin ei siis kuuluisi muutoin Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla olevia tietoja.

Ilmoitettavat tiedot poikkeaisivat artiklan 1 kohdassa luetelluista tiedoista siten, että a alakohdan oheisseuraamuksia koskevia tietoja ei toimitettaisi erikseen, vaan osana ran-

gaistuksia koskevia tietoja. Lisäksi edellä esitetyn mukaisesti toiseen jäsenvaltioon ei toimitettaisi turvaamistoimenpiteitä koskevia tietoja. Artiklan 1 kohdan a ja c alakohdan mukaisista tiedoista Oikeusrekisterikeskuksella ei olisi saatavilla henkilötodistuksen tyyppiä ja numeroa, sormenjälkiä taikka salatai lisänimiä koskevia tietoja. Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisista tiedoista rikosrekisteriin ei olisi merkitty vanhempien nimiä, rikospaikkaa ja oikeudenmenetyksiä. Näiden tietojen osalta Oikeusrekisterikeskuksella ei olisi velvollisuutta ilmoittaa tiedosta toiseen jäsenvaltioon, eikä niitä esityksen mukaan myöskään toimitettaisi toiseen jäsenvaltioon.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 3 § sisältäisi säännöksen, joka edellä selostetun mukaisesti määritteli toiselle jäsenvaltiolle luovutettavat rikosrekisterin tiedot. Mainitun 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin, että Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa toiselle jäsenvaltiolle rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentissa mainitut tiedot.

Lisäksi kuten edellä 4 artiklan perusteluissa on todettu, esityksessä ehdotetaan rikosrekisterin osalta, että rikosrekisterilain 8 §:ään otetaan viittaussäännös, jonka mukaan rikosrekisterin tietoja luovutetaan toiselle jäsenvaltiolle EU-rikosrekisterilain 5 §:n mukaisesti.

Sakkorekisteri

Kuten edellä on todettu, esityksessä ei ehdoteta sakkorekisteriin merkittävien tietojen muuttamista. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 51 §:n mukaan sakkorekisterin ote sisältää kaikki ne tiedot, joiden saamiseen pyynnön esittäjällä on oikeus. Tavanomaisesti sakkorekisterin otteelle merkitään tuomioistuimen tuomitsemien sakkojen osalta tuomitun henkilön nimi, henkilötunnus tai syntymäaika, kansalaisuus, tuomion antamispäivä, tuomioistuimen nimi, lainvoimaisuus, tekopäivä, syyksi luettu rikos, onko kyse päiväskoin tuomitusta sakosta, rikesakosta vai kurinpitosakosta, päiväsakkojen luku- ja rahamäärä sekä sakon kokonaismäärä, asian viite sekä perintätunnus.

Sakkorekisterin osalta artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisista **pakollisista tuomitua henkilöä koskevista tiedoista** (i) sakkorekisteriin ei merkitä syntymäpaikkaa, sukupuolta ja mahdollisia aikaisempia nimiä. Nämä tiedot olisivat kuitenkin Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla, jos ne olisi merkitty oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomion luonteeseen liittyvien tietojen* (ii) osalta sakkorekisteriin merkitään, onko ratkaisu lainvoimainen, mutta ei artiklan 1 kohdan a alakohdan pakollisiin tuomion luonteeseen liittyviin tietoihin kuuluvaa tietoa päivästä, jona päätös sai lainvoiman. Tämä tieto on kuitenkin Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyvien tietojen* (iii) osalta sakkorekisterin otteelle ei merkitä sovellettavan lain säännöksiä, mutta mainitut tiedot löytyvät sakkorekisterin tietojärjestelmästä.

Tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyviin tietoihin (iii) sisältyy myös rikoksen nimi tai oikeudellinen luokitus. Kuten edellä on todettu, puitepäätöksen mukaisessa tietojen vaihdossa oikeudellisella luokituksella on merkitystä tilanteissa, jossa ECRIS-päätöksen mukaisessa koodistossa, jota käytetään rikoksen nimeä ilmoitettaessa, ei löydy vastaavaa nimitystä. Tällöin toiselle jäsenvaltiolle ilmoitetaan rikoksen ECRIS-päätöksen mukainen yleisempi oikeudellinen luokitus. Koska esityksen mukaan sakkorekisteriin ei merkittäisi tietoja toisen jäsenvaltion tuomitsemista sakkorangaistuksista, sakkorekisteriin ei tulisi merkittäväksi myöskään tietoa toisen jäsenvaltion ilmoittamasta oikeudellisesta luokituksesta.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan *tuomion sisältöön liittyvistä tiedoista* (iv) sakkorekisteriin ei merkitä oheisseuraamuksia eikä turvaamistoimenpiteitä. Eri asia on, että menettämisseuraamuksia koskevat tiedot sisältyvät sakkorekisteriin omana asiaryhmänään. Sakkorekisterin sisältöä koskevan sakon täytäntöönpanosta annetun lain 47 §:n mukaan sakkorekisteriin merkitään täytäntöönpanon esteet ja muut täytäntöönpanotehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Puitepäätöksen

mukaiset rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset olisivat tällaisia tietoja. Ne voisivat koskea esimerkiksi armahdusta tai sakon muuntorangaistusta.

Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisia **valinnaisia tietoja** ei merkitä sakkorekisteriin, joten niitä ei ole velvollisuutta toimittaa toiseen jäsenvaltioon. Esityksessä on kuitenkin pidetty perusteltuna, että tuomion viitenumero toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon. Artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisia lisätietoja ei myöskään merkitä sakkorekisteriin lukuun ottamatta tuomitun henkilötunnusta.

Kuten edellä on todettu rikosrekisterin osalta, myös sakkorekisterin osalta artiklan 1 kohdan keskeinen merkitys puitepäätöksen mukaisessa yhteistyössä on siinä, että se tarkentaa, mitä tietoja toiseen jäsenvaltioon 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti toimitetaan.

Esityksen mukaan sakkorekisterin osalta Suomen ollessa tuomiojäsenvaltio Oikeusrekisterikeskus toimittaisi kansalaisuusjäsenvaltiolle artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat saatavissa sakkorekisteristä, sakon täytäntöönpanosta annetun lain 48 §:n mukaisesti väestön keskusrekisteristä tai muusta tietojärjestelmästä. Nämä tiedot olisivat ensinnäkin artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaiset pakolliset tiedot sillä poikkeuksella, että sakkorekisterissä ei olisi tietoa syntymäpaikasta (kaupunki ja valtio), sukupuolesta, mahdollisista aikaisemmista nimistä, päivästä, jona päätös sai lainvoiman, sovellettavista lain säännöksistä, lisärangaistuksista ja turvaamistoimenpiteistä. Näistä tiedoista syntymäpaikkaa, sukupuolta, mahdollisia aikaisempia nimiä, päivää, jona päätös sai lainvoiman sekä sovellettavista lain säännöksistä koskevat tiedot ovat kuitenkin pääsääntöisesti saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä. Päivästä, jolloin päätös sai lainvoiman, saataisiin tieto, jos tuomioistuimien tekisi tästä ratkaisuilmoitusjärjestelmään merkinnän. Jos tiedot ovat Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla, myös nämä tiedot toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon.

Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisista valinnaisista tiedoista toimitettaisiin tuomion viitenumero ja c alakohdan mukaisista lisätiedoista tuomitun henkilötunnus. Tieto tuo-

mion viitenumerosta olisi saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä. Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti Oikeusrekisterikeskus voisi toimittaa muitakin rikostuomioita koskevia tietoja, jotka on kirjattu sakkorekisteriin. Koska sakkorekisteri on pääasiallisesti täytäntöönpanoa palveleva rekisteri, se sisältää myös täytäntöönpanoon liittyviä tietoja, kuten tiedot suoritetuista täytäntöönpanotoimenpiteistä ja kertyneistä rahamääristä. Esityksessä on katsottu, ettei tällaisia tietoja ole tarpeellista toimittaa toisille jäsenvaltiolle. Tällaisia täytäntöönpanoon liittyviä tietoja ei myöskään pääsääntöisesti merkitä muille viranomaisille annettavaan sakkorekisterin otteeseen.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 3 § sisältäisi säännöksen, joka edellä selostetun mukaisesti määrittäisi toiselle jäsenvaltiolle luovutettavat sakkorekisterin tiedot. Koska sakan täytäntöönpanosta annetun lain 47 § sisältää vain yleisluonteisen säännöksen siitä, mitä tietoja sakkorekisteriin merkitään, eikä perusteltuna ole pidetty, että toiselle jäsenvaltiolle luovutettaisiin kaikkia sakkorekisteriin merkittyjä muun muassa täytäntöönpanoa koskevia tietoja, esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 3 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa määriteltäisiin sakkorekisterin osalta yksityiskohtaisesti, mitä tietoja toiseen jäsenvaltioon toimitetaan.

Tiedot rikosrekisteriin ja sakkorekisteriin siirtyvät pääasiallisesti tuomiolauselmajärjestelmästä, joka on osa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010), jäljempänä *oikeustietojärjestelmälaki*, tarkoitettua ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmää. Rikosrekisterilain 2 a §:n mukaan tuomioistuimen on ilmoitettava rikosrekisteriin merkittävästä ratkaisusta merkitemällä sitä koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Sakkorekisterin osalta vastaava säännös sisältyy sakan täytäntöönpanosta annetun lain 4 §:ään. Tuomioistuimen ilmoituksen tulee sisältää kaikki rikosrekisterin ja sakkorekisterin kannalta tarpeelliset tiedot. Oikeustietojärjestelmälain 10 §:n mukaan henkilöstä saa perustietona tallentaa henkilön nimen, henkilötunnuksen tai, jos sitä ei ole käytettävissä,

tiedot syntymäajasta ja -paikasta, tiedot osoitteesta ja puhelinnumerosta tai muista yhteystiedoista sekä muut tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot.

Esityksessä ehdotettu rikosrekisteriin merkittävien tietojen laajentaminen tulisi edellyttämään, että oikeustietojärjestelmälain 10 §:n mukaisina perustietoina tulisi tallentaa 10 §:ssä lueteltujen perustietojen lisäksi kansalaisuus, sukupuoli ja aikaisemmat nimet. Myös sakkorekisterin osalta on tärkeää, että nämä tiedot merkitään ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Niiden osalta, joilla on suomalainen henkilötunnus, tiedot olisivat saatavissa suoraan väestörekisteritiedoista. Näitä tietoja voidaan pitää 10 §:ssä tarkoitettuina tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisina tietoina, eikä niiden lisääminen perustietoihin näin ollen edellytä oikeustietojärjestelmälain 10 §:n muuttamista. Kansalaisuutta ja sukupuolta koskevat tiedot talletetaan jo nykyjärjestelmässä perustietoihin. Oikeusrekisterikeskus voi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä huolehtia ohjeistuksella, että tuomioistuimet merkitsevät rikosrekisterin kannalta riittävät tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Lisäksi Oikeusrekisterikeskuksen tulee huolehtia, että itse tietojärjestelmä luodaan sellaiseksi, että se muistuttaa välttämättömien tietojen tallentamisesta järjestelmään.

ECRIS-päätös

Myös ECRIS-päätös sisältää tietojen toimittamista koskevia säännöksiä. ECRIS-päätöksen 4 artikla edellyttää, että rikoksen nimikettä tai sen oikeudellista luokitusta, sovellettavaa lainkohtaa, rangaistusta, oheisuraamuksia, turvaamistoimenpiteitä ja tuomion täytäntöönpanoon liittyviä muutoksia koskevia myöhempiä päätöksiä toimitettaessa on käytettävä ECRIS-päätöksen liitteissä A ja B olevia koodeja. ECRIS-päätöksen liitteessä A on rikosnimikkeiden luokittelua koskeva yhteinen taulukko. Taulukon mukaiset koodit vastaavat kutakin tietojen siirrossa tarkoitettua rikosnimikettä. Jos

rikos ei vastaa mitään erityistä alaluokkaa, käytetään vastaavan tai lähimmän rikosnimikkeen yleisluonteista koodia (avoin luokka). Jos tällaista nimikettä ei ole, käytetään koodia muut rikokset. ECRIS-päätöksen liitteessä B on taas seuraamusten ja toimenpiteiden luokittelua koskeva yhteinen taulukko. Jos seuraamus tai toimenpide ei vastaa mitään erityistä alaluokkaa, käytetään vastaavan tai lähimmän seuraamus- tai toimenpidenimikkeen yleisluonteista koodia (avoin luokka). Jos tällaista nimikettä ei ole, käytetään koodia muut seuraamukset ja toimenpiteet. ECRIS-päätöstä sovellettaisiin myös tältä osin suoraan sekä rikosrekisteristä että sakkorekisteristä toimitettaviin tietoihin, eikä esityksessä ehdoteta koodien käytöstä erillisiä säännöksiä kansalliseen lakiin.

ECRIS-päätöksen liitteeseen B sisältyvä taulukko sisältää koodit hyvin monenlaisille seuraamuksille ja toimenpiteille, joiden katsotaan kuuluvan puitepäätöksen soveltamisalaan eri jäsenvaltioissa. Suomessa taulukon sisältämiä seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevia tietoja toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon siltä osin kuin puitepäätös tätä edellyttäisi. Esimerkiksi menetetyksi tuomitsemista koskevat päätökset sisältyvät liitteeseen B sisältyvään taulukkoon, joten niitä koskevien tietojen toimittamiseen olisi erityinen koodi. Myös lähestymiskiellolle, ajoikiellolle, metsästyskiellolle ja eläintenpitoikiellolle on koodit mainitussa taulukossa, mutta näitä ei käytettäisi, sillä Suomen osalta puitepäätös ei velvoittaisi toimittamaan kyseisiä tietoja toiseen jäsenvaltioon.

ECRIS-päätös sisältää lisäksi joitakin täydentäviä säännöksiä tietojen toimittamisesta toiseen jäsenvaltioon. ECRIS-päätöksen 4 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat myös antaa saatavissa olevia tietoja, jotka koskevat teon täyttymisasetta ja tekijän osallisuutta sekä tapauksen mukaan osittaista tai täydellistä vapauttamista rikosoikeudellisesta vastuusta tai rikoksen uusimista. ECRIS-päätöksen liitteeseen A sisältyvä rikosnimikkeiden luokittelua koskeva taulukko sisältää koodit näille tiedoille. Mainitut tiedot ilmenevät rikosrekisteristä tai sakkorekisteristä joko rikosnimikkeestä tai sovelletuista lainkohdista. Niiden toimittaminen toiseen jäsenvaltioon ei merkitsisi laa-

jennusta toimitettaviin tietoihin, vaan kyse olisi toimitettavan tiedon yksilöimisestä koodilla. Mainittuja kooditettuja tietoja toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon, jos tiedot jo muutoinkin sisältyisivät toimitettaviin tietoihin.

Lisäksi ECRIS-päätöksen 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarvittaessa toimitettava käytettävissä olevia tietoja seuraamuksen tai toimenpiteen täytäntöönpanon luonteesta ja/tai edellytyksistä liitteessä B olevien tietojen mukaisella tavalla. Myös tällä tavoin kooditettuja tietoja toimitettaisiin toiseen jäsenvaltioon, jos tiedot jo muutoinkin sisältyisivät toimitettaviin tietoihin.

ECRIS-päätös sisältää koodin myös muuhun kuin rikokseen liittyvää päätöstä koskevalle tiedolle. ECRIS-päätöksen mukaan tällainen päätös merkitään ainoastaan tapauksissa, joissa se jäsenvaltio, jonka kansalainen asianomainen henkilö on, antaa vapaaehtoisesti tiedon tällaisesta päätöksestä vastatesaan rikosasioissa annettuja tuomioita koskevaan pyyntöön.

Säilytysrekisteri

Artiklan 2 kohta täydentää 5 artiklan määrittelemää kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen tietojen säilyttämismenettelyä. Kohdan mukaan kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on säilytettävä kaikki 1 kohdan a ja b alakohdassa lueteltuja seikkoja koskevat tiedot, jotka se on saanut 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaisista edelleen lähettämistä varten. Se voi samaa tarkoitusta varten säilyttää 1 kohdan c alakohdassa ja 1 kohdan toisessa alakohdassa lueteltuja seikkoja koskevat tiedot. Kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisella on siis velvollisuus säilyttää pakolliset ja valinnaiset tiedot, mutta lisätietojen ja muiden tietojen säilyttäminen on harkinnanvaraista.

Esityksen mukaan perusteltua olisi, että Suomessa ehdotetussa säilytysrekisterissä säilytettäisiin kaikki toisen jäsenvaltion toimittamat artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitettut pakolliset, valinnaiset ja lisätiedot. Vaikka näistä tiedoista osa on sellaisia, jotka eivät Suomessa kuulu rikosrekisteriin merkit-

täviin tietoihin, niiden säilyttämistä on pidetty perusteltuna sen vuoksi, että tiedoilla voi olla keskeinen merkitys toisen jäsenvaltion viranomaisille. Esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisille sormenjälkitietojen saaminen on merkityksellistä henkilön tunnistamista varten. Säilytysrekisterin tarkoituksena on nimenomaan säilyttää tietoja toisille jäsenvaltioille toimittamista varten. Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla toiset jäsenvaltiot voivat toimittaa Suomeen myös muita kuin artiklan a—c alakohdissa tarkoitettuja tietoja, jotka on kirjattu rikosrekisteriin. Esityksen mukaan näistä tiedoista säilytettäisiin ne tiedot, jotka voidaan rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentin mukaan merkitä rikosrekisteriin.

Esityksen mukaan Suomessa säilytysrekisterissä säilytettävät tiedot määriteltäisiin EU-rikosrekisterilain 9 §:ssä. Säilytettäviin tietoihin kuuluisivat myös ECRIS-päätöksen 4 artiklan mukaiset koodit, joiden ei voida katsoa merkitsevän laajennusta säilytettäviin tietoihin, vaan kyse olisi säilytettävän tiedon yksilöimisestä koodeilla.

Tietojen toimittamistapa

Artiklan 3 kohdan mukaan 7 kohdan mukaisen määräajan päättymiseen saakka niiden jäsenvaltioiden keskusviranomaisten, jotka eivät ole antaneet 6 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta, on toimitettava kaikki tiedot 4 artiklan mukaisesti, pyynnöt 6 artiklan mukaisesti ja vastaukset 7 artiklan mukaisesti sekä muut asiaa koskevat tiedot millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen merkintä ja jonka avulla vastaanottavan jäsenvaltion keskusviranomainen pystyy toteamaan niiden aitouden. Mainittu menettely koskee siis tilannetta, jossa jäsenvaltio ei vielä toimita tietoja sähköisesti standardimuodossa.

Artiklan 3 kohdassa todetaankin lisäksi, että artiklan 7 kohdan mukaisen määräajan päätyttyä jäsenvaltioiden keskusviranomaisten on toimitettava tiedot standardoidussa sähköisessä muodossa.

Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto vahvistaa 3 kohdassa tarkoitetun vakioimuodon ja muut toimet jäsenvaltioiden keskusviranomaisten välisen tuomioita koskevan tieto-

jenvaihdon järjestämiseksi ja helpottamiseksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen asiaa koskevien menettelyjen mukaisesti 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

Muihin tällaisiin toimiin kuuluvat kaikkien sellaisten välineiden määrittäminen, joilla mahdollistetaan toimitettujen tietojen ymmärtäminen ja konekääntäminen (a alakohhta); niiden toimien määrittäminen, joilla tietoja voidaan vaihtaa sähköisesti, erityisesti käytettävien teknisten standardien osalta, sekä tarvittaessa sovellettavat vaihtomenettelyt (b alakohhta); ja liitteenä olevaan lomakkeeseen mahdollisesti tehtävät muutokset (c alakohhta).

Artiklan 5 kohdan mukaan jos ja niin kauan kuin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu toimitustapa ei ole käytettävissä, sovelletaan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa. Kyseisen alakohdan mukaan tiedot on siis toimitettava millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen merkintä ja jonka avulla vastaanottavan jäsenvaltion keskusviranomainen pystyy toteamaan niiden aitouden.

Artiklan 6 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on tehtävä tarvittavat tekniset mukautukset voidakseen käyttää standardimuotoa ja siirtää tietoja sähköisesti standardimuodossa muihin jäsenvaltioihin. Jäsenvaltion on ilmoitettava neuvostolle päivämäärä, josta lähtien se voi toimittaa tietoja standardimuodossa.

Artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä edellä 6 kohdassa tarkoitetut tekniset mukautukset kolmen vuoden kuluessa päivästä, jona rikostuomioita koskevan sähköisen tietojenvaihdon standardimuoto ja muut toimet hyväksytään.

Ehdotetun EU-rikosrekisterilain 7, 16, 17 ja 21 §:ssä on otettu huomioon, että tiedot toimitetaan tai toimitetaan pääsääntöisesti sähköisessä muodossa.

12 artikla. *Suhde muihin oikeudellisiin välineisiin.* Artiklassa määritellään puitepäätöksen suhde muihin oikeudellisiin välineisiin. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden välisten suhteiden osalta tässä puitepäätöksessä täydennetään eurooppalaisen oikeusapuasopimuksen 13 artiklan sekä sopimukseen liitettyjen, 17 päivänä maaliskuuta 1978 ja 8 päivänä marraskuuta 2001 tehtyjen lisäpöytäkirjojen säännöksiä sekä vuoden

2000 sopimusta ja siihen 16 päivänä loka-kuuta 2001 liitettyä pöytäkirjaa.

Puitepäättös ei kumoa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaista menettelyä, vaan täydentää sitä. Kuten edellä on todettu, esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että Suomessa Oikeusrekisterikeskus vastaisi toisesta jäsenvaltiosta tehtyyn rikosrekisteritietojen koskevaan pyyntöön aina ehdotetun EU-rikosrekisterilain 14 §:ssä säädetyillä edellytyksillä. Näin ollen jos Suomen ollessa pyynnön vastaanottava jäsenvaltio, Suomi ei enää pääsääntöisesti soveltaisi eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaista menettelyä.

Artiklan 2 kohdan mukaan puitepäätöksessä jäsenvaltiot luopuvat oikeudestaan vedota keskinäisissä suhteissaan mahdollisiin varauksiin, joita ne ovat tehneet eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklaan. Suomi ei ole tehnyt varaumaa mainittuun artiklaan.

Artiklan 3 kohdan mukaan puitepäättös korvaa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan määräykset, sellaisena kuin yleisopimus on täydennettynä siihen 17 päivänä maaliskuuta 1978 liitetyn lisäpöytäkirjan 4 artiklalla. Puitepäättös korvaa 22 artiklan määräykset niiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, jotka ovat toteuttaneet puitepäätöksen noudattamiseksi välttämättömät toimenpiteet, kuitenkin viimeistään 27 päivästä huhtikuuta 2012 alkaen. Tämä ei kuitenkaan rajoita kyseisten määräysten soveltamista jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisissä suhteissa.

Kuten edellä on todettu, eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaista menettelyä ei enää sovellettaisi jäsenvaltioiden välillä, vaan puitepäätöksen mukainen menettely olisi tältä osin itsenäinen. Eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 22 artiklan mukaista menettelyä kuitenkin sovellettaisiin nykyisen käytännön mukaisesti suhteessa niihin sopimusvaltioihin, jotka eivät ole jäsenvaltioita.

Artiklan 4 kohdan mukaan päätös 2005/876/YOS rikosrekisteritietojen vaihtamisesta kumotaan. Puitepäättös sisältää kaikilta osin päätöksen sisällön korvaavat säännökset, eikä sen soveltaminen jatkossa ole tarpeellista.

Artiklan 5 kohdan mukaan puitepäättös ei vaikuta jäsenvaltioiden keskinäisissä kahden- tai monenvälisissä sopimuksissa olevien edullisempien säännösten soveltamiseen.

Tältä osin Suomen osalta keskeistä on, että pohjoismaiden välillä sovelletaan asetusta Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosrekisterin pitämisessä. Asetuksen 1 §:n mukaan Suomessa merkitään rikosrekisteriin Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan rikosrekisteriä pitävän viranomaisen ilmoittamat tiedot sellaisesta Suomen kansalaiselle tai Suomessa pysyvästi asuvalle ulkomaalaiselle tuomitut rangaistukset, jotka vastaavat rikosrekisteriin merkittävää seuraamusta. Vastaavasti asetuksen 5 §:n mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on ilmoitettava Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan rikosrekisteriä pitävälle viranomaiselle rekisteriin merkityt tiedot, jotka koskevat mainitun maan kansalaiselle tai pysyvästi mainitussa maassa asuvalle ulkomaalaiselle tuomittua seuraamusta tai sen täytäntöönpanoa. Asetuksen 6 §:n mukaan Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan tuomioistuimelle tai syyttäväviranomaiselle on pyynnöstä annettava Suomen rikosrekisteristä rikosrekisterin ote vireillä olevaa asiaa varten.

Asetuksen mukainen menettely jää voimaan ainakin suhteessa Norjaan ja Islantiin, jotka eivät ole jäsenvaltioita. Suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan voidaan katsoa, että menettely jäisi voimaan siltä osin kuin se on edullisempi kuin puitepäätöksen mukainen menettely. Menettelyä voidaan pitää laajempänä siltä osin kuin se koskee myös pysyviä asukkaita, eikä vain kansalaisia. Menettelyä voidaan sitä vastoin pitää suppeampana erityisesti siksi, että se ei sisällä sähköistä tiedonvaihtoa valtioiden välillä. Lisäksi menettelyssä säilytetään tietoja vain jos ne ovat sellaisia, joita merkitään kansalliseen rikosrekisteriin. Puitepäätöksen mukaan tietoja tulee säilyttää laajemmin muille jäsenvaltioille edelleen toimittamista varten.

Suomessa ei ole tässä vaiheessa tiedossa, miten Ruotsi ja Tanska tulevat menettelemään tältä osin. Lähtökohtana voitaneen pitää, että suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan asetuksen mukainen menettely jäisi voimaan pysyvien asukkaiden osalta, mutta muilta osin

sovellettaisiin puitepäättöksen mukaisia menettelyjä.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilain 4 §:ään otettaisiin säännös lain suhteesta pohjoismaita koskevaan sääntelyyn.

13 artikla. *Täytäntöönpano.* Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla tästä puitepäättöksestä aiheutuvat jäsenvaltioiden velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan 3 kohdan mukaan näiden tietojen perusteella komissio esittää 27 päivään huhtikuuta 2015 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän puitepäättöksen soveltamisesta ja liittää siihen tarvittaessa säädösehdotuksia.

14 artikla. *Voimaantulo.* Artiklan mukaan puitepäättös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu virallisessa lehdessä.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälä sisältäisi EU-rikosrekisterilain soveltamisalaa koskevan säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaan EU-rikosrekisterilaissa säädettäisiin rikos- ja sakkorekisterin tietojen toimittamisesta Suomesta siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on (*kansalaisuusjäsenvaltio*). Laissa säädettäisiin myös toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien rekisteritietojen säilyttämisestä Suomessa.

Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan EU-rikosrekisterilaissa säädettäisiin 1 momentis-

sa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella rikosasian käsittelyä varten tai yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi. Vastaavasti laissa säädettäisiin myös tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä vastaisi puitepäättöksessä tarkoitettuna keskusviranomaisena toimiva Oikeusrekisterikeskus.

Pykälä perustuu puitepäättöksen 1 ja 3 artiklan sisältöön.

Esityksen mukaan EU-rikosrekisterilaissa käytetään käsitettä tietojen toimittaminen, kun kyse olisi laissa tarkoitettua tietojen yleisestä toimittamisesta kansalaisuusjäsenvaltioon. Käsitettä tietojen luovuttaminen käytetään, kun kyse on tietojen luovuttamisesta toisen jäsenvaltion yksittäisen pyynnön perusteella taikka yhdessä sekä tietojen yleisestä toimittamisesta että tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella.

2 §. *Määritelmät.* Pykälä sisältää rikosasian käsittelyn, säilytysrekisterin ja rekisterin määritelmät. Pykälän 1 kohdan *rikosasian käsittelyn* määritelmä perustuu puitepäättöksen 2 artiklan b kohtaan, jonka mukaan tällä tarkoitetaan esitutkintaa, varsinaista oikeudenkäyntiä ja tuomion täytäntöönpanoa. Lisäksi määritelmään on lisätty syyteharkinta, jonka voidaan katsoa perustellusti olevan osa rikosasian käsittelyä. Lisäyksen ei voida katsoa olevan ristiriidassa puitepäättöksen kanssa.

Pykälän 2 kohdassa määritellään *säilytysrekisteri*, joka siis perustetaan EU-rikosrekisterilailla. Säilytysrekisterillä tarkoitetaan rekisteriä, johon EU-rikosrekisterilain mukaisesti merkitään tiedot Suomen kansalaisia koskevista toisessa jäsenvaltiossa annetuista ja sen rekisteriin kirjatuihin rikostuomioistuinten lainvoimaisista tuomioista. Puitepäättös ei edellytä tällaisen rekisterin perustamista, vaan ainoastaan sitä, että toisen jäsenvaltion toimittamat tiedot säilytetään kansalaisuusjäsenvaltiossa. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että tietojen säilyttämisvelvollisuus täytettäisiin perustamalla säilytysrekisteri.

Pykälän 3 kohdan määritelmän mukaan *rekisterillä* tarkoitetaan ensinnäkin toisen jä-

senvaltion rekisteriä, johon kirjataan tiedot rikostuomioista mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi määritelmässä on selvennetty, että Suomessa tällaisia rekistereitä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri ja säilytysrekisteri. Säännös perustuu puitepäättöksen 2 artiklan c kohtaan.

3 §. Luovutettavat tiedot. Pykälässä määritellään ne tiedot, jotka Oikeusrekisterikeskus voi EU-rikosrekisterilain mukaisesti luovuttaa rikosrekisteristä, sakkorekisteristä ja säilytysrekisteristä.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa mainituista rekistereistä tietoja siltä osin kuin ne koskevat tuomioistuinten lainvoimaisia päätöksiä luonnollisen henkilön tuomitsemisesta rikoksesta. Mainittu säännös perustuu puitepäättöksen 2 artiklan 2 kohtaan.

Puitepäättöksen mukaisesti lain soveltamisalaan eivät siis kuuluisi muut kuin tuomioistuinten päätökset. Sakkorekisterin osalta tämä tarkoittaa, että soveltamisalaan kuuluisivat ne rekisteriin sisältyvät tuomiot, jotka ovat tuomioistuimen tuomitsemia päivasakoin vahvistettua sakkoa, rikesakkoa ja kurinpitotosakkoa koskevia tuomioita. Kurinpitotosakot kuuluvat puitepäättöksen soveltamisalaan siltä osin kuin ne on tuomittu sotilas oikeudenkäyntilain mukaisessa menettelyssä käsitellen syytteen perusteella. Oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen järjestyssakot taikka uhkasakot eivät kuuluisi lain soveltamisalaan, sillä ne eivät ole rikostuomioita. Puitepäättöksen mukaisesti lain soveltamisalaan eivät siis myöskään kuuluisi rikosrekisteriin tai sakkorekisteriin sisältyvät tuomiot, jotka eivät vielä ole lainvoimaisia, eivätkä oikeushenkilöä koskevat tuomiot.

Pykälän 2 momentissa määritellään tarkemmin, mitä rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tietoja Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa. Edellytyksenä on, että kyse on 1 momentissa tarkoitetuista tiedoista. Momentin 1 kohdan mukaan rikosrekisterin osalta Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa kaikki rikosrekisteriin merkityt tiedot. Vastaavasti momentin 4 kohdan mukaan säilytysrekisterin osalta Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa kaikki säilytysrekisteriin merkityt tiedot.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan sakkorekisterin osalta on sitä vastoin erikseen määritelty, mitä tietoja rekisteristä voidaan luovuttaa. Tämä johtuu siitä, että sakkorekisteri on lähinnä täytäntöönpanoa palveleva rekisteri, joka sisältää myös täytäntöönpanotoimia koskevia tietoja, joita ei ole katsottu tarpeelliseksi toimittaa toisille jäsenvaltioille.

Lisäksi, koska sakkorekisteri ei sisällä kaikkia puitepäättöksen 11 artiklan edellyttämiä pakollisia tietoja, 3 kohdassa on määritelty, että osa tiedoista, jotka koskevat sakkorekisteriin merkittyjä ratkaisuja, toimitetaan oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä. Säännöksen tavoitteena on, että toiselle jäsenvaltiolle toimitetaan sakkorekisteriin merkittyjen ratkaisujen osalta samat tiedot kuin rikosrekisterin osalta. Tämän takia osa tiedoista toimitetaan ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä, eikä suoraan sakkorekisteristä.

4 §. Suhde muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Pykälä sisältäisi säännökset EU-rikosrekisterilain suhteesta muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun kansainväliseen oikeusapuun sovelletaan ensinnäkin rikosoikeusapulain säännöksiä. Kuten edellä on todettu, tämä koskisi muun muassa rikosoikeusapulain kieltäytymisperusteita, joita voitaisiin soveltaa yksittäisiin rekisteripyyntöihin. Myös esimerkiksi rikosoikeusapulain 27 §:n salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta sekä tietojen käyttöä koskevia rajoituksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun oikeusapuun.

Lisäksi pykälän 1 momentin mukaan EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun oikeusapuun sovellettaisiin, mitä siitä erikseen säädetään tai Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään.

Pykälän 2 momentin mukaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosrekisterin pitämisessä voidaan soveltaa EU-rikosrekisterilain estämättä, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään. Pohjoismaiden yhteistoimintaa koskeva sääntely sisältyy Suomen ja muiden pohjoismaiden

yhteistoiminnasta rikosrekisterin pitämisessä annettuun asetukseen. Puitepäättöksen 12 artiklan 5 kohdan mukaan asetusta voitaisiin soveltaa, jos sen säännökset ovat edullisemmat kuin puitepäättöksen. Puitepäättöksen 12 artiklan 5 kohdan perusteluissa on käsitelty sitä, miltä osin asetusta jatkossa sovellettaisiin.

Pykälän 3 *momentti* sisältää viittaussäännöksen, jonka mukaan, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon, luovuttamiseen ja suojaamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia. EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 36 §:n 1 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (681/2010).

2 luku **Rekisteritietojen toimittaminen Suomesta tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon**

5 §. Rikos- ja sakkorekisteritietojen toimitaminen tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon. Pykälässä säännellään se, miten Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava rikos- ja sakkorekisteritietoja tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon.

Pykälän 1 *momentin* mukaan Oikeusrekisterikeskus toimittaa Suomessa annetusta toisen jäsenvaltion kansalaista koskevasta ratkaisusta, josta on tehty merkintä rikos- tai sakkorekisteriin, tiedon sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen tuomittu henkilö on. Tiedot tulee toimittaa viipymättä. Ratkaisusta toimitettavat tiedot on määriteltävä EU-rikosrekisterilain 3 §:ssä. Jos on tiedossa, että tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, tiedot on toimitettava kaikille kansalaisuusjäsenvaltioille, vaikka tuomittu olisi myös Suomen kansalainen.

Pykälän 2 *momentti* sisältää Oikeusrekisterikeskukselle asetetun velvoitteen ilmoittaa viipymättä kansalaisuusjäsenvaltiolle myös rikos- tai sakkorekisteriin tehdyn merkinnän muutoksesta tai poistamisesta.

Pykälän 3 *momentti* sisältää säännökset lisätietojen toimittamisesta kansalaisuusjäsenvaltioon. Lisätietoina voitaisiin pyytää muun muassa jäljennöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ratkaisuksista. Tarkoituksena kuitenkin on, että näitä tietoja ei pyydetäisi säännönmukaisesti, vaan vain yksittäisissä tapauksissa.

Pykälän 1—3 momentti perustuu puitepäättöksen 4 artiklan 2—4 kohtaan.

Pykälän 4 *momentti* toistaa sakon täytännönpäätöksen annetun lain 50 §:n 2 momentin sisällön, jonka mukaan sakkorekisterin tietoja ei saa luovuttaa sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julkistamisesta tai antamisesta.

6 §. Tietojen edelleen luovuttaminen. Pykälässä säädetäisiin 5 §:n nojalla kansalaisuusjäsenvaltioon toimitettujen tietojen luovuttamisesta edelleen toiseen valtioon. Pykälän mukaan toimittaessaan tietoja 5 §:n mukaisesti, Oikeusrekisterikeskuksen tulee ilmoittaa että toimitettuja tietoja saadaan luovuttaa edelleen toiselle valtiolle ainoastaan rikosasian käsittelyä varten taikka yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi.

Pykälä perustuu puitepäättöksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohtaan. Mainittu säännös kuitenkin koskee tietojen edelleen luovuttamista erityisesti toiseen jäsenvaltioon. Esityksessä on kuitenkin pidetty perusteltuna, että säännös koskisi myös luovuttamista muihin kuin jäsenvaltioihin.

7 §. Tietojen toimittamistapa. Pykälässä säädetäisiin 5 §:n nojalla kansalaisuusjäsenvaltioon toimitettujen tietojen toimittamisesta. Pykälän mukaan rikos- ja sakkorekisterin tiedot toimitettaisiin toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle sähköisessä muodossa.

Säännös perustuu puitepäättöksen 11 artiklan 3 kohtaan.

Jos yhteistyön alkaessa jostain syystä sähköinen toimittaminen ei olisi mahdollista, tulisi tiedot toimittaa voimassaolevan lainsäädännön mukaisin menettelyin. EU-rikosrekisterilain 23 §:ään sisältyvä voimaantulosäännös mahdollistaisi tällaisen menettelyn.

3 luku **Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien tietojen säilyttäminen**

8 §. Säilytysrekisterin käyttötarkoitus. Pykälässä säädetäisiin 2 §:ssä määritellyn säilytysrekisterin käyttötarkoituksesta.

Pykälän mukaan säilytysrekisteriä pidettäisiin tietojen säilyttämistä varten, jotta tiedot voidaan luovuttaa edelleen toisiin jäsenvaltioihin. Lisäksi säilytysrekisteriä pidettäisiin, jotta tietoja voidaan luovuttaa myös Suomen viranomaisille tai jotta tiedot voidaan merkitä rikosrekisteriotteelle. EU-rikosrekisterilain 11 § sisältäisi tarkemmat säännökset, miten tietoja voidaan luovuttaa jäsenvaltioille tai Suomen viranomaisille taikka merkitä rikosrekisteriotteelle.

Pykälä perustuu puitepäättöksen 2 artiklan a kohtaan sekä 5 artiklan 1 kohtaan.

9 §. Säilytysrekisterin tietosisältö. Pykälässä määritellään, mitä tietoja säilytysrekisteriin merkitään.

Pykälän 1 momentissa luetellaan yksityiskohtaisesti toisen jäsenvaltion toimittamat Suomen kansalaista koskevat säilytysrekisteriin merkittävät tiedot. Nämä tiedot olisivat kaikki puitepäättöksen 11 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetut pakolliset, valinnaiset ja lisätiedot. Momentin 7 kohdan mukaan säilytysrekisteriin voidaan merkitä puitepäättöksen sanamuodosta poiketen sekä rikoksen nimi että tarvittaessa oikeudellinen luokitus. Tarkoituksenmukaisena on pidetty, että rekisteriin voitaisiin merkitä esimerkiksi sekä tiedot toimittaneen jäsenvaltion kielellä rikoksen nimi että suomen kielellä oikeudellinen luokitus.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedot merkitään säilytysrekisteriin sellaisina ja siltä osin kun toinen jäsenvaltio on ne toimittanut. Puitepäättöksen 11 artiklan ei voida katsoa velvoittavan kaikkien 1 momentissa lueteltujen tietojen toimittamiseen, joten tiedot merkitäisiin siltä osin kuin ne olisi saatu Suomeen. Lisäksi tiedot toimitettaisiin ECRIS-päättöksen mukaisesti kooditettuina, joten ne merkittäisiin säilytysrekisteriin tässä toimitamismuodossa.

Pykälän 2 momentissa säädetään lisäksi, että jos jäsenvaltio on toimittanut muita kuin 1 momentissa mainittuja tietoja, ne merkitään

säilytysrekisteriin, jos tiedot voitaisiin rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin nojalla merkitä rikosrekisteriin. Tällainen muiden tietojen toimittaminen on mahdollista puitepäättöksen 11 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla.

Pykälän 3 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa pyytää tiedot toimittaneelta jäsenvaltiolta lisätietoina jäljennökset kyseessä olevista tuomioista, tiedot niistä seuranneista toimenpiteistä sekä muut tarvittavat lisätiedot. Lisätietoja tulisi pyytää vain yksittäistapauksessa, kun tarkemmat tiedot ovat tarpeellisia Suomen viranomaisten tehtävien suorittamiseen. Säännös perustuu puitepäättöksen 4 artiklan 4 kohtaan.

Pykälän 4 momentin mukaan, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio on asettanut ehtoja tietojen käytölle, tästä on tehtävä merkintä säilytysrekisteriin. Puitepäättöksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaan tällainen ehtojen asettaminen on mahdollista ja toisen jäsenvaltion asettamia ehtoja tulee Suomessa noudattaa. Tämän johdosta perustelluksi on katsottu, että ehtojen asettamisesta tehdään merkintä säilytysrekisteriin.

EU-rikosrekisterilain 10 §:n 2 momentin mukaan vastaava merkintä tehtäisiin myös rikosrekisteriin, jos tiedot on siirretty sinne säilytysrekisteristä. Lisäksi EU-rikosrekisterilain 11 §:n 4 momentissa säädetäisiin tietojen luovuttamisesta säilytysrekisteristä, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio olisi asettanut tietojen luovuttamisen estäviä ehtoja.

10 §. Tietojen siirtäminen rikosrekisteriin. Pykälässä säädetään siitä, miltä osin säilytysrekisterin tiedot merkitään rikosrekisteriin.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus merkitsee tiedot rikosrekisteriin, jos rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Tiedot siis merkitäisiin aina kuin se rikosrekisterilain mukaan olisi mahdollista. Mainittu rikosrekisterilain säännöksen mukaan tiedot voidaan merkitä, jos Suomen kansalainen olisi toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen. Esityksessä ehdotetaan, että mainittu rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentti sisältäisi myös nyt rikosrekisteriasetuksen 3 §:ssä olevan säännöksen, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskus harkitsee, vas-

taako ulkomailla tuomittu seuraamus sellaista seuraamusta, joka rikosrekisterilain 2 §:n nojalla merkittäisiin Suomessa rikosrekisteriin.

Pykälän 2 momentin mukaan rikosrekisteriin tulee merkitä myös 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ehto. Tällä tarkoitettaisiin ehtoa, jolla tiedot toimittanut jäsenvaltio on asettanut rajoituksia tietojen käytölle. Jos tiedot toimittanut jäsenvaltio olisi asettanut puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaisesti ehdon siitä, että tietoja ei saa toimittaa edelleen toiseen jäsenvaltioon, tätä ei kuitenkaan voisi pitää esteenä tietojen merkitsemiselle rikosrekisteriin. Ehdotetun 2 momentin mukaisesti tällaisesta ehdosta tulisi kuitenkin tehdä merkintä myös rikosrekisteriin. Tietojen merkitsemistä rikosrekisteriin voisivat kuitenkin rajoittaa muut tiedot toimittaneen jäsenvaltion tietojen käytölle asettamat ehdot.

Tietojen poisto rikosrekisteristä määräytyisi rikosrekisterilain 10 §:n 3 momentin mukaisesti, jonka mukaan ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan noudattamalla soveltuvin osin samoja periaatteita kuin Suomessa tuomittujen seuraamusten osalta. Esityksessä ehdotetaan mainittuun säännökseen lisäksi muutosta, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot on kuitenkin poistettava, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa seuraamusta koskevan tiedon poistamisesta omasta rekisteristään.

11 §. Tietojen luovuttaminen säilytysrekisteristä. Pykälä sisältäisi säännökset säilytysrekisterin tietojen salassapidosta sekä siitä, mihin tarkoituksiin Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa tietoja säilytysrekisteristä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että säilytysrekisterin tiedot on pidettävä salassa. Säännös vastaisi rikosrekisterilain 3 §:n ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 50 §:n sisältöä. Säilytysrekisterin tiedot koskevat henkilön tekemiä rikoksia ja niistä tuomittuja rangaistuksia. Salassapidon perustana on rikokseen liittyvien tietojen arkaluonteisuus.

Pykälän 2 momentti sisältäisi viittaussäännöksen EU-rikosrekisterilain 14 ja 15 §:ään, jossa tarkemmin säädetään, millä edellytyksillä säilytysrekisterin tietoja luovutetaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset siitä, missä muissa tilanteissa Oikeusrekisterikeskus voisi luovuttaa säilytysrekisterin tietoja. Momentin mukaan voitaisiin kuitenkin luovuttaa vain sakkorangaistusta ja sen täytäntöönpanoa koskevia tietoja. Tietoja voitaisiin luovuttaa momentin 1 kohdan mukaan ensinnäkin syyttäjälle syyteharkintaa varten ja esitutkintaviranomaiselle esitutkintaa varten. Edellytyksenä olisi, että mainituilla viranomaisilla on vastaava oikeus saada sakkorangaistusta koskeva tieto sakkorekisteristä.

Kun syyttäjä- ja esitutkintaviranomainen pyytäisi tietoja säilytysrekisteristä, tilanne saattaa olla sellainen, että henkilöä koskeva tieto on säilytysrekisterissä, vaikka vastaava suomalaista sakkoa koskeva tieto olisi jo poistettu sakkorekisteristä. Tilanteessa tiedon toimittaneen jäsenvaltion lainsäädäntö ei ole edellyttänyt sen poistamista säilytysrekisteristä, vaikka Suomen lainsäädännön mukaan vastaava suomalaista sakkorangaistusta koskeva tieto olisi pitänyt jo poistaa sakkorekisteristä. Tällöin säilytysrekisterissä olevaa tietoa ei voitaisi antaa syyttäjä- tai esitutkintaviranomaiselle, sillä momentin 1 kohdassa säädetty edellytys siitä, että viranomaisella tulisi olla vastaava oikeus saada tieto sakkorekisteristä, ei täyttyisi. Tieto voitaisiin kuitenkin antaa toiselle jäsenvaltiolle 14 tai 15 §:n nojalla taikka 3 momentin 2 kohdan nojalla merkitä rikosrekisteriotteeseen.

Momentin 2 kohta sisältäisi viittaussäännöksen rikosrekisterilain 6 §:n 3 momenttiin, joka koskee rikosrekisteriotteen antamista lasten kanssa työskentelemistä varten. Siinä säädetään, millä edellytyksillä Oikeusrekisterikeskus saa siinä yhteydessä luovuttaa säilytysrekisteristä henkilöä koskevia tietoja.

Pykälän 3 momentin nojalla voitaisiin säilytysrekisteristä luovuttaa vain ne säilytysrekisteriin sisältyvät tiedot, jotka vastaisivat niitä tietoja, jotka yleensä merkitään sakkorekisterin otteelle. Nämä tiedot on lueteltu EU-rikosrekisterilain 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa, johon 3 momentissa viitataan.

Vaikka pykälä ei sisältäisi tästä erityistä säännöstä, säilytysrekisterin tietoja voitaisiin luovuttaa myös valtioneuvoston oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle lain noudattamisen valvontaa varten. Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeu-

desta säädetään perustuslain 111 §:ssä, eikä tätä koskevaa lisäsääntelyä ole pidetty tarpeellisena. Perustuslain 111 §:n nojalla valtioneuvoston oikeuskanslerilla ja eduskunnan oikeusasiamiehellä olisi oikeus saada kaikki säilytysrekisteriin sisältyvät tiedot.

Pykälän 4 momentti koskisi tilannetta, jossa tiedot toimittanut jäsenvaltio olisi asettanut luovuttamisen estäviä ehtoja tietojen käytölle. Tällöin tietoja ei saisi luovuttaa 2 ja 3 momentin mukaisesti. Puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaan jäsenvaltio voi asettaa ehdon, jonka mukaan tietoja ei saa toimittaa edelleen toiseen jäsenvaltioon. Tällaisen ehdon voidaan katsoa estävän tietojen luovuttamisen 2 momentin mukaisesti toiseen jäsenvaltioon.

12 §. Säilytysrekisterissä olevien tietojen poistaminen ja muuttaminen. Pykälässä säädetään siitä, millä perusteella tiedot poistetaan tai niitä muutetaan säilytysrekisterissä. Pykälässä periaatteena on, että tietoja muutetaan tai poistetaan sen mukaisesti, mitä tiedon toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa poistamisista ja muuttamisista omasta rekisteristään. Näin ollen tiedon toimittaneen jäsenvaltion lainsäädäntö määrittelee, kuinka kauan tiedot ovat säilytysrekisterissä.

Pykälä perustuu puitepäätöksen 5 artiklan 2 kohtaan.

13 §. Tarkastusoikeus. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot. Säännös olisi samansisältöinen kuin rikosrekisterilain 6 §:n 4 momentti. Se ei kuitenkaan sisältäisi oikeushenkilöä koskevaa sääntelyä, sillä säilytysrekisteriin sisältyisi ainoastaan Suomen kansalaisia koskevia tietoja. Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolain 26 §:ssä.

4 luku **Rekisteritietojen luovuttaminen pyynnön perusteella**

14 §. Pyyntöön vastaaminen rikosasian käsittelyä varten. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rikosasian käsittelyä varten rekisteritietoja toisen jäsenvaltion viranomaiselle.

Pykälän 1 momentin mukaan periaatteena on, että kun toisen jäsenvaltion keskusviranomainen tai muu toimivaltainen viranomai-

nen pyytää Oikeusrekisterikeskukselta rekisteritietoja, Oikeusrekisterikeskus luovuttaa mainitulle viranomaiselle rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tiedot. Tiedot luovutettaisiin pyynnön mukaisesti ilman voimassaolevan lainsäädännön mukaista harkintaa siitä, annettaisiinko tiedot vastaavassa tilanteessa Suomen viranomaisille. Lisäksi tiedot luovutettaisiin samoin edellytyksin sekä puitepäätöksen mukaiselle keskusviranomaiselle että muulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Voimassaolevan sääntelyn mukainen muu toimivaltainen viranomainen olisi eurooppalaisen oikeusapupöytäkirjan 24 artiklassa tarkoitettu oikeusviranomainen, joka voisi pyynnön esittäneen jäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä riippuen olla esimerkiksi tuomioistuin tai syyttäjä, mutta myös poliisi- tai tulliviranomainen. EU:n vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvassa rikosoikeudellisessa yhteistyössä myöhemmin valmistuvalla sääntelyllä voi olla vaikutusta siihen, mitkä viranomaiset ovat jatkossa toimivaltaisia pyytämään rikosrekisteritietoja toisesta jäsenvaltiosta. Tiedot luovutettaisiin samoin edellytyksin myös riippumatta siitä, mikä on pyynnön kohteena olevan henkilön kansalaisuus. Se, mitä tietoja rikosrekisteristä, sakkorekisteristä ja säilytysrekisteristä luovutettaisiin, määräytyisi EU-rikosrekisterilain 3 §:n mukaan.

Pykälän 1 momentin säännökset perustuvat puitepäätöksen 7 artiklan 1 kohtaan. Säännös kuitenkin velvoittaa Oikeusrekisterikeskusta luovuttamaan tietoja laajemmin kuin puitepäätös edellyttää. Puitepäätöksen mukaan velvollisuus luovuttaa tietoja tässä laajuudessa koskisi vain keskusviranomaiselle luovuttamista ja vain Suomen kansalaista koskevien tietojen luovuttamista. Puitepäätöstä koskevista yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyn mukaisesti tällaista ratkaisua ei ole kuitenkaan esityksessä pidetty perusteltuna, vaan tarkoituksenmukaisena on pidetty yksinkertaisempaa järjestelmää, jossa tiedot luovutetaan aina samoin edellytyksin.

Kuten puitepäätöstä koskevista yksityiskohtaisissa perusteluissa on esitetty, EU-rikosrekisterilain 4 §:ään sisältyvä viittaus säännös rikosoikeusapulakiin mahdollistaa kyseiseen lakiin sisältyvien kieltäytymisperusteiden soveltamisen. Mitä todennäköi-

simmin tällainen ei kuitenkaan olisi tarpeen jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä.

Pykälän 2 momentti sääntelisi tilannetta, jossa rikosrekisterissä on säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja. Jotta pyynnön esittänyt jäsenvaltio ei saisi kahteen kertaan samaa tuomiota koskevia tietoja, momentissa säädetään, että tällaisessa tilanteessa pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle luovutetaan ainoastaan säilytysrekisteriin merkityt tiedot. Tarkoituksen mukaisena on pidetty, että juuri säilytysrekisterissä olevat tiedot luovutetaan, sillä siellä tiedot ovat siinä muodossa kuin tiedot toimittanut valtio on ne Suomeen lähettänyt.

15 §. Pyyntöön vastaaminen yksityisen henkilön pyynnön perusteella. Pykälässä säädetäisiin siitä, millä edellytyksillä Oikeusrekisterikeskus luovuttaa yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön perusteella rekisteritietoja toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle.

Pykälän 1 momentin mukaan tiedot luovutettaisiin toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle yksityiselle henkilölle toimitettavaksi. Tietoja ei voitaisi säännöksen mukaan luovuttaa suoraan esimerkiksi työnantajalle tai muulle viranomaistaholle. Kuten 14 §:n osalta tietoina toimitettaisiin rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin tiedot EU-rikosrekisterilain 3 §:n mukaisesti. Toisin kuin 14 §:n osalta tietojen luovuttamisessa edellytettäisiin, että tietoja annettaisiin myös vastaavassa kansallisessa tilanteessa. Tiedot annettaisiin vastaavasti kuin yksityinen henkilö saisi itseään koskevat tiedot rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti vastaavassa tilanteessa.

Esimerkiksi rikosrekisterilain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa toisen jäsenvaltion pyynnön ei tarvitsisi täyttää lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain edellytyksiä, vaan riittää olisi, että kyse olisi vastaavasta taustan tarkistamisesta pyynnön esittäneessä jäsenvaltiossa.

Pykälän 1 momentti perustuu puitepäättöksen 6 artiklan 3 kohtaan ja 7 artiklan 2 kohtaan. Nämä säännökset eivät kuitenkaan velvoita luovuttamaan tietoja 15 §:ssä ehdotetun mukaisesti, vaan tietojen luovuttaminen on jätetty kansalliseen harkintaan.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään ehdotettua 14 §:n 2 momenttia.

16 §. Pyyntöön sisältö, muoto ja kieli. Pykälä sisältää säännökset toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämän pyynnön sisällöstä, muodosta ja kielestä.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus hyväksyisi 14 ja 15 §:ssä tarkoitettua pyynnön, jos se sisältää puitepäättöksen liitteinä olevassa lomakkeessa tarkoitettua tarpeelliset tiedot. Pynnön esittävän jäsenvaltion tulisi näin ollen esittää riittävät tiedot, jotta sen pyyntö voidaan täyttää 14 ja 15 §:ssä säädetyn mukaisesti. Säännös perustuu puitepäättöksen 6 artiklan 4 kohtaan.

Lisäksi pykälän 1 momentin mukaan pyynnön olisi oltava sähköisessä muodossa taikka muussa kirjallisessa muodossa, jos sitä ei ole voitu tehdä sähköisesti. Säännös perustuu puitepäättöksen 11 artiklan 3 kohtaan.

Kuten puitepäättöksen 3 ja 6 artiklan perusteluissa on todettu, yksittäisen rekisteritietojen koskevan pyynnön voisi esittää myös muu toimivaltainen viranomainen kuin keskusviranomainen. Ehdotettu pykälä ei kuitenkaan soveltuisi tällaisiin pyyntöihin, vaan ainoastaan keskusviranomaisen esittämiin pyyntöihin. Muiden toimivaltaisten viranomaisten esittämiin pyyntöihin sovellettaisiin rikosoikeusapulain ja eurooppalaisen oikeusapusoimuksen säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus hyväksyy pyynnön, joka on toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä tai jos siihen on liitetty käännös jollekin mainituista kielistä. Oikeusrekisterikeskus voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisen pyynnön tai käännöksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Pykälän 2 momentti perustuu puitepäättöksen 10 artiklaan.

Pykälän 3 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus huolehtii tarvittaessa pyynnön kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Oikeusministeriö avustaa tarvittaessa pyynnön kääntämisessä.

17 §. Vastauksen sisältö, muoto ja kieli. Pykälä sisältää säännökset Oikeusrekisterikeskuksen vastauksen sisällöstä, muodosta ja kielestä.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus toimittaa vastauksessaan 14 ja 15 §:ssä tarkoitetut tiedot pyynnön esittäneen toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti. Pykälän 1 momentti perustuu puitepäätöksen 7 artiklan 5 kohtaan.

Kuten edellä on todettu, yksittäisen rekisteritietoja koskevan pyynnön voisi esittää myös muu toimivaltainen viranomainen kuin keskusviranomainen. Esityksen mukaan Oikeusrekisterikeskus toimittaisi vastauksensa tällaisiin pyyntöihin saman sisältöisinä kuin keskusviranomaisen esittämiin pyyntöihin.

Pykälän 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskuksen keskusviranomaiselle toimitetussa vastauksessa on oltava maininta siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen 9 artiklan säännöksiä henkilötietojen käyttämisestä.

Pykälän 3 momentin mukaan vastaus toimitetaan suomen tai ruotsin kielellä taikka jollakin muulla Oikeusrekisterikeskuksen ja pyynnön esittäneen jäsenvaltion hyväksymällä kielellä. Pykälän 3 momentti perustuu puitepäätöksen 10 artiklaan.

Pykälän 4 momentin mukaan vastaus toimitetaan sähköisessä muodossa. Jos sähköisen vastauksen esittämiseksi on este, vastaus voidaan toimittaa myös muussa kirjallisessa muodossa. Pykälän 4 momentti perustuu puitepäätöksen 11 artiklan 3 kohtaan.

18 §. Määräajat. Pykälä sisältää säännökset siitä, missä määräajoissa Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava vastauksensa toiselle jäsenvaltiolle.

Pykälän 1 momentti koskee vastauksia, jotka Oikeusrekisterikeskus antaa 14 §:n mukaisesti rikosasian käsittelyä koskeviin pyyntöihin. Näihin pyyntöihin Oikeusrekisterikeskuksen on vastattava viipymättä ja kymmenen arkipäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

Pykälän 1 momentti soveltuu sekä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle että muulle toimivaltaiselle viranomaiselle annettavaan vastaukseen. Säännös perustuu puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohtaan, joka soveltuu vain keskusviranomaiselle annettavaan vastaukseen. Esityksessä on pidetty perusteltuna,

että säännös soveltuisi myös muulle toimivaltaiselle viranomaiselle ehdotetun 14 §:n mukaisesti annettavaan vastaukseen.

Pykälän 2 momentin mukaan jos Oikeusrekisterikeskus on pyytänyt lisätietoja, vastaus on toimitettava kymmenen arkipäivän kuluessa lisätietojen vastaanottamisesta.

Pykälän 3 momentti koskee vastauksia, jotka Oikeusrekisterikeskus antaa 15 §:n mukaisesti yksityisen henkilön itseään koskevien pyyntöjen perusteella.

Pykälän 2 ja 3 momentti perustuvat puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan ja 2 kohtaan.

Pykälässä säädettyihin määräaikoihin sovellettaisiin säädettyjen määräaikain laske- misesta annettua lakia (150/1930).

5 luku **Rekisteritietojen luovuttamis- ta koskevan pyynnön esittä- minen toiselle jäsenvaltiolle**

19 §. Pynnön esittäminen rikosasian käsittelyä varten. Pykälässä määritellään, milloin Oikeusrekisterikeskus esittäisi rikosasian käsittelyä varten toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön. Lisäksi pykälässä määritellään, että Suomen viranomaisilla olisi oikeus esittää rekisteritietojen luovuttamista koskeva pyyntö myös itse suoraan toisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus esittäisi pyynnön, jos se koskisi luonnolliseen henkilöön kohdistuvaa rikosasiaa. Oikeusrekisterikeskus esittäisi pyynnön, kun tuomioistuim, syyttävaviranomainen, esitutkintaviranomainen tai Rikosseuraamuslaitos olisi pyytänyt pyynnön esittämistä toiselle jäsenvaltiolle.

Tuomioistuim, syyttävaviranomainen ja esitutkintaviranomainen ovat rikosoikeusapula- in 5 §:n mukaisia viranomaisia, joilla on oikeus tehdä oikeusapupyntö vieraalle valtiolle. Pykälän mukaan Oikeusrekisterikeskuksen esittämän pyynnön tekemistä voisi esittää myös Rikosseuraamusvirasto. Tätä on esityksessä pidetty perusteltuna, sillä puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluu 2 artiklan mukaan myös täytäntöönpano. Lisäksi myös käytännössä on pidetty tarpeellisena, että Ri-

kosseuraamusvirasto voisi suoraan pyytää tarvitsemiaan rekisteritietoja.

Pyynnön esittäminen edellyttäisi, että 1 momentissa mainituilla Suomen viranomaisilla on rikosrekisterilain mukaan oikeus saada tietoja rikosrekisteristä pyynnössä tarkoitettussa tilanteessa.

Pyyntö koskisi puitepäätöksen 6 artiklan sanamuodon mukaisesti rekisteritietojen ja niihin liittyvien tietojen luovuttamista, sillä puitepäätöksen 11 artiklan mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus luovuttaa myös muita kuin rikosrekisteriin sisältyviä tietoja.

Pykälän 1 momentti perustuu puitepäätöksen 6 artiklaan, joka edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä määritellään, milloin keskusviranomainen esittää artiklassa tarkoitettua pyynnön.

Pykälän 2 momentin mukaan rikosoikeusapulain 5 §:n mukaiset viranomaiset eli tuomioistuin, syyttäväviranomainen ja esitutkintaviranomainen voisivat esittää 1 momentissa tarkoitettua pyynnön myös itse. Pyyntö voitaisiin esittää suoraan toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Säännöksellä selvennettäisiin puitepäätöksen mukainen periaate siitä, että rikosrekisteritietojen luovuttamista koskeva pyyntö voitaisiin tehdä myös suoraan toimivaltaisille viranomaisille eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan mukaisesti. Vuoden 2000 sopimuksen 6 artikla sisältää jäsenvaltioiden välillä voimassaolevat määräykset suorista yhteydenotoista. Myös rikosoikeusapulaki sisältää pyynnön esittämistä koskevia säännöksiä.

Myös tässä tilanteessa pyynnön esittäminen edellyttäisi, että 2 momentissa mainituilla Suomen viranomaisilla on rikosrekisterilain mukaan oikeus saada tietoja rikosrekisteristä pyynnössä tarkoitettussa tilanteessa.

EU:ssa myöhemmin tehtävällä yhteistyöllä voi olla vaikutusta siihen, mitkä viranomaiset ovat jatkossa toimivaltaisia pyytämään rikosrekisteritietoja suoraan toisesta jäsenvaltiossa.

Pykälän 2 momentti perustuu puitepäätöksen 12 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan puitepäätös täydentää, mutta ei korvaa eurooppalaisen oikeusapusopimuksen 13 artiklan määräyksiä.

20 §. Pynnön esittäminen yksityisen henkilön pynnön perusteella. Pykälässä määritellään, milloin Oikeusrekisterikeskus esittää toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön, kun yksityinen henkilö pyytää itseään koskevaa otetta Suomessa.

Pykälän 1 momentti koskee tilannetta, jossa yksityinen henkilö, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, pyytää itseään koskevaa rikosrekisteriotetta rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti. Tällöin Oikeusrekisterikeskuksella on velvollisuus esittää rekisteritietojen luovuttamista koskeva pyyntö sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen henkilö on.

Pykälän 1 momentti perustuu puitepäätöksen 6 artiklan 3 kohtaan.

Pykälän 2 momentti koskee sitä vastoin tilannetta, jossa pyynnön esittää yksityinen henkilö, joka voi olla minkä tahansa valtion kansalainen. Jos hänen osaltaan on tiedossa, että hän on ollut täysi-ikäisenä toisen jäsenvaltion asukas, eivätkä häntä koskevat rekisteritiedot ole tältä osin muutoin saatavilla, Oikeusrekisterikeskuksella on velvollisuus esittää rekisteritietojen luovuttamista koskeva pyyntö sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka asukas henkilö on ollut.

Oikeusrekisterikeskus vastaisi vastaavaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen esittämään pyyntöön EU-rikosrekisterilain 15 §:n mukaisesti. Pyyntöön vastattaisiin riippumatta siitä, minkä valtion kansalainen tietoja pyytänyt yksityinen henkilö olisi.

Pykälän 2 momentti perustuu puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohtaan. Pykälän 2 momentissa on kuitenkin rajoitettu niitä tilanteita, joissa pyyntö voitaisiin puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan esittää.

21 §. Pynnön sisältö, muoto ja kieli. Pykälä sisältäisi säännökset Oikeusrekisterikeskuksen pyynnön sisällöstä, muodosta ja kielestä.

Pykälän 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus esittää 19 ja 20 §:ssä tarkoitettua pyyntönsä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti. Säännös perustuu 6 artiklan 4 kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan pyyntö tehdään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion

virallisella kielellä tai sen hyväksymällä muulla kielellä. Säännös perustuu puitepäättöksen 10 artiklan 1 kohtaan.

Pykälän 3 *momentin* mukaan pyyntö tehdään sähköisessä muodossa. Jos sähköisen pyynnön esittämiselle on este, pyyntö voidaan tehdä myös muussa kirjallisessa muodossa. Säännös perustuu puitepäättöksen 11 artiklan 3 kohtaan.

22 §. Tietojen käyttöä koskevat rajoitukset. Pykälä sisältää säännökset pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimittamien tietojen käyttöä koskevista rajoituksista.

Pykälän 1 *momentti* koskee sekä tilannetta, jossa Oikeusrekisterikeskus on 19 §:n 1 momentin mukaisesti esittänyt rekisteritietoja koskevan pyynnön että tilannetta, jossa pyyntö on esitetty 20 §:n mukaisesti. Momentin säännökset siis soveltuvat sekä pyyntöihin, jotka on esitetty rikosasian käsittelyä varten että pyyntöihin, jotka on esitetty yksityisen henkilön pyynnön perusteella. Molemmissa tilanteissa pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toimittamia tietoja saadaan käyttää ainoastaan sen rikosasian käsittelyssä taikka siihen tarkoitukseen, jota varten tiedot toimitettiin. Jos tiedot toimittanut jäsenvaltio on ilmoittanut muista lisärajoituksista, tulee myös näitä rajoituksia noudattaa.

Jos jäsenvaltion toimittamia tietoja haluttaisiin käyttää myös muussa asiassa, tähän tulisi pyytää tiedot toimittaneen jäsenvaltion lupa.

Pykälän 2 *momentin* mukaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, toisen jäsenvaltion toimittamia tietoja saadaan käyttää yleistä turvallisuutta koskevan välittömän ja vakavan uhan torjumiseksi.

Pykälän 3 *momentin* mukaan jos toisen jäsenvaltion 1 momentin mukaisesti toimittamat tiedot ovat peräisin Suomesta, 1 momentin säännöksistä poiketen se, mihin tietoja saadaan käyttää, määräytyy Suomen lain mukaisesti.

Pykälän säännökset perustuvat puitepäättöksen 9 artiklaan.

6 luku Voimaantulo

23 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi voimaantumista koskevat säännökset.

2.2 Rikosrekisterilaki

2 §. Pykälän 2 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään rikosrekisteriasetuksen 3 §:n sisältö. Näin rikosrekisteriasetuksen 3 §:n sisältö nostettaisiin lain tasolle ja asetuksen 3 § tulisi kumota. Asetuksen 3 §:n sisältöä muutettaisiin siirtämisen yhteydessä vain siten, että siihen lisättäisiin viittaus jäsenvaltioihin. Lisäksi siihen tehtäisiin joitakin teknisiä muutoksia.

Pykälän 3 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että ensinnäkin momentin sisältö muutettaisiin vastaamaan rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 1 momentin sisältöä. Näin rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 1 momentin sisältö nostettaisiin lain tasolle ja mainittu 1 momentti tulisi kumota.

Lisäksi 3 *momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että rikosrekisteriin merkittäviin tietoihin tehtäisiin lisäyksiä edellä puitepäättöksen 11 artiklan perusteluissa esitetyn mukaisesti. Momentin 1 kohtaan lisättäisiin tieto aiemmista nimistä, tieto syntymäajasta, jos henkilötunnusta ei ole käytettävissä, tieto syntymävaltiosta ja –paikkakunnasta sekä tieto sukupuolesta. Momentin 2 kohtaan lisättäisiin tieto ratkaisun numerosta. Momentin 3 kohtaan lisättäisiin tarvittaessa merkittävä tieto rikosten oikeudellisesta luokituksesta sekä tieto sovelletuista lain säännöksistä. Momentin 6 kohtaan lisättäisiin tieto päivästä, jona ratkaisu sai lainvoiman.

Ehdotus tarkoittaisi, että merkittävät tiedot muuttuisivat kaikkien rikosrekisteriasiodien osalta ja tiedot näkyisivät kaikissa rikosrekisteriotteissa riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen ne annettaisiin. Esityksessä muutettavaksi ehdotetun rikosrekisterilain 5 §:n mukaan sovellettuja lain säännöksiä ei kuitenkaan merkittäisi rikosrekisteriotteeseen.

Pykälään lisättäisiin lisäksi uusi 4 *momentti*, joka sisältäisi säännökset siitä, mitä tietoja rikosrekisteriin merkitään oikeushenkilön osalta. Säännös vastaisi pääosin sisällöltään voimassaolevaa rikosrekisterilain 2 §:n 3 *momenttia* sekä rikosrekisteriasetuksen 2 §:n 2 *momenttia*. Luettelo merkittävistä tiedoista olisi kuitenkin päivitetty vastaamaan nykyistä käytäntöä.

4 §. Pykälän 2 *momenttiin* lisättäisiin viittaus EU-rikosrekisterilakiin, sillä jäsenvalti-

oiden osalta säännökset rikosrekisteritietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella sisältyivät jatkossa kyseiseen lakiin.

4 a §. Lakiteknisistä syistä pykälään ehdotetaan otettaviksi lailla 27/2012 hyväksytyt säännökset siitä, että ensinnäkin pykälän *1 momentin 5 kohdan* mukaan henkilöä koskevien tietojen luovuttaminen rikosrekisteristä Suomen viranomaiselle tulee mahdolliseksi myös lapsen adoptiota koskevassa asiassa. Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi *4 momentti*, jossa pykälän soveltamisala laajennetaan koskemaan viranomaisten lisäksi myös adoptiotoimistoa.

5 §. Pykälän *1 momenttia* täydennettäisiin siten, että siinä tarkennettaisiin, että jos tieto rikosrekisterin otteelle merkittävästä päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla tai EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettua säilytysrekisteristä, merkitään rikosrekisterin otteelle ne tiedot, jotka voitaisiin tallettaa rikosrekisteriin. Tieto päätöksestä voitaisiin saada tällä tavoin ehdotetun rikosrekisterilain 6 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Varsinkin EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla saatujen päätösten osalta tietoja voitaisiin saada laajemmin kuin rikosrekisteriin merkitään. Tältä osin rikosrekisterilain säännöksissä on haluttu selvittää, ettei rikosrekisterin otteelle merkitä kaikkia saatuja tietoja, vaan ainoastaan ne, jotka voitaisiin merkitä rikosrekisteriin rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin nojalla.

Momentissa myös todettaisiin, että rikosrekisterin otteelle ei kuitenkaan merkitä rikosrekisterissä olevaa tietoa sovelletuista lain säännöksistä. Kuten puitepäätöksen 11 artiklan perusteluissa on esitetty, säännösten merkitseminen lisäisi huomattavasti rikosrekisteriotteeseen merkittäviä tietoja, eikä niiden merkitsemisellä katsota olevan tarvetta Suomen viranomaisten toiminnassa.

Lisäksi *1 momenttia* täydennettäisiin siten, että siinä todettaisiin, että rikosrekisterin otteelle ei myöskään merkitä tietoja, joiden merkitsemisen estää toisen jäsenvaltion asettama EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ehto. Jäsenvaltio voisi toimittessaan puitepäätöksen 4 artiklan mukaisesti tietoja asettaa tällaisen puitepäätöksen 7 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan mukaisen ehdon, jolla voidaan rajoittaa tietojen luovutta-

mista edelleen. EU-rikosrekisterilain 10 §:n 2 momentin mukaan tällainen ehto merkitään myös rikosrekisteriin. Rikosrekisteriotteita annettaessa tulee ottaa huomioon tällaiset toisen jäsenvaltion asettamat ehdot ja noudattaa niitä.

6 §. Pykälän *1 momentti* koskee rikosrekisteriotetta, jonka yksityinen henkilö saa itseltään viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten. Esityksen mukaan *1 momenttia* täydennettäisiin siten, että tällaiseen otteeseen merkittäisiin myös EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla saatu tieto päätöksestä, jolla hänet on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa rikosrekisterilain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen.

Lisäksi lakiteknisistä syistä *1 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi lailla 27/2012 hyväksytty säännös siitä, että yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä esitettäväksi vieraan valtion viranomaiselle tai muulle toimielimelle adoptiota varten.

Pykälän *2 momentti* koskee rikosrekisteriotetta, jonka yksityinen henkilö saa itseltään voidakseen ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa. Momenttiin ehdotetaan joitakin kielellisiä muutoksia.

Esityksen mukaan pykälään otettaisiin uusi *3 momentti*, jonka mukaan *2 momentissa* tarkoitettuun rikosrekisteriotteeseen merkitäisiin ensinnäkin myös tiedot päätöksestä, joka 2 §:n 2 momentin nojalla merkitty rikosrekisteriin ja jolla henkilö on tuomittu pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta (1 kohta). Lisäksi uuden *3 momentin* mukaan *2 momentissa* tarkoitettuun rikosrekisteriotteeseen merkittäisiin tiedot päätöksestä, joka on merkitty EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun säilytysrekisteriin ja jolla Suomen kansalainen on toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen (2 kohta). Esityksen mukaan mainittuun otteeseen merkittäisiin myös tiedot päätöksestä, joka on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla ja jolla henkilö on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta 2 §:n 1 momentissa mainit-

tua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen tai rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaava rikoksesta sakkorangaistukseen.

Edellä puitepäättöksen 6 artiklan perusteluissa, jotka koskevat yksityisen henkilön itseään koskevia pyyntöjä, on esitetty perustelut edellä mainituille muutoksille. Muutokset perustuvat puitepäättöksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtaan sekä 7 artiklan 2 kohtaan.

Esityksen mukaan lailla 714/2011 hyväksytty kuvaohjelmaluokittelijana toimimista koskeva sääntely siirrettäisiin uudeksi *4 momentiksi* ja lailla 955/2011 hyväksytty opintoihin liittyvää työskentelyä alaikäisten parissa koskeva sääntely siirrettäisiin uudeksi *5 momentiksi*. Mainittuihin uusiin 4 ja 5 momenttiin ei tulisi sisällöllisiä muutoksia.

Esityksen mukaan pykälän nykyinen 4 momentti siirtyisi uudeksi *6 momentiksi*. Siihen ehdotetaan vain teknisiä ja vähäisiä kielellisiä muutoksia.

Esityksen mukaan pykälään otettaisiin vielä uusi *7 momentti*, jossa säädettäisiin siitä, että rikosrekisterin tietoja luovutetaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle mainitulle keskusviranomaiselle esitetyn henkilöä itseään koskevan pyynnön perusteella. Tietoja luovutettaisiin siten kuin EU-rikosrekisterilain 15 §:ssä säädetään.

Pykälään sisältyisi vielä *8 momentti*, jonka sisältö vastaa lailla 955/2011 hyväksyttyä sääntelyä henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rikosrekisteritiedot. Momenttiin ehdotetaan vähäisiä kielellisiä muutoksia.

8 §. Pykälään lisättäisiin viittaus EU-rikosrekisterilain 5 §:ään, sillä jäsenvaltioiden osalta säännökset rikosrekisteritietojen toimittamisesta sisältyisivät jatkossa kyseiseen lakiin.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jonka sisältö olisi sama kuin voimassa olevan rikosrekisteriasetuksen 12 §:n. Näin rikosrekisteriasetuksen 12 §:n sisältö nostettaisiin lain tasolle ja asetuksen 12 § tulisi kumota. Asetuksen 12 §:n sisältöä muutettaisiin siirtämisen yhteydessä vain siten, että sen sisällön osalta selvennettäisiin, ettei se sovellu jäsenvaltioihin.

10 §. Pykälän *3 momenttia* täydennettäisiin siten, että sen mukaan rikosrekisterissä olevat toisessa jäsenvaltiossa tuomittuja seuraamuk-

sia koskevat tiedot on kuitenkin poistettava, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa seuraamusta koskevan tiedon poistamisesta omasta rekisteristään.

Kuten edellä puitepäättöksen 5 artiklan perusteluissa on esitetty, tämä olisi poikkeus voimassaolevaan pykälän 3 momentin mukaiseen periaatteeseen, jonka mukaan ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan noudattamalla soveltuvin osin Suomessa annettuihin tuomioihin sovellettavia periaatteita. Mainittuun sääntelyyn esitetään vähäisiä kielellisiä muutoksia.

2.3 Laki rikosrekisterilain 4 a §:n ja 6 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

1 §. Pykälä sisältäisi säännöksen, jolla kumottaisiin rikosrekisterilain 4 a ja 6 §:n muuttamisesta annettu laki (27/2012). Mainittu laki joudutaan kumoamaan lakiteknisistä syistä. Kyseisen lain säännösten sisältö on sisällytetty tähän esitykseen kuuluvaan ehdotukseen rikosrekisterilain muuttamisesta.

2 §. Pykälä sisältäisi lain voimaantuloa koskevan säännöksen.

2.4 Laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa

24 §. Rikosrekisteritietojen luovuttaminen. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan ensinnäkin lisättäväksi säännös, jonka mukaan oikeusministeriön luovuttaessa toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta saatuja rikosrekisteritietoja vieraalle valtiolle sen on asetettava ehto, jonka mukaan tietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty. Edellytyksenä on, että asiasta ei ole erikseen toisin säädetty tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista ei muuta johdu. Säännös perustuu puitepäättöksen 9 artiklan 4 kohtaan.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, joka sisältäisi viittaussäännöksen EU-rikosrekisterilakiin. Kuten puitepäättöksen 3 artiklan perusteluissa on esitetty, nimenomaista viittaussäännöstä on pidetty tarpeellisena, sillä sekä rikosrekisteritietojen luovuttamisen edellytykset että toimivaltai-

nen viranomainen poikkeaisivat voimassa-olevassa 24 §:ssä säädetystä.

Koska puitepäättöksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan puitepäättös ei sulje pois yksittäisten pyyntöjen täyttämisen eurooppalaisen oikeusapuserimuksen 13 artiklan mukaisen menettelyn käyttämistä, pykälän sanamuodon mukaan rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toisille jäsenvaltioille säädettäisiin myös EU-rikosrekisterilaissa.

3 Puitepäättöksen nojalla tehtävät ilmoitukset

Puitepäättöksen mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa neuvoston pääsihteeristölle tai komissiolle puitepäättöksen soveltamiseen liittyviä ilmoituksia. Ilmoituksia tulee tehdä 3 artiklan 2 kohdan nojalla ja 10 artiklan 3 kohdan nojalla.

Suomi antaisi 3 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskus on puitepäättöksen tarkoittama keskusviranomaisena Suomessa.

Lisäksi Suomi antaisi 10 artiklan 3 kohdan nojalla ilmoituksen, jonka mukaan Suomi vastaanottaa pyyntöjä tai niiden käännöksiä suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Lisäksi yksittäistapauksessa Suomi voi hyväksyä myös muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä toimitetun pyynnön tai sen käännöksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Suomi ilmoittaisi myös, että sille voidaan toimittaa vastaus tai sen käännös englannin kielellä. Lisäksi yksittäistapauksessa Suomi voi hyväksyä myös muulla kuin englannin kielellä toimitetun vastauksen tai sen käännöksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

4 Voimaantulo

Puitepäättöksen 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet puitepäättöksen noudattamiseksi 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä. Puitepäättöksen 12 artiklan mukaan puitepäättöksen säännöksillä korvataan eurooppalaisen oikeusapuserimuksen 22 artiklan määräykset niiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, jotka ovat toteuttaneet puitepäättöksen nou-

dattamiseksi välttämättömät toimenpiteet, kuitenkin viimeistään 27 päivästä huhtikuuta 2012 alkaen. Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulisivat voimaan mainittuna ajankohtana.

5 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 18/2003 vp todennut, että puitepäättös on sellainen kansainvälinen velvoite, jonka täytäntöönpanemista merkitsevän lakiehdotuksen käsittelyjärjestys määräytyy perustuslain 95 §:n 2 momentin säännösten mukaisesti. Jos ehdotus ei koske perustuslakia eikä valtakunnan alueen muuttamista, lakiehdotus käsitellään tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ehdotuksessa säädetään henkilötietojen käsittelystä ja salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta. Ehdotus on siten merkityksellinen perustuslain 10 §:n 1 momentin sekä 12 §:n 2 momentin kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 14/2002vp ja PeVL 39/2009 vp). Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp ja PeVL 39/2009 vp). Esiityksessä ehdotetaan perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössään edellyttämällä tarkkuudella säädettäväksi säilytysrekisterin käyttötarkoituksesta (8 §), tietosisällöstä

(9 §), tietojen siirtämisestä rikosrekisteriin (10 §), tietojen luovuttamisesta (11 §), tietojen poistamisesta ja muuttamisesta (12 §) ja tarkastusoikeudesta (13 §). EU-rikosrekisterilain 4 § sisältää viittaussäännöksen jonka mukaan, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon, luovuttamiseen ja suojaamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia

EU-rikosrekisterilaissa ehdotetaan, että säilytysrekisterissä olevat tiedot olisivat salassa pidettäviä (11 §:n 1 momentti). Salassapidon sääntely on merkityksellistä perustuslain 12 §:n 2 momentin kannalta. Säilytysrekisteriin on tarkoitus sisällyttää arkaluonteisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia puitepäätöksen mukaisen tietojenvaihdon toteuttamiseksi. Säilytysrekisteri sisältäisi muun muassa tietoja rikollisesta teosta ja henkilölle tuomitusta rangaistuksesta. Salassapitoa voidaan pitää välttämättömänä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatus yksityiselämän suojaamiseksi, koska säilytysrekisteri sisältää arkaluonteisia tietoja. Perustuslakivaliokunta on katsonut arkaluonteisten tietojen käsittelyn koskettavan yksityiselämään kuuluvan henki-

lötietojen suojan ydintä (PeVL 25/1998 vp ja PeVL 39/2009 vp). Tällainen toisen perusoikeuden edistäminen on sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp ja PeVL 39/2009 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja sekä rikosrekisteristä, sakkorekisteristä että säilytysrekisteristä (EU-rikosrekisterilain 5, 11, 14 ja 15 §). Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan salassa pidettävän tiedon luovuttaminen toiselle viranomaiselle voidaan lailla säätää sallituksi, jos tällaisen tiedon saaminen on välttämätöntä viranomaisen tehtävien toteuttamiseksi (PeVL 14/2002 vp ja PeVL 39/2009 vp).

Edellä olevan perusteella katsotaan, että lakiehdotukset ovat perustuslain 10 §:n 1 momentin ja 12 §:n 2 momentin kannalta ongelmattomia ja että ne voitaisiin hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovellettamisala

Tässä laissa säädetään rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietojen toimittamisesta siihen Euroopan unionin jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on (*kansalaisuusjäsenvaltio*) sekä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien rekisteritietojen säilyttämisestä Suomessa.

Lisäksi tässä laissa säädetään 1 momentissa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella rikosasian käsittelyä varten tai yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi sekä tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tehdyssä neuvoston puitepäätöksessä 2009/315/YOS, jäljempänä *puitepätös*, tarkoitettuna keskusviranomaisena vastaa Oikeusrekisterikeskus.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rikosasian käsittelyllä* rikoksen esituttamista, syyteharkintaa, oikeudenkäyntiä ja rikostuomion täytäntöönpanoa;

2) *säilytysrekisterillä* rekisteriä, johon tämän lain mukaisesti merkitään tiedot Suo-

men kansalaisia koskevista toisessa jäsenvaltiossa annetuista ja sen rekisteriin kirjatuista rikostuomioistuinten lainvoimaisista tuomioista;

3) *rekisterillä* toisen jäsenvaltion rekisteriä, johon kirjataan tiedot rikostuomioista mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, sekä Suomessa rikosrekisteriä, sakkorekisteriä ja säilytysrekisteriä.

3 §

Luovutettavat tiedot

Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa rikosrekisteristä, sakkorekisteristä ja säilytysrekisteristä ratkaisuja koskevia tietoja siltä osin kuin ne koskevat tuomioistuimen lainvoimaisia päätöksiä luonnollisen henkilön tuomitsemisesta rikoksesta siten kuin tässä laissa säädetään.

Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa 1 momentissa tarkoitetuista tiedoista:

1) rikosrekisteriin merkityt rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 3 momentissa mainitut tiedot;

2) sakkorekisteriin merkityt tiedot tuomitun nimestä, henkilötunnuksesta tai, jos sitä ei ole käytettävissä, syntymäajasta, kansalaisuudesta, tuomion antamispäivästä, tuomioistuimen nimestä, syyksi luetusta rikoksesta, rikoksen tekoajasta, onko kyse päiväsakoin tuomitusta sakosta, rikesakosta vai kurinpitosakosta, päiväsakkojen luku- ja rahamäärästä sekä sakon kokonaismäärästä;

3) sakkorekisteriin merkityn ratkaisun osalta Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa lisäksi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestel-

mään merkityt tiedot tuomitun syntymävaltiosta ja -paikkakunnasta, sukupuolesta, mahdollisista aiemmista nimistä, päivästä, jolloin päätös sai lainvoiman, sovelletuista lain säännöksistä, rangaistuksen toimeenpanoa muuttavista myöhemmistä päätöksistä ja ratkaisun numerosta;

4) säilytysrekisteriin 9 §:n mukaisesti merkityt tiedot.

4 §

Suhde muihin lakeihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin

Tässä laissa tarkoitettuun kansainväliseen oikeusapuun sovelletaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia (4/1994) sekä mitä siitä erikseen säädetään tai Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään.

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosrekisterin pitämisessä voidaan soveltaa tämän lain estämättä, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon, luovuttamiseen ja suojaamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

2 luku

Rekisteritietojen toimittaminen Suomesta tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon

5 §

Rikos- ja sakkorekisteritietojen toimittaminen tuomitun kansalaisuusjäsenvaltioon

Oikeusrekisterikeskus toimittaa viipymättä 3 §:ssä tarkoitettut tiedot Suomessa annetusta toisen jäsenvaltion kansalaista koskevasta ratkaisusta, josta on tehty merkintä rikos- tai sakkorekisteriin, tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle. Jos on tiedossa, että tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, tiedot on toimitettava

kaikille kansalaisuusjäsenvaltioille, vaikka tuomittu olisi myös Suomen kansalainen.

Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa 1 momentissa tarkoitetun rikos- tai sakkorekisteriin tehdyn merkinnän muuttamisesta tai poistamisesta viipymättä 1 momentissa tarkoitettujen kansalaisuusjäsenvaltioiden keskusviranomaisille.

Oikeusrekisterikeskus toimittaa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen pyynnöstä jäljennökset 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ratkaisuksista, tiedot niistä seuranneista toimenpiteistä sekä tarvittavat lisätiedot, jotta kansalaisuusjäsenvaltio voi harkita, edellyttävätkö ne kansallisia toimenpiteitä.

Sakkorekisterin tietoja ei saa toimittaa sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta.

6 §

Tietojen edelleen luovuttaminen

Kun Oikeusrekisterikeskus toimittaa tietoja 5 §:n mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltioon, sen tulee ilmoittaa, että toimitettuja tietoja saadaan luovuttaa edelleen toiselle valtiolle ainoastaan rikosasian käsittelyä varten taikka yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi.

7 §

Tietojen toimittamistapa

Rikos- ja sakkorekisterin tiedot toimitetaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle sähköisessä muodossa.

3 luku

Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien tietojen säilyttäminen

8 §

Säilytysrekisterin käyttötarkoitus

Oikeusrekisterikeskus pitää yllä säilytysrekisteriä. Säilytysrekisteriä pidetään tietojen

säilyttämistä varten niiden edelleen luovuttamiseksi toisiin jäsenvaltioihin ja Suomen viranomaisille sekä rikosrekisteriotteelle merkitsemiseksi siten kuin tässä laissa säädetään.

9 §

Säilytysrekisterin tietosisältö

Säilytysrekisteriin merkitään:

- 1) tuomitun nimi, syntymäaika, syntymävaltio ja -paikkakunta, sukupuoli, kansalaisuus ja aiemmat nimet;
- 2) tuomitun henkilötunnus tai tuomitun henkilötodistuksen tyyppi ja numero;
- 3) tuomitulta otetut sormenjäljet;
- 4) tuomitun vanhempien nimet;
- 5) tuomitun mahdollinen sala- tai lisänimi;
- 6) tuomion antamispäivä, tuomioistuimen nimi sekä päivä, jona päätös sai lainvoiman;
- 7) tuomion perusteena olevan rikoksen tekopäivä, rikoksen nimi ja tarvittaessa oikeudellinen luokitus sekä viittaus siihen sovelletavan lain säännöksiin;
- 8) rangaistus ja mahdolliset oheisraamukset, turvaamistoimenpiteet ja rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset;
- 9) tuomion viitenumero;
- 10) rikospaikka;
- 11) rikostuomiosta johtuvat oikeudenmennykset.

Säilytysrekisteriin merkitään 1 momentissa mainitut tiedot sellaisina ja siltä osin kuin toinen jäsenvaltio on ne toimittanut. Jos toinen jäsenvaltio on toimittanut muita kuin 1 momentissa mainittuja tietoja, ne merkitään säilytysrekisteriin, jos tiedot voitaisiin rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin nojalla merkitä rikosrekisteriin.

Oikeusrekisterikeskus saa pyytää tiedot toimittaneelta jäsenvaltiolta lisätietoina jäljennökset kyseessä olevista tuomioista, tiedot niistä seuranneista toimenpiteistä sekä muut tarvittavat lisätiedot.

Jos tiedot toimittanut jäsenvaltio on asettanut ehtoja tietojen käytölle, tästä on tehtävä merkintä säilytysrekisteriin.

10 §

Tietojen siirtäminen rikosrekisteriin

Oikeusrekisterikeskus merkitsee säilytysrekisterin tiedot rikosrekisteriin, jos rikosrekisterilain 2 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Rikosrekisteriin tulee merkitä myös 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ehto.

11 §

Tietojen luovuttaminen säilytysrekisteristä

Säilytysrekisteriin merkityt tiedot on pidettävä salassa.

Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa 1 momentissa tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä säilytysrekisteristä tietoja toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle 14 ja 15 §:n mukaisesti.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa säilytysrekisteristä sakkorangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevia 3 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisia tietoja vastaavia tietoja:

1) syyttäjälle syyteharkintaa varten ja esitutkintaviranomaiselle esitutkintaa varten, jos mainituilla viranomaisilla on vastaava oikeus saada sakkorangaistusta koskeva tieto sakko-

rekisteristä;

2) rikosrekisterilain 6 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Tietoja ei saa kuitenkaan luovuttaa 2 ja 3 momentin mukaisesti, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio on asettanut luovuttamisen estäviä ehtoja.

12 §

Säilytysrekisterissä olevien tietojen poistaminen ja muuttaminen

Tieto poistetaan säilytysrekisteristä tai sitä muutetaan, kun tiedon toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa poistaneensa tiedon omasta rekisteristään tai muuttaneensa sitä omassa rekisterissään.

13 §

Tarkastusoikeus

Henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot säädetään erikseen. Säilytysrekisteriin merkityllä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen hänestä on annettu tietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävästä rekisteristä viimeisen vuoden aikana.

4 luku

Rekisteritietojen luovuttaminen pyynnön perusteella

14 §

Pyyntöön vastaaminen rikosasian käsittelyä varten

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rikosasian käsittelyä varten toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tai muun toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin 3 §:ssä tarkoitettut tiedot.

Jos rikosrekisterissä on säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja, pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle toimitetaan ainoastaan säilytysrekisteriin merkityt tiedot.

15 §

Pyyntöön vastaaminen yksityisen henkilön pyynnön perusteella

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa toisen jäsenvaltion rekisteritietoja pyytäneelle keskusviranomaiselle yksityiselle henkilölle toimitettaviksi tämän pyytämät rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin 3 §:ssä tarkoitettut tiedot vastaavasti kuin yksityinen henkilö saisi itseään koskevat tiedot rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti vastaavassa tilanteessa.

Jos rikosrekisterissä on säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja, pyynnön esittäneelle jä-

senvaltiolle toimitetaan ainoastaan säilytysrekisteriin merkityt tiedot.

16 §

Pyynnön sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus hyväksyy toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen lähettämän 14 tai 15 §:ssä tarkoitetun pyynnön, jos se sisältää puitepäätöksen liitteenä olevassa lomakkeessa tarkoitettut, tarpeelliset tiedot. Pynnön on oltava sähköisessä muodossa taikka muussa kirjallisessa muodossa, jos sitä ei ole voitu tehdä sähköisesti.

Pyynnön on oltava toimitettu suomen-, ruotsin- tai englanninkielisenä tai siihen on oltava liitettyä käännös jollekin mainituista kielistä. Oikeusrekisterikeskus voi hyväksyä myös muun kuin suomen-, ruotsin- tai englanninkielisen pyynnön tai käännöksen, jos hyväksymiselle ei muutoin ole estettä.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii tarvittaessa pyynnön kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Oikeusministeriö avustaa tarvittaessa pyynnön kääntämisessä.

17 §

Vastauksen sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus toimittaa vastauksessaan 14 ja 15 §:ssä tarkoitettut tiedot pyynnön esittäneen toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti.

Keskusviranomaiselle toimitetussa vastauksessa on oltava maininta siitä, että pyynnön esittäneellä jäsenvaltiolla on velvollisuus noudattaa puitepäätöksen 9 artiklan säännöksiä henkilötietojen käyttämisestä.

Vastaus toimitetaan suomen tai ruotsin kielellä taikka jollakin muulla Oikeusrekisterikeskuksen ja pyynnön esittäneen jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Vastaus toimitetaan sähköisessä muodossa. Jos sähköisen vastauksen toimittamiselle on este, vastaus voidaan tehdä myös muussa kirjallisessa muodossa.

18 §

Määräajat

Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava vastauksessaan 14 §:ssä tarkoitetut tiedot toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä ja kymmenen arkipäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

Jos Oikeusrekisterikeskus on pyytänyt lisätietoja, 1 momentissa tarkoitetut tiedot on toimitettava kymmenen arkipäivän kuluessa päivästä, jona se on vastaanottanut lisätiedot.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetut tiedot Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle 20 arkipäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

5 luku

Rekisteritietojen luovuttamista koskevan pyynnön esittäminen toiselle jäsenvaltiolle

19 §

Pyynnön esittäminen rikosasian käsittelyä varten

Oikeusrekisterikeskus esittää luonnolliseen henkilöön kohdistuvaa rikosasian käsittelyä varten toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön, kun tuomioistuimien, syyttäväviranomainen, esitutkintaviranomainen tai Rikosseuraamuslaitos on sitä pyytänyt.

Tuomioistuimien, syyttäväviranomainen ja esitutkintaviranomainen voivat esittää 1 momentissa tarkoitetun pyynnön myös itse suoraan toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään.

20 §

Pyynnön esittäminen yksityisen henkilön pyynnön perusteella

Kun yksityinen henkilö, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, pyytää itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen henkilö on.

Jos 1 momentissa tarkoitetun pyynnön esittää yksityinen henkilö, jonka osalta on tiedossa, että hän on ollut täysi-ikäisenä toisen jäsenvaltion asukas, eivätkä häntä koskevat rekisteritiedot ole tältä osin muutoin saatavilla, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka asukas henkilö on ollut.

21 §

Pyynnön sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus esittää 19 ja 20 §:ssä tarkoitetut pyyntönsä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle puitepäätöksen liitteinä olevan lomakkeen mukaisesti.

Pyyntö tehdään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion virallisella kielellä tai sen hyväksymällä muulla kielellä.

Pyyntö tehdään sähköisessä muodossa. Jos sähköisen pyynnön esittämiselle on este, pyyntö voidaan tehdä myös muussa kirjallisessa muodossa.

22 §

Tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

Toisen jäsenvaltion 19 §:n 1 momentin tai 20 §:n mukaisen pyynnön perusteella toimitettavia rekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja

saadaan käyttää ainoastaan sen rikosasian käsittelyssä taikka siihen tarkoitukseen, jota varten tiedot pyydettiin, sen mukaisesti kun tiedot toimittanut jäsenvaltio on ilmoittanut.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, toisen jäsenvaltion toimittamia tietoja saadaan käyttää yleistä turvallisuutta koskevan välittömän ja vakavan uhan torjumiseksi.

Jos toisen jäsenvaltion 1 momentin mukaisesti toimittamat tiedot ovat peräisin Suomesta, 1 momentin säännöksistä poiketen se, mihin tietoja saadaan käyttää, määräytyy Suomen lain mukaisesti.

6 luku

Voimaantulo

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa toimitettuihin rikosrekisteritietojen ja niihin liittyvien tietojen luovuttamista koskeviin pyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Suhteessa sellaiseen jäsenvaltioon, joka ei ole viimeistään tämän lain voimaan tullessa pannut puitepäätöstä täytäntöön, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kunnes asianomainen jäsenvaltio on pannut puitepäätöksen täytäntöön.

2.

Laki**rikosrekisterilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 2 ja 3 momentti, 4 §:n 2 momentti, 4 a §:n 1 momentin 5 kohta, 5 §:n 1 momentti, 6 ja 8 § sekä 10 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti laissa 1639/1995, 4 a §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1093/1999 sekä 6 § laeissa 955/2011 ja 1206/2011 sekä lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1639/1995 ja 331/2011, uusi 4 momentti ja 4 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1093/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

2 §

Lisäksi rikosrekisteriin merkitään tiedot tuomioistuinratkaisuksista, joilla Suomen kansalainen ja Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen on ulkomailla tuomittu 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen. Rangaistusta koskeva tieto merkitään rikosrekisteriin, jos tuomio on annettu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, pohjoismaissa, keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 30/1981) osapuolena olevassa valtiossa tai tieto muualla annetusta tuomiosta on tullut rikosrekisterin pitäjälle virkateitse. Oikeusrekisterikeskus harkitsee, vastaako ulkomailla tuomittu rangaistus sellaista seuraamusta, joka 1 momentin nojalla merkittävsiin Suomessa rikosrekisteriin.

Rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) henkilön nimi ja aiemmat nimet, henkilötunnus tai, jos sitä ei ole käytettävissä, syntymäaika, syntymävaltio ja –paikkakunta sekä sukupuoli ja kansalaisuus;
- 2) tuomioistuimen nimi, ratkaisun tekopäivä ja ratkaisun numero;
- 3) syyksi luettu rikos, tarvittaessa rikoksen oikeudellinen luokitus sekä rikoksen tekoai-
ka, rangaistus ja sovelletut lain säännökset;
- 4) rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta jättäminen;
- 5) yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen;
- 6) ratkaisun lainvoimaisuus ja päivä, jona ratkaisu sai lainvoiman;

7) ehdollisen vankeuden määrääminen täytäntöön pantavaksi;

8) jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi;

9) nuorisorangaistuksen suorittaminen ja muuntaminen;

10) yhdyskuntapalvelun suorittaminen ja muuntaminen vankeudeksi;

11) valvontarangaistuksesta vapauttaminen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus, ehdonalaisen vapauden koeajan päätyminen ja valvontarangaistuksen muuntaminen vankeudeksi;

12) vankilasta vapauttaminen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus ja ehdonalaisen vapauden koeajan päätyminen;

13) armahdus.

Oikeushenkilöstä ja sille tuomitusta yhteisösakosta merkitään rikosrekisteriin 3 momentin 2, 6 ja 13 kohdassa tarkoitettujen tietojen lisäksi yrityksen tai yhteisön nimi, yritys- ja yhteisötunnus, kotipaikka, rikos, jonka johdosta oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoihin, sen tekoai-
ka ja yhteisösakon rahamäärä. Tietoa yhteisösakon maksamisesta ei merkitä.

4 §

Rikosrekisteritietoja luovutetaan pyynnöstä rikosasian käsittelyä varten toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle siten kuin rikosrekisteritietojen luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/), jäljempänä *EU-rikosrekisterilaki*,

säädetään sekä vieraan valtion viranomaiselle siten kuin keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklassa määrätään taikka siitä erikseen sovitaan tai säädetään.

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

5) lapsen huostaanottoa tai adoptiota.

Mitä tässä pykälässä säädetään viranomaisesta, koskee myös adoptiolaissa (22/2012) tarkoitettua adoptiotoimistoa.

5 §

Tiedot rikosrekisteristä luovutetaan rikosrekisterin otteella, jossa ovat henkilöstä rekisteriin talletetut tiedot tai ilmoitus siitä, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Oikeushenkilöstä luovutetaan vastaavansisältöinen ote. Jos tieto päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla tai mainituksa laissa tarkoitettuista säilytysrekisteristä, merkitään rikosrekisterin otteelle ne tiedot, jotka voitaisiin tallettaa rikosrekisteriin. Rikosrekisterin otteelle ei kuitenkaan merkitä rikosrekisterissä olevaa tietoa sovelletuista lain säännöksistä, eikä tietoja, joiden merkitsemisen estää toisen jäsenvaltion asettama EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ehto.

6 §

Yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten. Lisäksi yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä esitettäväksi vieraan valtion viranomaiselle tai muulle toimielimelle adoptiota varten. Otteeseen merkitään myös EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla saatu tieto päätöksestä, jolla hänet on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa tämän lain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaan toimitettava työnantajalle tai viranomaiselle. Otteeseen merkitään tiedot päätöksestä, jolla hänet on tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä tarkoitettuista sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, 20 luvussa tarkoitettuista seksuaalirikoksista, 21 luvun 1 §:n nojalla taposta, 2 §:n nojalla murhasta, 3 §:n nojalla surmasta tai 6 §:n nojalla törkeästä pahoinpitelystä, 31 luvun 2 §:n nojalla törkeästä ryöstöstä taikka 50 luvussa tarkoitetuista huumausainerikoksista. Otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, jolla hänet on ennen edellä mainittujen lainkohtien voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla tuomittu edellä mainittua tekoa vastaavasta rikoksesta. Lisäksi otteeseen merkitään tiedot rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä ja 20 luvussa tarkoitetuista rikoksista tuomituista sakoista, jotka on rekisteröity sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sakkorekisteriin.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun otteeseen merkitään lisäksi tiedot:

1) päätöksestä, joka on 2 §:n 2 momentin nojalla merkitty rikosrekisteriin ja jolla henkilö on tuomittu tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta, 2) päätöksestä, joka on merkitty EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun säilytysrekisteriin ja jolla Suomen kansalainen on toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen,

3) päätöksestä, joka on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla ja jolla henkilö on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen tai rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen.

Henkilö saa itseään koskevan 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä myös voidakseen toimia kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisena kuvaohjelmaluokittelijana. Tällöin otteeseen merkitään edellä 2 ja 3 momentissa mainittujen tietojen lisäksi tiedot päätöksestä, jolla hänet on tuomittu rikoslain 17 luvun 17 §:ssä tarkoitetusta väkivaltakuvauksen levittämisestä tai rikoslain 17 luvun 18 b §:ssä tarkoitetusta kuvaohjelman laittomasta esittämisestä tai levittämisestä alaikäiselle.

Lisäksi opiskelija saa itseään koskevan 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä voidakseen opinnoissa taikka opintoihin kuuluvassa työssäoppimisessa tai harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on pyydettyä toimitettava koulutuksen järjestäjälle tai korkeakoululle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998), ammattikorkeakoululain (351/2003) tai yliopistolain (558/2009) mukaan. Ote on maksuton.

Edellä 1—5 momentissa tarkoitettua otetta pyydettyä on ilmoitettava tarkoitus, johon sitä tarvitaan. Ote, jota tarkoitetaan 2—5 momentissa, toimitetaan vain sille, jota se koskee.

Rikosrekisterin tietoja luovutetaan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion keskusviranomaiselle mainitulle keskusviranomaiselle esitetyn henkilöä itseään koskevan pyynnön perusteella siten kuin EU-rikosrekisterilain 15 §:ssä säädetään.

Henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot säädetään erikseen. Rikosrekisteriin merkityllä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen hänestä on annettu tietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettä-

västä rekisteristä viimeisen vuoden aikana. Sillä, jolla on oikeus kirjoittaa oikeushenkilön nimi, on rekisterin pitämismenettelystä riippumatta vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus oikeushenkilön puolesta sekä oikeus saada sitä koskeva ote rekisteristä.

8 §

Rikosrekisterin tietoja luovutetaan toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle EU-rikosrekisterilain 5 §:n mukaisesti sekä keskinäistä oikeusapua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolena olevalle valtiolle, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, yleissopimuksen 22 artiklan mukaisesti. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toiseen pohjoismaahan säädetään lisäksi asetuksella.

Oikeusrekisterikeskuksen on keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolena olevan valtion, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, kansalaisesta rikosrekisteriin tehdyn merkinnän jälkeen viipymättä ilmoitettava tämän valtion viranomaisille tiedot merkinnästä.

10 §

Ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan noudattaen 1 momentissa säädettyä. Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot on kuitenkin poistettava, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa seuraamusta koskevan tiedon poistamisesta omasta rekisteristään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 kuitenkin niin, että 4 a §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti tulevat voimaan vasta 1 päivänä heinäkuuta 2012.

3.

Laki

rikosrekisterilain 4 a §:n ja 6 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan rikosrekisterilain 4 a §:n ja 6 §:n muuttamisesta annettu laki (27/2012).	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012.

4.

Laki**kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 24 § seuraavasti:

24 §

Rikosrekisteritietojen luovuttaminen

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä voidaan tämän lain mukaisesti luovuttaa rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää oikeusministeriö. Jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu, toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta saatuja tietoja luovu-

tettaessa oikeusministeriön on asetettava ehto, jonka mukaan tietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty.

Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään myös rikosrekisteritietojen luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2012

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

rikosrekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 2 ja 3 momentti, 4 §:n 2 momentti, 4 a §:n 1 momentin 5 kohta, 5 §:n 1 momentti, 6 ja 8 § sekä 10 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti laissa 1639/1995, 4 a §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1093/1999 sekä 6 § laeissa 955/2011 ja 1206/2011 sekä lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1639/1995 ja 331/2011, uusi 4 momentti ja 4 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1093/1999, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lisäksi rikosrekisteriin merkitään *siten kuin asetuksella säädetään* tiedot tuomioistuintratkaistuista, joilla Suomen kansalainen ja Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen on ulkomailla tuomittu 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen.

Lisäksi rikosrekisteriin merkitään tiedot tuomioistuintratkaistuista, joilla Suomen kansalainen ja Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen on ulkomailla tuomittu 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen. *Rangaistusta koskeva tieto merkitään rikosrekisteriin, jos tuomio on annettu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, pohjoismaissa, keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 30 /1981) osapuolena olevassa valtiossa tai tieto muualla annetusta tuomiosta on tullut rikosrekisterin pitäjälle virkaiteitse. Oikeusrekisterikeskus harkitsee, vastaako ulkomailla tuomittu rangaistus sellaista seuraamusta, joka 1 momentin nojalla merkittäisiin Suomessa rikosrekisteriin.*

Rikosrekisteriin merkitään henkilön nimi, henkilötunnus ja kansalaisuus sekä tiedot tuomioistuinten ratkaisuksista, syyksi luetuista rikoksista ja tuomituista rangaistuksista, rangaistusten suorittamisesta sekä armahtamisesta. Oikeushenkilöstä ja sille tuomitusta yhteisöosakosta merkitään rikosrekisteriin vastaavat tiedot. Kansalaisuuden sijasta rekisteriin merkitään kuitenkin oikeushenkilön kotipaikka,

Rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) henkilön nimi ja aiemmat nimet, henkilötunnus tai, jos sitä ei ole käytettävissä, syntymäaika, syntymävaltio ja –paikkakunta sekä sukupuoli ja kansalaisuus;
- 2) tuomioistuimen nimi, ratkaisun tekopäivä ja ratkaisun numero;
- 3) syyksi luettu rikos, tarvittaessa rikoksen

eikä tietoa yhteisösakon maksamisesta merkitä.

*oikeudellinen luokitus sekä rikoksen tekoai-
ka, rangaistus ja sovelletut lain säännökset;*

*4) rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 tai 2 momentin
nojalla rangaistukseen tuomitsematta jättä-
minen;*

*5) yhteisen vankeusrangaistuksen määrää-
minen;*

*6) ratkaisun lainvoimaisuus ja päivä, jona
ratkaisu sai lainvoiman;*

*7) ehdollisen vankeuden määrääminen täy-
töntöön pantavaksi;*

*8) jäännösrangaistuksen määrääminen täy-
töntöön pantavaksi;*

*9) nuorisorangaistuksen suorittaminen ja
muuntaminen;*

*10) yhdyskuntapalvelun suorittaminen ja
muuntaminen vankeudeksi;*

*11) valvontarangaistuksesta vapauttami-
nen, suorittamatta oleva jäännösrangaistus,
ehdonalaisen vapauden koeajan päättymisen
ja valvontarangaistuksen muuntaminen van-
keudeksi;*

*12) vankilasta vapauttaminen, suorittamat-
ta oleva jäännösrangaistus ja ehdonalaisen
vapauden koeajan päättymisen;*

13) armahdus.

*Oikeushenkilöstä ja sille tuomitusta yhtei-
sösakosta merkitään rikosrekisteriin 3 mo-
mentin 2, 6 ja 13 kohdassa tarkoitettujen tie-
tojen lisäksi yrityksen tai yhteisön nimi, yri-
tys- ja yhteisötunnus, kotipaikka, rikos, jonka
johdosta oikeushenkilö on tuomittu yhteisö-
sakkoihin, sen tekoaika ja yhteisösakon ra-
hamäärä. Tietoa yhteisösakon maksamisesta
ei merkitä.*

4 §

Rikosrekisteritietoja luovutetaan vieraan
valtion viranomaiselle rikosasian käsittelyä
varten siten kuin keskinäistä oikeusapua ri-
kosasioissa koskevan eurooppalaisen yleisso-
pimuksen (SopS 30/81) 13 artiklassa mää-
tään taikka siitä erikseen sovitaan tai sääde-
tään.

4 §

Rikosrekisteritietoja luovutetaan pyynnöstä
rikosasian käsittelyä varten toisen Euroopan
unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viran-
omaiselle siten kuin rikosrekisteritietojen
luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan
unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa
laissa (/), jäljempänä EU-rikosrekisterilaki,
säädetään sekä vieraan valtion viranomaisel-
le siten kuin keskinäistä oikeusapua rikosasi-
oissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuk-
sen 13 artiklassa määrätään taikka siitä erik-
seen sovitaan tai säädetään.

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

5) lapsen huostaanottoa.

5 §

Tiedot rikosrekisteristä luovutetaan rikosrekisterin otteella, jossa ovat henkilöstä rekisteriin talletetut tiedot tai ilmoitus siitä, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Oikeushenkilöstä luovutetaan vastaavan sisältöinen ote.

6 §

Yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaan toimitettava

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

5) lapsen huostaanottoa *tai adoptiota.*

Mitä tässä pykälässä säädetään viranomaisesta, koskee myös adoptiolaisissa (22/2012) tarkoitettua adoptiotoimistoa.

5 §

Tiedot rikosrekisteristä luovutetaan rikosrekisterin otteella, jossa ovat henkilöstä rekisteriin talletetut tiedot tai ilmoitus siitä, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Oikeushenkilöstä luovutetaan *vastaavansisältöinen ote. Jos tieto päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla tai mainitussa laissa tarkoitettusta säilytysrekisteristä, merkitään rikosrekisterin otteelle ne henkilöä koskevat tiedot, jotka voitaisiin tallettaa rikosrekisteriin. Rikosrekisterin otteelle ei kuitenkaan merkitä rikosrekisterissä olevaa tietoa sovelletuista lain säännöksistä, eikä tietoja, joiden merkitsemisen estää toisen jäsenvaltion asettama EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ehto.*

6 §

Yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä viisumia, työlupaa, oleskelulupaa tai muuta niihin verrattavaa syytä varten. *Lisäksi yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä esitettäväksi vieraan valtion viranomaiselle tai muulle toimielimelle adoptiota varten. Otteen merkitään myös EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla saatu tieto päätöksestä, jolla hänet on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa tämän lain 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen.*

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, yksityinen henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaan toimitettava

työnantajalle tai viranomaiselle. Otteeseen merkitään tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä tarkoitettusta sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, 20 luvussa tarkoitettusta seksuaalirikoksesta, 21 luvun 1 §:n nojalla taposta, 2 §:n nojalla murhasta, 3 §:n nojalla surmasta tai 6 §:n nojalla törkeästä pahoinpitelystä, 31 luvun 2 §:n nojalla törkeästä ryöstöstä taikka 50 luvussa tarkoitetuista huumausainerikoksista. Otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, jolla henkilö on aikaisemmin voimassa olleen lain nojalla tuomittu vastaavasta rikoksesta. Lisäksi otteeseen merkitään tiedot rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä ja 20 luvussa tarkoitetuista rikoksista tuomituista sakoista, jotka on rekisteröity sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sakkorekisteriin. *Henkilö saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä myös voidakseen toimia kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisena kuvaohjelmaluokittelijana. Tällöin otteeseen merkitään edellä mainittujen tietojen lisäksi tiedot päätöksestä, jolla henkilö on tuomittu rikoslain 17 luvun 17 §:ssä tarkoitettua väkivaltakuvauksen levittämisestä tai rikoslain 17 luvun 18 b §:ssä tarkoitettua kuvaohjelman laittomasta esittämisestä tai levittämisestä alaikäiselle.*

työnantajalle tai viranomaiselle. Otteeseen merkitään tiedot päätöksestä, jolla *hänet* on tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä tarkoitettusta sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, 20 luvussa tarkoitettusta seksuaalirikoksesta, 21 luvun 1 §:n nojalla taposta, 2 §:n nojalla murhasta, 3 §:n nojalla surmasta tai 6 §:n nojalla törkeästä pahoinpitelystä, 31 luvun 2 §:n nojalla törkeästä ryöstöstä taikka 50 luvussa tarkoitetuista huumausainerikoksista. Otteeseen merkitään myös tiedot päätöksestä, jolla *hänet on ennen edellä mainittujen lainkohtien voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla* tuomittu *edellä mainittua tekoa* vastaavasta rikoksesta. Lisäksi otteeseen merkitään tiedot rikoslain 17 luvun 18, 18a tai 19 §:ssä ja 20 luvussa tarkoitetuista rikoksista tuomituista sakoista, jotka on rekisteröity sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sakkorekisteriin.

(siirtyy 4 mom.)

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun otteeseen merkitään lisäksi tiedot:

1) päätöksestä, joka on 2 §:n 2 momentin nojalla merkitty rikosrekisteriin ja jolla henkilö on tuomittu tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta,

2) päätöksestä, joka on merkitty EU-rikosrekisterilaissa tarkoitettuun säilytysrekisteriin ja jolla Suomen kansalainen on toisessa jäsenvaltiossa tuomittu rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen,

3) päätöksestä, joka on saatu EU-rikosrekisterilain 20 §:n nojalla ja jolla henkilö on tuomittu toisessa jäsenvaltiossa tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta 2 §:n 1 momentissa mainittua seuraamusta vastaavaan seuraamukseen tai rikoslain 17 luvun 18, 18 a tai 19 §:ssä taikka 20 luvussa tarkoitettua rikosta vastaavasta rikoksesta sakkorangaistukseen.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, opiskelija saa itseään koskevan otteen rikosrekisteristä voidakseen opinnoissa taikka opintoihin kuuluvassa työssäoppimisessa tai harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on pyydettyäessä toimitettava koulutuksen järjestäjälle tai korkeakoululle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998), ammattikorkeakoululain (351/2003) tai yliopistolain (558/2009) mukaan. *Otteeseen merkitään samat tiedot kuin 2 momentissa tarkoitettuun otteeseen.* Ote on maksuton.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua tietoa pyydettyäessä on ilmoitettava tarkoitus, johon sitä tarvitaan. Ote, jota tarkoitetaan 2 ja 3 momentissa, toimitetaan vain henkilölle, jota se koskee.

Henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot säädetään erikseen. Rikosrekisteriin merkityllä *henkilöllä* on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen hänestä on annettu tietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävästä rekisteristä viimeisen vuoden aikana. Sillä, jolla on oikeus kirjoittaa oikeushenkilön nimi, on rekisterin pitämismenettelystä riippumatta vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus oikeushenkilön puolesta sekä oikeus saada oikeushenkilöä koskeva ote rekisteristä.

tukseen.

Henkilö saa itseään koskevan 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä myös voidakseen toimia kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisena kuvaohjelmaluokittelijana. Tällöin otteeseen merkitään edellä 2 ja 3 momentissa mainittujen tietojen lisäksi tiedot päätöksestä, jolla hänet on tuomittu rikoslain 17 luvun 17 §:ssä tarkoitettua väkivaltakuvauksen levittämisestä tai rikoslain 17 luvun 18 b §:ssä tarkoitettua kuvaohjelman laittomasta esittämisestä tai levittämisestä alaikäiselle.

Lisäksi opiskelija saa itseään koskevan 2 momentissa tarkoitetun otteen rikosrekisteristä voidakseen opinnoissa taikka opintoihin kuuluvassa työssäoppimisessa tai harjoittelussa ryhtyä sellaiseen tehtävään, johon olennaisesti kuuluu työskentelyä alaikäisten parissa ja jossa ote on pyydettyäessä toimitettava koulutuksen järjestäjälle tai korkeakoululle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998), ammattikorkeakoululain (351/2003) tai yliopistolain (558/2009) mukaan. Ote on maksuton.

Edellä 1—5 momentissa tarkoitettua otetta pyydettyäessä on ilmoitettava tarkoitus, johon sitä tarvitaan. Ote, jota tarkoitetaan 2—5 momentissa, toimitetaan vain *sille*, jota se koskee.

Rikosrekisterin tietoja luovutetaan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion keskusviranomaiselle mainitulle keskusviranomaiselle esitetyn henkilön itseään koskevan pyynnön perusteella siten kuin EU-rikosrekisterilain 15 §:ssä säädetään.

Henkilön oikeudesta tarkastaa häntä koskevat rekisteritiedot säädetään erikseen. Rikosrekisteriin merkityllä on lisäksi oikeus pyynnöstä saada tieto siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen hänestä on annettu tietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävästä rekisteristä viimeisen vuoden aikana. Sillä, jolla on oikeus kirjoittaa oikeushenkilön nimi, on rekisterin pitämismenettelystä riippumatta vastaava tarkastus- ja tiedonsaantioikeus oikeushenkilön puolesta sekä oikeus saada sitä koskeva ote rekisteristä.

8 §

Rikosrekisterin tietoja luovutetaan 4 §:n 2 momentissa mainitun keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolena olevalle valtiolle yleissopimuksen 22 artiklan mukaisesti. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toiseen pohjoismaahan säädetään lisäksi asetuksella.

10 §

Ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan noudattamalla soveltuvien osin 1 momentissa mainittuja periaatteita.

8 §

Rikosrekisterin tietoja luovutetaan *toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle EU-rikosrekisterilain 5 §:n mukaisesti sekä keskinäistä oikeusapua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolena olevalle valtiolle, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio*, yleissopimuksen 22 artiklan mukaisesti. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toiseen pohjoismaahan säädetään lisäksi asetuksella.

Oikeusrekisterikeskuksen on keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen osapuolena olevan valtion, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltio, kansalaisesta rikosrekisteriin tehdyn merkinnän jälkeen viipymättä ilmoitettava tämän valtion viranomaisille tiedot merkinnästä.

10 §

Ulkomailla tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot poistetaan *noudattaen* 1 momentissa *säädettyä*. Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tuomittuja seuraamuksia koskevat tiedot on kuitenkin poistettava, jos tiedot toimittanut jäsenvaltio ilmoittaa seuraamusta koskevan tiedon poistamisesta omasta rekisteristään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 kuitenkin niin, että 4 a §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti tulevat voimaan vasta 1 päivänä heinäkuuta 2012.

4.

Laki**kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 24 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Rikosrekisteritietojen luovuttaminen

Rikosrekisteritietojen luovuttaminen

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä voidaan tämän lain mukaisesti luovuttaa rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää oikeusministeriö.

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä voidaan tämän lain mukaisesti luovuttaa rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten samoin edellytyksin kuin niitä voidaan antaa Suomen viranomaisille. Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta päättää oikeusministeriö. *Jollei asiasta ole erikseen toisin säädetty tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu, toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta saatuja tietoja luovutettaessa oikeusministeriön on asetettava ehto, jonka mukaan tietoja saadaan käyttää vain sen rikosasian käsittelyyn, johon ne on pyydetty.*

Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään myös rikosrekisteritietojen luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Liite
Asetusluonnokset

Valtioneuvoston asetus

kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun asetuksen (13/1994) 3 §, sellaisena kuin sen on asetuksessa 352/2006, seuraavasti:

3 §

Rikosrekisteritietojen luovuttamista koskevat pyynnöt.

Vieraan valtion viranomaisen pyyntö rikosrekisteritietojen luovuttamisesta lain 1 §:n 2 momentin 5 kohdan ja 24 §:n mukaisesti on tehtävä oikeusministeriölle.

Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään myös rikosrekisteritietojen luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetussa laissa (/).

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

rikosrekisteriasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä asetuksella kumotaan rikosrekisteriasetuksen (772/1993) 2, 3 ja 12 §.

2 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

**EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN VI OSASTOA
SOVELTAMALLA ANNETUT SÄÄDÖKSET**

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2009/315/YOS,

tehty 26 päivänä helmikuuta 2009,

jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 31 artiklan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ja Belgian kuningaskunnan aloitteen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen tarjota Euroopan kansalaisille korkeatasoisen suojan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella. Tämä tavoite edellyttää, että jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset vaihtavat rikosrekisteritietoja.

(2) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti neuvosto hyväksyi 29 päivänä marraskuuta 2000 toimenpi-deohjelman rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi ⁽²⁾. Tällä puitepäättöksellä edistetään toimenpideohjelman toi-menpiteessä 3, jossa kehoitetaan vahvistamaan Schengenin elimiä varten laaditun kaltainen, kaikille unionin vi-rallisille kielille käännetty vakiolomake rikosrekisteritieto-jen pyytämistä varten, esitetyn tavoitteen saavuttamista.

(3) Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan ensimmäi-sen arvioinnin loppuraportissa ⁽³⁾ jäsenvaltioita kehoitet-tiin yksinkertaistamaan menettelyjä asiakirjojen siirtämi-seksi valtioiden välillä käyttäen tarvittaessa vakiolomak-keita keskinäisen oikeusavun helpottamiseksi.

(4) Eurooppa-neuvosto antoi maaliskuun 25 ja 26 päivänä 2004 terrorismin torjuntaa koskevan julkilausuman, jossa tuomioita koskevan tietojenvaihdon parantamista pide-tään ensisijaisen tärkeänä, ja toisti tämän 4 ja 5 päivänä marraskuuta 2004 hyväksymässään Haagin ohjel-massa ⁽⁴⁾, jossa kehoitetaan lisäämään tuomioita ja oikeu-denmenetyksiä koskevien kansallisten rekisteritietojen vaihtoa. Nämä tavoitteet mainitaan Haagin ohjelman toteuttamista koskevassa toimintasuunnitelmassa, jonka neuvosto ja komissio yhdessä hyväksyivät 2 ja 3 päivänä kesäkuuta 2005.

(5) Jotta voitaisiin parantaa rikosrekisteritietojen vaihtoa jä-senvaltioiden välillä, suhtaudutaan myönteisesti kehitet-tyihin hankkeisiin, joiden tarkoituksena on tämän tavoite-teen saavuttaminen, mukaan lukien kansallisten rikosre-kisterien välistä yhteyttä koskeva hanke. Näistä toimista saadut kokemukset ovat kannustaneet jäsenvaltioita te-hostamaan toimiaan edelleen ja osoittaneet, että on tär-keää edelleen tehostaa jäsenvaltioiden välistä tuomioita koskevaa keskinäistä tietojenvaihtoa.

(6) Tällä puitepäättöksellä vastataan neuvoston 14 päivänä huhtikuuta 2005 ilmaiseisiin toiveisiin, jotka olivat jat-koa valkoiselle kirjalle tuomioita koskevasta tietojenvai-hdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alu-eella ja sitä seuranneelle yleiselle keskustelulle. Puitepää-töksellä pyritään pääasiassa parantamaan niiden tietojen vaihtoa, jotka koskevat Euroopan unionin kansalaisille annettuja tuomioita ja mahdollisia rikostuomioista johtu-via, tuomiojäsenvaltion rikosrekisteriin merkittyjä kieltoja.

(7) Se, että tällä puitepäättöksellä perustettuja menettelyjä so-velletaan ainoastaan luonnollisia henkilöitä koskevien ri-kosrekisteritietojen luovuttamiseen, ei saisi tulevaisuu-dessa estää tällaisten menettelyjen soveltamisalan mah-dollista laajentamista oikeushenkilöitä koskevien tietojen vaihtoon.

⁽¹⁾ Lausunto annettu 17. kesäkuuta 2008 (ei vielä julkaistu virallisissa lehdessä).

⁽²⁾ EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10.

⁽³⁾ EYVL C 216, 1.8.2001, s. 14.

⁽⁴⁾ EUVL C 53, 3.3.2005, s. 1.

- (8) Toisissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioita koskevista tiedoista määrätään tällä hetkellä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa 20 päivänä huhtikuuta 1959 tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 ja 22 artiklassa. Nämä määräykset eivät ole kuitenkaan riittäviä täyttämään oikeudellisen yhteistyön nykyisiä vaatimuksia Euroopan unionin kaltaisella alueella.
- (9) Tällä puitepäätöksellä korvattaisiin keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 22 artiklan määräykset jäsenvaltioiden välisissä suhteissa. Sen lisäksi, että puitepäätökseen sisällytetään ja siinä määritellään tarkemmin tuomiojäsenvaltion velvollisuudet toimittaa annettuja tuomioita koskevat tiedot siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on, siinä asetetaan myös kansalaisuusjäsenvaltiolle velvollisuus säilyttää näin toimitetut tiedot, jotta se pystyy vastaamaan täysin muiden jäsenvaltioiden sille esittämiin tietopyyntöihin.
- (10) Tämä puitepäätös ei saisi vaikuttaa oikeusviranomaisten mahdollisuuteen pyytää ja toimittaa rikosrekisteritietoja suoraan keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklan sekä 15 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 hyväksytyllä neuvoston säädöksellä tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti ⁽¹⁾.
- (11) Tuomioita koskevan tiedonkulun parantamisesta ei ole paljon hyötyä, jos jäsenvaltiot eivät kykene ottamaan toimitettuja tietoja huomioon. Neuvosto teki 24 päivänä heinäkuuta 2008 puitepäätöksen 2008/675/YOS tuomioiden huomioon ottamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioissa uudessa rikosasiain käsittelyssä ⁽²⁾.
- (12) Belgian kuningaskunnan aloitteen tärkein tavoite saavutetaan tällä puitepäätöksellä, koska jokaisen jäsenvaltion keskusviranomaisen tulisi pyytää kaikki henkilön kansalaisuusjäsenvaltion rikosrekisteriin merkityt tiedot ja sisällyttää ne rikosrekisteriotteeseensa vastatessaan asianomaisen henkilön pyyntöön. Tieto tuomiosta sekä mahdollisesta siitä johtuvasta rikosrekisteriin merkitystä kiellostä on edellytyksenä niiden panemiseksi täytäntöön sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa henkilö aikoo harjoittaa lastenhoitoon liittyvää ammattitoimintaa. Tässä puitepäätöksessä vahvistetun menettelyn tarkoituksena on muun muassa varmistaa, että lapsiin kohdistuvasta seksuaalirikoksesta tuomittu henkilö ei voisi enää, kun kyseisen henkilön rikosrekisteriin tuomiojäsenvaltiossa sisältyy tällainen tuomio ja siitä johtuva rikosrekisteriin merkitty ammattikielto, pitää salassa tätä tuomiota tai ammattikieltoa harjoittaakseen lastenhoitoon liittyvää ammattitoimintaa toisessa jäsenvaltiossa.
- (13) Tämän puitepäätöksen säännöksissä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat niiden henkilötietojen suojaamista, jotka toimitetaan jäsenvaltioiden välillä sen täytäntöönpanon seurauksena. Poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamista koskevia olemassa olevia yleisiä sääntöjä täydennetään tässä puitepäätöksessä vahvistetuilla säännöillä. Lisäksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehtyä Euroopan neuvoston yleissopimusta sovelletaan tämän puitepäätöksen perusteella käsiteltäviin henkilötietoihin. Tähän puitepäätökseen sisällytetään myös rikosrekisteritietojen vaihtamisesta 21 päivänä marraskuuta 2005 tehdyn neuvoston päätöksen 2005/876/YOS ⁽³⁾ säännökset, joissa rajoitetaan pyydettyjen tietojen käyttömahdollisuuksia tietoja pyytäneessä jäsenvaltiossa. Tässä puitepäätöksessä on niiden lisäksi erityissäännöt, joita sovelletaan, kun kansalaisuusjäsenvaltio lähettää edelleen tuomioita koskevia tietoja, jotka tuomiojäsenvaltio on sille toimittanut.
- (14) Tällä puitepäätöksellä ei muuteta keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevasta eurooppalaisesta yleissopimuksesta johtuvia velvollisuuksia tai käytäntöjä suhteessa kolmansiiin valtioihin siltä osin kuin tätä sopimusta edelleen sovelletaan.
- (15) Rikosrekisteristä ja tuomitujen sopeuttamisesta annetun Euroopan neuvoston suosituksen nro R (84) 10 mukaan rikosrekisterien perustamisen keskeisenä tavoitteena on antaa rikosoikeusjärjestelmästä vastaaville viranomaisille tietoja oikeusmenettelyn kohteena olevan henkilön taustasta otettavaksi huomioon häntä koskevaa päätöstä tehtäessä. Koska rikosrekisterin kaikki muu käyttö, joka saat-taisi heikentää tuomitun mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan, on rajoitettava mahdollisimman vähään, tämän puitepäätöksen nojalla toimitettujen tietojen käyttä-mistä muuhun tarkoitukseen kuin rikosasian käsittelyyn voidaan rajoittaa pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion ja pyynnön esittäneen jäsenvaltion kansallisten säännösten mukaisesti.

⁽¹⁾ EYVL C 197, 12.7.2000, s. 3.⁽²⁾ EUVL L 220, 15.8.2008, s. 32.⁽³⁾ EUVL L 322, 9.12.2005, s. 33.

7.4.2009

FI

Euroopan unionin virallinen lehti

L 93/25

(16) Tämän puitepäättöksen tietojen toimittamista kansalaisuusjäsenvaltiolle niiden säilyttämistä tai edelleen lähettämistä varten koskevien määräysten tarkoituksena ei ole yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden kansallisia rikosrekisterijärjestelmiä. Tämä puitepäättös ei velvoiteta tuomiojäsentuomioita muuttamaan sisäistä rikosrekisterijärjestelmäänsä kansallisiin tarkoituksiin tapahtuvan tietojen käytön osalta.

(17) Tuomioita koskevan tiedonkulun parantamisesta ei ole paljon hyötyä, jos tiedot eivät ole vastaanottavan jäsenvaltion ymmärrettävissä. Keskinäistä ymmärtämistä voidaan lisätä luomalla eurooppalainen vakiomuoto, jonka ansiosta tietoja voidaan vaihtaa sähköisesti yhtenäistä esitystapaa noudattaen ja koneellisesti käännettävässä muodossa. Tuomiojäsentuomioita lähettämät tuomioita koskevat tiedot on toimitettava kyseisen valtion virallisella kielellä tai jollain sen virallisista kielistä. Neuvoston olisi toteutettava toimenpiteitä tällä puitepäättöksellä käyttöön otetun tietojenvaihtojärjestelmän luomiseksi.

(18) Tässä puitepäättöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustetut periaatteet sellaisina kuin ne ilmenevät Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.

(19) Tässä puitepäättöksessä noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistettua toissijaisuusperiaatetta, sillä tuomioita koskevien tietojen toimittamisjärjestelyjä jäsenvaltioiden välillä ei voida riittävästi parantaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan tämä edellyttää yhteistoimintaa Euroopan unionin tasolla. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäättöksessä ei ylitetä sitä, mikä on välttämätöntä tämän tavoitteen saavuttamiseksi,

b) määrittää kansalaisuusjäsenvaltion velvollisuudet säilyttää tiedot sekä täsmentää, miten sen on vastattava rikosrekisteritietoja koskeviin pyyntöihin;

c) luoda kehys, jonka avulla voidaan perustaa ja kehittää atk-pohjainen järjestelmä tuomioita koskevaa tietojenvaihtoa varten jäsenvaltioiden välillä tämän puitepäättöksen ja 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun myöhemmän päätöksen nojalla.

2 artikla

Määritelmät

Tässä puitepäättöksessä tarkoitetaan

a) 'tuomiolla' rikostuomioistuimen lainvoimaista päätöstä luonnollisen henkilön tuomitsemisesta rikoksesta, siltä osin kuin nämä päätökset merkitään tuomiojäsentuomioita koskevaan rikosrekisteriin;

b) 'rikosasian käsittelyllä' esitutkintaa, varsinaista oikeudenkäyntiä ja tuomion täytäntöönpanoa;

c) 'rikosrekisterillä' kansallista rekisteriä tai kansallisia rekistereitä, joihin kirjataan tiedot tuomioista kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3 artikla

Keskusviranomainen

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä keskusviranomainen tämän puitepäättöksen panemiseksi täytäntöön. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin nimetä yhden tai useamman keskusviranomaisen tietojen toimittamista varten 4 artiklan mukaisesti sekä 6 artiklassa tarkoitettuihin pyyntöihin vastaamiseksi 7 artiklan mukaisesti.

2. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava 1 kohdan mukaisesti nimetty yksi tai useampi keskusviranomainen neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle. Neuvoston pääsihteeristö ilmoittaa nämä tiedot jäsenvaltioille ja Eurojustille.

4 artikla

Tuomiojäsentuomioita koskevat velvollisuudet

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kaikkiin sen alueella annettuihin tuomioihin liitetään, kun tiedot viedään sen rikosrekisteriin, tiedot tuomitun kansalaisuudesta tai kansalaisuuksista, jos kyseessä on jonkin toisen jäsenvaltion kansalainen.

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTTÖKSEN:

1 artikla

Tavoite

Tällä puitepäättöksellä on tarkoitus

a) määrittää, miten jäsenvaltio, jossa annetaan tuomio toisen jäsenvaltion kansalaiselle, jäljempänä 'tuomiojäsentuomio', toimittaa tästä tiedon sille jäsenvaltiolle, jonka kansalainen tuomittu henkilö on, jäljempänä 'kansalaisuusjäsenvaltio';

2. Keskusviranomaisen on ilmoitettava mahdollisimman pian muiden jäsenvaltioiden keskusviranomaisille sen alueella näiden jäsenvaltioiden kansalaisille annetuista tuomioista sellaisina kuin ne on kirjattu rikosrekisteriin.

Jos on tiedossa, että tuomittu on useamman jäsenvaltion kansalainen, asiaankuuluvat tiedot on toimitettava kullekin näistä jäsenvaltioista, myös silloin, kun tuomittu on sen jäsenvaltion kansalainen, jonka alueella hänet on tuomittu.

3. Tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen on välittömästi toimitettava kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tiedot tuomiojäsenvaltion rikosrekisteritietojen myöhemmistä muutoksista tai poistoista.

4. Jäsenvaltion, joka on toimitannut tietoja 2 ja 3 kohdan mukaisesti, on toimitettava kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tämän pyynnöstä yksittäisissä tapauksissa jäljennökset kyseessä olevista tuomioista ja niitä seuranneista toimenpiteistä sekä kaikki asiaan liittyvät tiedot, jotta kansalaisuusjäsenvaltio voi harkita, edellyttävätkö ne kansallisia toimenpiteitä.

5 artikla

Kansalaisuusjäsenvaltion velvollisuudet

1. Kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on säilytettävä kaikki sille 4 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla toimitetut tiedot 11 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaista edelleen toimittamista varten.

2. Jos 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimitettuja tietoja muutetaan tai poistetaan, vastaava muutos tai poisto on tehtävä myös kansalaisuusjäsenvaltiossa niihin tietoihin, joita säilytetään tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaista edelleen lähettämistä varten.

3. Edelleen lähettämistä varten 7 artiklan mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltio saa käyttää ainoastaan tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti päivitettyjä tietoja.

6 artikla

Pyyntö saada tuomioita koskevia tietoja

1. Kun jäsenvaltion rikosrekisterissä olevia tietoja pyydetään henkilöön kohdistuvaa rikosasian käsittelyä varten tai mitä ta-

hansa muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, kyseisen jäsenvaltion keskusviranomaisen voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti esittää toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön.

2. Kun henkilö pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään, sen jäsenvaltion keskusviranomaisen, jossa pyyntö esitetään, voi kansallisen lainsäädännön mukaisesti esittää toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle rikosrekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön, jos kyseinen henkilö on tai on ollut pyynnön esittäneen tai pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion asukas tai kansalainen.

3. Kun henkilö 11 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluttua umpeen pyytää tietoja omasta rikosrekisteristään muun jäsenvaltion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta, sen jäsenvaltion keskusviranomaisen, jossa pyyntö on esitetty, on esitettävä pyyntö kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle tiedon saamiseksi rikosrekisteristä, jotta sellainen tieto voidaan lisätä kyseiselle henkilölle toimitettavaan rikosrekisteriotteeseen.

4. Jäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava kaikki rikosrekisteristä saatavia tietoja koskevat pyyntönsä käyttäen liitteinä olevaa lomaketta.

7 artikla

Vastaaminen tuomioita koskevaan tietopyyntöön

1. Kun kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta pyydetään 6 artiklan mukaisesti rikosrekisteritietoja rikosasian käsittelyä varten, kyseisen keskusviranomaisen on toimitettava pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tiedot:

- a) kansalaisuusjäsenvaltiossa annetut ja rikosrekisteriin kirjatut kansalliset tuomiot;
- b) muissa jäsenvaltioissa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka sille on toimitettu 4 artiklan mukaisesti 27 päivän huhtikuuta 2012 jälkeen, sellaisina kuin ne on säilytetty 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti;
- c) muissa jäsenvaltioissa annetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä;

d) kolmansissa maissa annetut rikosrekisteriin kirjatut tuomiot, joista sille on toimitettu tiedot myöhemmin.

5. Vastaus on laadittava liitteenä olevalle lomakkeelle, johon on liitettävä luettelo tuomioista kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin.

2. Kun kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta pyydetään 6 artiklan mukaisesti rikosrekisteritietoja muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten, kyseisen keskusviranomaisen on vastattava siihen kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltiossa annettujen tuomioiden osalta ja sellaisten kolmansien maiden antamien tuomioiden osalta, joista sille on myöhemmin toimitettu tiedot ja jotka on kirjattu sen rikosrekisteriin.

Toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden osalta, jotka on toimitettu kansalaisuusjäsenvaltiolle, kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle tiedot, jotka on säilytetty 5 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, sekä tiedot, jotka on toimitettu kyseiselle keskusviranomaiselle 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä ja jotka on kirjattu sen rikosrekisteriin.

Toimittaessaan tietoja 4 artiklan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen voi ilmoittaa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselle, että ensin mainitussa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita koskevat tiedot, jotka on toimitettu viimeksi mainitulle keskusviranomaiselle, saadaan toimittaa edelleen ainoastaan rikosasian käsittelyä varten. Tässä tapauksessa kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on ilmoitettava tällaisten tuomioiden osalta pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, mikä jäsenvaltio on toiminut kyseiset tiedot, jotta pyynnön esittänyt jäsenvaltio voi esittää pyynnön suoraan tuomiojäsenvaltiolle tuomioita koskevien tietojen saamiseksi.

3. Kun kolmas maa pyytää kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta rikosrekisteritietoja, kansalaisuusjäsenvaltio voi vastata pyyntöön toisen jäsenvaltion toimittamien tuomioiden osalta vain niiden rajojen puitteissa, joita sovelletaan tietojen toimittamiseen muille jäsenvaltioille 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisesti.

4. Kun rikosrekisteritietoja pyydetään 6 artiklan mukaisesti muun jäsenvaltion kuin kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaiselta, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on toimitettava rikosrekisterissään olevat pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita ja kolmansien maiden kansalaisille ja kansalaisuudettomille annettuja tuomioita koskevat tiedot siinä laajuudessa kuin keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklassa määrätään.

8 artikla

Määräajat vastauksen antamiselle

1. Pynnön vastaanottaneen jäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava pyynnön esittäneen jäsenvaltion keskusviranomaiselle liitteessä olevalla lomakkeella vastaus 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun pyyntöön välittömästi ja joka tapauksessa kymmenen työpäivän kuluessa siitä päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu, kansallisen lainsäädäntönsä, kansallisten sääntöjensä tai kansallisen käytäntönsä mukaisin edellytyksin.

Jos pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio tarvitsee lisätietoja pyynnössä tarkoitettun henkilön tunnistamiseksi, sen on välittömästi kuultava pyynnön esittänyttä jäsenvaltiota antaakseen vastauksen kymmenen työpäivän kuluessa päivästä, jona se vastaanotti lisätiedot.

2. Vastaus 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun pyyntöön on toimitettava 20 työpäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

9 artikla

Edellytykset henkilötietojen käyttämiselle

1. Pynnön esittänyt jäsenvaltio saa käyttää 7 artiklan 1 ja 4 kohdan nojalla rikosasian käsittelyä varten toimitettuja henkilötietoja ainoastaan sen rikosasian käsittelyssä, jota varten tiedot pyydettiin, liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti.

2. Pynnön esittänyt jäsenvaltio saa käyttää 7 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten toimitettuja henkilötietoja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten tiedot pyydettiin, ja niissä rajoissa, jotka pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on määrittänyt liitteenä olevassa lomakkeessa.

3. Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 kohdassa säädetään, tietoja pyytänyt jäsenvaltio saa käyttää 7 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettuja henkilötietoja yleistä turvallisuutta koskevan välittömän ja vakavan uhkan torjumiseksi.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 7 artiklan 3 kohdan nojalla kolmannelle maalle toimitettuihin, toiselta jäsenvaltiolta 4 artiklan mukaisesti vastaanotettuihin henkilötietoihin sovelletaan samoja käyttörajoituksia kuin tietoja pyytäneessä jäsenvaltiossa tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti sovelletaan. Jäsenvaltioiden on täsmennettävä, että jos kolmannelle maalle on toimitettu henkilötietoja rikosasian käsittelyä varten, tämä kolmas maa voi käyttää kyseisiä tietoja ainoastaan rikosasian käsittelyä varten.

5. Tätä artiklaa ei sovelleta henkilötietoihin, jotka jäsenvaltio on saanut tämän puitepäätöksen mukaisesti ja jotka ovat peräisin siltä itseltään.

10 artikla

Kielet

Pyynnön esittävän jäsenvaltion on laadittava 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pyyntö liitteenä olevalle lomakkeelle pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä.

Pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on vastattava joko jollakin sen virallisista kielistä tai jollakin muulla sekä pyynnön esittäneen että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion hyväksymällä kielellä.

Jäsenvaltio voi tämän puitepäätöksen tekemisen yhteydessä tai myöhemmin ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle, mitkä Euroopan unionin toimielinten viralliset kielet se hyväksyy. Neuvoston pääsihteeristö toimittaa nämä tiedot jäsenvaltioille.

11 artikla

Vakiomuoto ja muut toimet tietojenvaihdon tuomioita koskevan tietojenvaihdon järjestämiseksi ja helpottamiseksi

1. Toimittaessaan tietoja 4 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti tuomiojäsenvaltion keskusviranomaisen on toimitettava seuraavat:

a) tiedot, jotka on aina toimitettava, paitsi jos keskusviranomaisella ei ole kyseisiä tietoja (pakolliset tiedot):

i) tuomittua henkilöä koskevat tiedot (koko nimi, syntymäaika, syntymäpaikka (kaupunki ja valtio), sukupuoli, kansalaisuus ja – tapauksen mukaan – aikaisemmat nimet),

ii) tuomion luonteeseen liittyvät tiedot (tuomion antamispäivä, tuomioistuimen nimi, päivä, jona päätös sai lainvoiman),

iii) tuomioon johtaneeseen rikokseen liittyvät tiedot (tuomion perusteena olevan rikoksen tekopäivä, rikoksen nimi ja oikeudellinen luokitus sekä viittaus siihen sovellettavan lain säännöksiin), ja

iv) tuomion sisältöön liittyvät tiedot, joihin kuuluvat varsinkin rangaistus ja mahdolliset lisärangaistukset, turvatoimet ja rangaistuksen toimeenpanoa muuttavat myöhemmät päätökset;

b) tiedot, jotka on toimitettava, jos ne on kirjattu rikosrekisteriin (valinnaiset tiedot):

i) tuomitun vanhempien nimet,

ii) tuomion viitenumero,

iii) rikospaikka, ja

iv) rikostuomiosta johtuvat oikeudenmenetykset;

c) tiedot, jotka on toimitettava, jos ne ovat keskusviranomaisen saatavilla (lisätiedot):

i) tuomitun henkilötunnusta tai tuomitun henkilötodistuksen tyyppi ja numero,

ii) henkilöltä otetut sormenjäljet, ja

iii) tapauksen mukaan sala- ja/tai lisänimi (-nimet).

Lisäksi keskusviranomainen voi toimittaa muitakin rikostuomiota koskevia tietoja, jotka on kirjattu rikosrekisteriin.

2. Kansalaisuusjäsenvaltion keskusviranomaisen on säilytettävä kaikki 1 kohdan a ja b alakohdassa lueteltuja seikkoja koskevat tiedot, jotka se on saanut 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti 7 artiklan mukaista edelleen lähettämistä varten. Se voi samaa tarkoitusta varten säilyttää 1 kohdan c alakohdassa ja 1 kohdan toisessa alakohdassa lueteltuja seikkoja koskevat tiedot.

3. 7 kohdan mukaisen määräajan päättymiseen saakka niiden jäsenvaltioiden keskusviranomaisten, jotka eivät ole antaneet 6 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta, on toimitettava kaikki tiedot 4 artiklan mukaisesti, pyynnöt 6 artiklan mukaisesti ja vastaukset 7 artiklan mukaisesti sekä muut asiaa koskevat tiedot millä tahansa tavalla, josta jää kirjallinen merkintä ja jonka avulla vastaanottavan jäsenvaltion keskusviranomainen pystyy toteamaan niiden aitouden.

Tämän artiklan 7 kohdan mukaisen määräajan päätyttyä jäsenvaltioiden keskusviranomaisten on toimitettava tiedot standardoidussa sähköisessä muodossa.

4. Neuvosto vahvistaa 3 kohdassa tarkoitetun vakimuodon ja muut toimet jäsenvaltioiden keskusviranomaisten välisen tuomioita koskevan tietojenvaihdon järjestämiseksi ja helpottamiseksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen asiaa koskevien menettelyjen mukaisesti 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

Muihin tällaisiin toimiin kuuluvat:

a) kaikkien sellaisten välineiden määrittäminen, joilla mahdollistetaan toimitettujen tietojen ymmärtäminen ja konekääntäminen;

b) niiden toimien määrittäminen, joilla tietoja voidaan vaihtaa sähköisesti, erityisesti käytettävien teknisten standardien osalta, sekä tarvittaessa sovellettavat vaihtomenetelyt;

c) liitteenä olevaan lomakkeeseen mahdollisesti tehtävät muutokset.

5. Jos ja niin kauan kuin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu toimintustapa ei ole käytettävissä, sovelletaan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa.

6. Kunkin jäsenvaltion on tehtävä tarvittavat tekniset mukautukset voidakseen käyttää standardimuotoa ja siirtää tietoja sähköisesti standardimuodossa muihin jäsenvaltioihin. Jäsenvaltion on ilmoitettava neuvostolle päivämäärä, josta lähtien se voi toimittaa tietoja standardimuodossa.

7. Jäsenvaltioiden on tehtävä edellä 6 kohdassa tarkoitetut tekniset mukautukset kolmen vuoden kuluessa päivästä, jona rikostuomioita koskevan sähköisen tietojenvaihdon standardimuoto ja muut toimet hyväksytään.

12 artikla

Suhde muihin oikeudellisiin välineisiin

1. Jäsenvaltioiden välisten suhteiden osalta tässä puitepäättöksessä täydennetään keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklan sekä sopimukseen liitettyjen, 17 päivänä maaliskuuta 1978 ja 8 päivänä marraskuuta 2001 tehtyjen lisäpöytäkirjojen säännöksiä sekä keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyä yleissopimusta ja siihen 16 päivänä lokakuuta 2001 liitettyä pöytäkirjaa⁽¹⁾.

2. Tässä puitepäättöksessä jäsenvaltiot luopuvat oikeudestaan vedota keskinäisissä suhteissaan mahdollisiin varauksiin, joita ne

ovat tehneet keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 13 artiklaan.

3. Tämä puitepäättös korvaa keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa vuonna 1959 tehdyn yleissopimuksen 22 artiklan määräykset, sellaisena kuin yleissopimus on täydennettynä siihen 17 päivänä maaliskuuta 1978 liitetyn lisäpöytäkirjan 4 artiklalla, niiden jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, jotka ovat toteuttaneet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi välttämättömät toimenpiteet, kuitenkin viimeistään 27 päivästä huhtikuuta 2012 alkaen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisten määräysten soveltamista jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiin suhteisiin.

4. Päättös 2005/876/YOS kumotaan.

5. Tämä puitepäättös ei vaikuta jäsenvaltioiden keskinäisissä kahden- tai monenvälisissä sopimuksissa olevien edullisempien säännösten soveltamiseen.

13 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäättöksen noudattamiseksi 27 päivään huhtikuuta 2012 mennessä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla tästä puitepäättöksestä aiheutuvat jäsenvaltioiden velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

3. Näiden tietojen perusteella komissio esittää 27 päivään huhtikuuta 2015 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän puitepäättöksen soveltamisesta ja liittää siihen tarvittaessa säädösehdotuksia.

14 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäättös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tehty Brysselissä 26 päivänä helmikuuta 2009.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

I. LANGER

⁽¹⁾ EYVL C 326, 21.11.2001, s. 1.

LIITE

Jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämistä ja sisältöä koskevan neuvoston puitepäätöksen
2009/315/YOS 6, 7, 8, 9 ja 10 artiklassa tarkoitettu lomake

Rikosrekisteritietoja koskeva pyyntö

Jäsenvaltioiden on tutustuttava menettelytapäsikirjaan, jotta lomake tulee täytetyksi oikein.

a) Pyyntöä esittävän jäsenvaltion tiedot:

Jäsenvaltio:

Keskusviranomainen (-viranomaiset):

Yhteyshenkilö:

Puhelinnumero (suuntanumeroineen):

Faksi (suuntanumeroineen):

Sähköpostiosoite:

Postiosoite:

Asiakirjan viitenumero, jos se on tiedossa:

b) Pyyntöä tarkoitetun henkilön tiedot (*):

Koko nimi (etunimet ja kaikki sukunimet):

Aikaisemmat nimet:

Tarvittaessa salanimi ja/tai lisänimi:

Sukupuoli: mies ☐ nainen ☐

Kansalaisuus:

Syntymäaika: (pp/kk/vvvv):

Syntymäpaikka (kaupunki ja valtio):

Isän nimi:

Äidin nimi:

Asuinpaikka tai tiedossa oleva osoite:

Henkilötunnus tai henkilötodistuksen tyyppi ja numero:

Sormenjäljet:

Muut käytettävissä olevat tunnistustiedot:

(*) Henkilön tunnistamisen helpottamiseksi on annettava mahdollisimman paljon tietoja.

c) Pyyntöön tarkoitus:

Merkitkää rasti asianmukaiseen ruutuun

- 1) ☐ rikosasian käsittely (ilmoittakaa viranomainen, jossa käsittely on vireillä, ja asian viitenumero, jos se on saatavilla)
- 2) ☐ muuta kuin rikosasian käsittelyä varten esitetty pyyntö (ilmoittakaa viranomainen, jossa käsittely on vireillä, ja asian viitenumero, jos se on saatavilla). Merkitkää rasti asianomaisiin kohtiin:
- i) ☐ oikeusviranomaisen esittämä pyyntö
- ii) ☐ toimivaltaisen hallintoviranomaisen pyyntö
- iii) ☐ henkilön itsensä esittämä pyyntö saada tietoja omasta rikosrekisteristään

Tietojen pyytämisen tarkoitus:

Pyyntöön esittävä viranomainen:

- ☐ Asianomainen henkilö ei anna suostumustaan näiden tietojen luovuttamiselle (jos asianomaiselta henkilöltä pyydettiin hänen suostumustaan pyynnön esittäneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti).

Yhteyshenkilö, jolta voi pyytää lisätietoja:

Nimi:

Puhelin:

Sähköpostiosoite:

Muita tietoja (esim. pyynnön kiireellisyys):

Muita tietoja (esim. pyynnön kiireellisyys):

Asianomaista henkilöä koskevat tiedot

Merkitkää rasti asianmukaiseen ruutuun

Allekirjoittanut viranomainen vahvistaa, että

- ☐ asianomaisen henkilön rikosrekisterissä ei ole tietoa tuomioista;
- ☐ asianomaisen henkilön rikosrekisteriin on merkitty tietoa tuomioista. Luettelo tuomioista oheisena;
- ☐ asianomaisen henkilön rikosrekisteriin on merkitty muuta tietoa. Nämä tiedot oheisena (valinnainen);
- ☐ asianomaisen henkilön rikosrekisteriin on merkitty tietoa tuomioista, mutta tuomion antanut jäsenvaltio on ilmoittanut, että tietoja kyseisistä tuomioista ei voida antaa edelleen muuta tarkoitusta kuin rikosasian käsittelyä varten. Lisätietopyyntö voidaan lähettää suoraan (ilmoittakaa tuomion antanut jäsenvaltio);
- ☐ pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio ei voi lainsäädäntönsä mukaan vastata muita tarkoituksia kuin rikosasian käsittelyä varten tehtyyn pyyntöön.

Yhteyshenkilö, jolta voi pyytää lisätietoja:

Nimi:

Puhelin:

Sähköpostiosoite:

Muut tiedot (muuta kuin rikosasian käsittelyä koskevia pyyntöjä koskevat tietojen käyttörajoitukset):

Vastauslomakkeeseen liitettyjen sivujen lukumäärä:

Paikka

Aika:

Allekirjoitus ja virallinen leima (tarvittaessa):

Nimi ja asema / organisaatio:

Lähetetään tuomioluettelo tarvittaessa muiden tietojen ohessa pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle. Lomaketta tai luetteloa ei tarvitse kääntää pyynnön esittäneen jäsenvaltion kielelle.
